

ΤΟ ΝΑΤΟ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΟΛΑ

Χαμηλές πτήσεις για τη ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής

Ο υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της προεδρεύουσας Ιρλανδίας προ-σέγγισε το άρθρο 42.7 σημειώνοντας ότι «κάνει λόγο για αμοιβαία συνδρομή, όχι για αμοιβαία άμυνα», κάτι που δεν εξυπηρετεί το αφήγημα της Λευκωσίας, η οποία είχε ανεβάσει τον πήχη και προσέβλεπε σε «στρατηγική αυτονομία» της Ε.Ε. **Σελ. 5**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Ή ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΕΛΛΑΔΑ

Από το ακριβό μοςχάρι στο φθηνό κοτόπουλο

Λιγότερο μοςχαρίσιο κρέας, λιγότερο ελαιόλαδο, αλλά και λιγότερα ψάρια βάζουν πλέον τα ελληνικά νοικοκυριά στη διατροφή τους σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, με την ακρίβεια να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή των διατροφικών συνθηκών. Την ίδια ώρα έχει αυξηθεί ραγδαία η κατανάλωση κοτόπουλου. **Σελ. 13**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

ΜΑΧΗ ΣΕ ΔΥΟ ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΜΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

Σελ. 7

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΚΡΙΒΟΤΕΡΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΦΕΡΝΕΙ Η ΜΕΙΩΣΗ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΡΥΠΩΝ

Σελ. 9

Η ακρίβεια καλπάζει, η Λευκωσία ζητά ευρωπαϊκό οξυγόνο

Ο υπουργός Οικονομικών, Μάκης Κεραυνός διεκδικεί χαλάρωση των δημοσιονομικών κανόνων για νέα μέτρα στήριξης και επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές

Ενώ η ακρίβεια σφίγγει τον κλοιό γύρω από νοικοκυριά και επιχειρήσεις, η Κύπρος ανοίγει μέτωπο στις Βρυξέλλες για χαλάρωση των δημοσιονομικών κανόνων. Ο υπουργός Οικονομικών, Μάκης Κεραυνός, διεκδικεί μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων για τα κράτη με ισχυρές οικονομικές επιδόσεις, ώστε να

χρηματοδοτήσουν πρόσθετα μέτρα στήριξης και επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές, καθώς η άνοδος των τιμών περιορίζει την αγοραστική δύναμη και αυξάνει το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων. Ο υπ. Οικονομικών θέτει στο Ecofin θέμα χαλάρωσης των κανόνων, υποστηρίζοντας ότι οι υφιστάμενοι πε-

ριορισμοί δεν ανταποκρίνονται στις σημερινές πληθωριστικές πιέσεις. Τα μέτρα στήριξης ανέρχονται ήδη σε €160 εκατ., με επιδοτήσεις ηλεκτρικού ρεύματος, μειώσεις φόρων και μηδενικό ΦΠΑ σε βασικά αγαθά. Η Λευκωσία διεκδικεί, παράλληλα, πρόσθετες φορολογικές ελαφρύνσεις στα καύσιμα και στον ηλεκτρισμό, οι

οποίες απαιτούν ευρωπαϊκή έγκριση. Η πίεση αναμένεται να ενταθεί, καθώς ο πληθωρισμός προβλέπεται να εκτιναχθεί στο 4% το 2026, από 0,8% το 2025, παρά την εκτιμώμενη ανάπτυξη 3,1%. Το ζητούμενο για την κυβέρνηση είναι να συγκρατήσει την ακρίβεια, χωρίς να διακινδυνεύσει τη δημοσιονομική σταθερότητα. **Σελ. 4**

Πού χάθηκαν τα εκατομμύρια του Αμπράμοβιτς στην Κύπρο;

Η Κύπρος εμπλέκεται σε νέο σκάνδαλο ισχυριζόμενης φοροδιαφυγής του Ρομάν Αμπράμοβιτς με δισεκατομμύρια, πολυτελείς επαύλεις και υπερπολυτελή γιοτ, αλλά και ιδιωτικά αεροσκάφη και ελικόπτερα να «εξαφανίζονται» και να υποκρύπτονται. Τα στοιχεία έφερε στο φως κοινή έρευνα του BBC Panorama και του Bureau of Investigative Journalism σε χιλιάδες έγγραφα που διέρρευσαν. Τα έγγραφα καταγράφουν τη λειτουργία ενός εκτεταμένου δικτύου εταιρειών που διαχειρίζονταν την περιουσία του Αμπράμοβιτς από την Κύπρο μεταξύ 1995 και 2022. Η φερόμενη αλλοίωση οικονομικών εγγράφων, σύμφωνα με την έρευνα, είχε ως αποτέλεσμα περιορισκά στοιχεία αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων να εξαφανιστούν από τους ισολογισμούς εταιρειών του Ρώσου ολιγάρχη, με τη συμβολή επαγγελματιών συμβούλων. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ / ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΣΙΑΝΗ

Ανάλυση στη Γαλννοτιάτη

Κάθε χρόνο, την ημέρα της Ανάλυσης, ο δόγης της Βενετίας έβγαине στη λιμνοθάλασσα με το Bucintoro (τη γαλέρα της Δημοκρατίας), στολισμένη στα 'κοστέςερα, στολισμένη στα κόκκινα φορτωμένα χρυσά. Φορώντας χρυσή φορεσιά και κάπα ερμίνας, έριχνε ένα τελετουργικά ευλογημένο δακτυλίδι στα νερά, για να ανανεώσει τον γάμο της πόλης με τη θάλασσα. Και, ο γάμος ήταν για πάντα. Μετά την πτώση της Βενετίας στον Ναπολέοντα, το χρυσωμένο τμήμα του πλοίου κάνκε για να ανακτηθεί ο χρυσός του.

Μπορεί μεν η κατάρρευση να ήταν απότομη, το 1797 στον Ναπολέοντα, αλλά η παρακμή ήταν μακρά και ορατή. Οι νέες εμπορικές διαδρομές, οι ανταγωνιστές που αναδύονταν, η πίεση από τους Οθωμανούς και η μετάλλαξη του εμπορίου, δεν ήταν παροδικές δυσκολίες, αλλά συμπτώματα μιας διαρθρωτικής διαφοροποίησης του περιβάλλοντος. Απαιτούσαν, άρα,

και διαρθρωτική ανταπόκριση στο πρόβλημα. Οι μεταρρυθμίσεις που επιχειρήθηκαν απέτυχαν η μία μετά την άλλη, γιατί προσέκρουαν στην προστασία των προνομίων της άρχουσας τάξης. Τα τελευταία τριάντα χρόνια πριν το τέλος, τουλάχιστον δύο μεταρρυθμιστές (ο Αντζέλο Κουερίνι και ο Τζόρτζιο Πιζάνι) κατέληξαν στη φυλακή διότι επικείμενη αλλαγή. Η λαμπρότητα του παρόντος δεν δικαιολογούσε τέτοιες τολμηρές αλλαγές που θα εννοχλούσαν τους άρχοντες.

Ο προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας για το 2027 παρουσιάζει με πρόβλεψη ανάπτυξης 2,9% και αναπτυξιακές δαπάνες περίπου €1,16 δισ. Τα δημόσια έσοδα στο οκτάμηνο του 2026 αυξήθηκαν κατά 6%. Υπάρχει δημοσιονομική δυνατότητα δράσης. Και, μπορούμε να πετάξουμε τελετουργικά το δακτυλίδι κάπου εκεί στη Μαρίνα της Λεμεσού, ανανεώνοντας τον γάμο της ανάπτυξης με την εισροή

χρημάτων, και με τη βοήθεια κάποιου από τους συμβουλευτικούς οίκους.

Ήδη, η εξάρτηση από την εξωτερική ζήτηση δεν είναι απλώς ορατή, αλλά εμβαθύνεται. Στις κατασκευές, αυτό είναι ήδη σαφές. Και στο τραπεζικό σύστημα, όμως, τα στοιχεία έχουν αρχίσει να δείχνουν την ίδια τάση. Το 54,5% της καθαράς πιστωτικής επέκτασης του οκταμήνου κατευθύνθηκε σε μη κατοίκους. Τον Αύγουστο, το ποσοστό έφτασε το 68,1%. Η εξωτερική αγορά αποκτά μεγαλύτερο βάρος στη διατήρηση της τραπεζικής ανάπτυξης, ενώ η επιχειρηματική ζήτηση δανείων εντός Κύπρου παραμένει στατική.

Πέρα από το τραπεζικό σύστημα, και ο κλάδος των ICT δείχνει βαθύτατη εξάρτησή του στην ξένη αγορά. Από τη συνολική παραγωγική βάση του τομέα, μόλις το 4,2% απορροφάται ως ενδιάμεση εισροή από την κυπριακή οικονομία. Η προσέλκυση εταιρειών χρειάζεται ισχυρότερους δεσμούς με

την τοπική παραγωγή.

Η απόσταση μεταξύ του ΑΕΠ και του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ) επιβεβαιώνει τη συνέχιση της εξάρτησης. Η απόκλιση μεταξύ τους, περίπου 13% του ΑΕΠ, αποτελεί κέρδη που εγκαταλείπουν την Κύπρο, ως καθαρές πληρωμές εισοδήματος στο εξωτερικό. Η μεγέθυνση της παραγωγής δεν μεταφράζεται ισόποσα σε εισόδημα κατοίκων. Την ίδια ώρα, οι τιμές στέγασης, ύδρευσης και ενέργειας αυξήθηκαν κατά 9,6% τον Σεπτέμβριο.

Ταυτόχρονα, και οι business as usual στάση μας επίσης εδραϊνεται μαζί με την εξωτερική εξάρτηση. Το δεκαετές σχέδιο ηλεκτρικού δικτύου, ύψους 286 εκατ. ευρώ, δεν έχει ακόμα αρχίσει να υλοποιείται. Οι δαπάνες μακροχρόνιας φροντίδας περιορίζονται στο 0,2% του ΑΕΠ, έναντι 1,7% στην Ε.Ε. και επίσης θα πρέπει να αυξηθούν. Η ενεργειακή εξάρτηση και η γήραν-

ση απαιτούν υποδομές και θεσμούς. Η καθυστέρηση προσαρμογής αφήνει την οικονομία εκτεθειμένη όταν οι εξωτερικές συνθήκες αλλάζουν. Κι ακόμα δεν κοιτάζαμε καν υδατικό, ΤΝ, κυκλοφοριακό, στέγαση, εκπαίδευση, άμυνα και κλίμα – δαπανηρές αλλά αναγκαίες κινήσεις.

Δεν αρκεί να αναγράφονται έργα ούτε να αυξάνονται τα κονδύλια. Πρέπει να αποδεικνύεται ποια εξάρτηση μειώνεται, ποια παραγωγική δυνατότητα δημιουργείται και ποιος κίνδυνος περιορίζεται. Η σημερινή ευμερμία είναι η καλύτερη στιγμή για προσαρμογή. Οι καλοί καιροί που βιώνουμε είναι ευκαιρία αλλαγών και όχι άλλοθι διαρθρωτικής και μεταρρυθμιστικής αδράνειας. Ο κόσμος έχει ήδη αλλάξει και η σημερινή δημοσιονομική ευμερμία δεν μπορεί να αποτελεί, άλλο, στρατηγική την ώρα που μαζί με την εικονική ανάπτυξη, μεγαλώνουν και οι τρωτότητες.

ΒΑΣΙΛΙΚΟ

Αγκάθια στον δρόμο για το τερματικό

Εκτιμήσεις τοποθετούν την εξεύρεση νέου ανάδοχου μέχρι τον Ιούνιο. Στο καλύτερο σενάριο, που όλα κυλήσουν ομαλά και η ΕΤΥΦΑ κατακυρώσει το έργο σε εταιρεία με τεχνονομία και εμπειρία σε μεγάλα ενεργειακά έργα, το τερματικό μπορεί να λειτουργήσει το 2030. **Σελ. 6**

ΧΑΛΛΟΥΜΙ

Προτεραιότητα οι εξαγωγές και διασφάλιση ΠΟΠ

Η απρόσκοπη συνέχιση των εξαγωγών χαλλουμιού, οι οποίες ξεπερνούν τα €350 εκατομμύρια ετησίως και η πλήρης διασφάλιση του καθεστώτος ΠΟΠ αποτελούν αδιαπραγμάτευτες προτεραιότητες για το υπουργείο Γεωργίας. **Σελ. 4**

ΔΝΤ - ΚΥΠΡΟΣ

Υποβάθμισε την εκτίμηση του για ανάπτυξη το 2026

Στο 2,9% η νέα εκτίμηση από το ΔΝΤ, από 3% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψή του. Ωστόσο, αναβάθμισε την εκτίμηση του για ανάπτυξη στην Κύπρο το 2027 στο 3,2% αντί 3%. **Σελ. 4**

ΕΥΡΩΠΗ

Κίνδυνος ελλείψεων φυσικού αερίου εάν ο χειμώνας είναι βαρύς

Σελ. 9

€πιστροφή

Κατέβασε το app, πλήρωσε με κάρτα & κέρδισε ευρώ €πιστροφή σε Κύπρο & Ελλάδα!

Πλήρωσε με κάρτα Eurobank σε 800+ σημεία πώλησης στην Κύπρο και 8500+ στην Ελλάδα και κέρδισε ευρώ €πιστροφή, απευθείας στον λογαριασμό σου.

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις. eurobank.cy/epistrofi

EUROBANK

Κατέβασε το €πιστροφή app και ξεκίνα να κερδίζεις!

Η ρήξη της Κατοχής και οι κατασχέσεις

Διπλή έκθεση ρίχνει φως σε ευρήματα και παρουσιάζει τις πολυεπίπεδες σχέσεις Ελλήνων και Γερμανών αρχαιολόγων

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

Στις **12 Οκτωβρίου** του 1944, οι Αθηναίοι ξεχύθηκαν στους δρόμους και στις πλατείες της πόλης γιορτάζοντας με πανηγυρισμούς την πολύποθητη απελευθέρωση μετά τριάντισι χρόνια γερμανικής κατοχής. Με αφορμή αυτή την ιστορική επέτειο, εγκαινιάστηκε χθες η διπλή έκθεση με τίτλο «Διαιρεμένο παρελθόν. Ελληνογερμανικές σχέσεις σε σκοτεινούς καιρούς», η οποία παρουσιάζεται παράλληλα στους χώρους του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (ΕΑΜ) και του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου (ΓΑΙ) και θα διαρκέσει έως τις 31 Ιανουαρίου.

Για πρώτη φορά έρχονται στο φως, μέσα από μία έκθεση, οι πολυεπίπεδες σχέσεις Ελλήνων και Γερμανών αρχαιολόγων πριν, κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, πορίσματα τα οποία προέκυψαν ύστερα από τριετή επιστημονική έρευνα. Στο επίκεντρο αυτής της κοινής προσπάθειας των δύο ιδρυμάτων βρίσκεται η κατάσχεση μέρους της περιουσίας του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου από την ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία το 1944 και η μεταφορά αρχαιολογικών ευρημάτων, φωτογραφικών τεκμηρίων και εγγράφων στις αποθήκες του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. «Οι σχέσεις των δύο ιδρυμάτων ήταν αρμονικές τα προπολεμικά χρόνια. Όπως και σήμερα. Πολλοί Έλληνες αρχαιολόγοι της εποχής είχαν σπουδάσει, μάλιστα, στη Γερμανία. Αυτό ακριβώς το βαθύ, προσωπικό και επιστημονικό δέσιμο ήταν που έκανε τη ρήξη της Κατοχής ακόμη πιο επώδυνη για την αρχαιολογία», μας είπε ο διευθυντής του ΕΑΜ Κώστας Νικολέντζος, τον οποίο συναντήσαμε λίγες ημέρες πριν ανοίξει η έκθεση για το κοινό στον πρώτο όροφο του μουσείου.

Το νήμα της ιστορικής αναδρομής αρχίζει να ξετυλίγεται μέσα από μια λευκή λήκυθο που χρονολογείται την περίοδο 450-440 π.Χ., την οποία ο επισκέπτης συναντάει στην αρχή της έκθεσης. Το αγγείο αυτό, όπως πιθανότατα προκύπτει από την έρευνα, εντοπίστηκε τη δεκαετία του 1920 στο εμπόριο τέχνης από τον τότε διευθυντή του ινστιτούτου, Ερνστ Μπούσορ. Στάθηκε επίσης και μία από τις αφορμές για να ξεκινήσει η

Υπεύθυνοι του μουσείου τοποθετούν την αττική λευκή λήκυθο του Ζωγράφου του Sabouroff (προέλευση άγνωστη, 450-440 π.Χ.) για την έκθεση «Διαιρεμένο παρελθόν. Ελληνογερμανικές σχέσεις σε σκοτεινούς καιρούς». Στη λήκυθο απεικονίζονται ψηλή τρίβαθμη επιτύμβια στήλη στολισμένη με ταινίες, γονατισμένη θρηνωδός και νέος πολεμιστής που κρατάει δύο δόρατα, ντυμένος με ιμάτιο και πέτασο στην πλάτη.

Στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο τα εκθέματα επικεντρώνονται στα γεγονότα της μεταπολεμικής περιόδου, ενώ στο Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο το βάρος πέφτει στον ρόλο του ιδρύματος τα χρόνια πριν και μετά την Κατοχή.

έρευνα για την προέλευση των αντικειμένων που είχαν κατασχεθεί, μερικά από τα οποία εμφανίζονται τώρα στην έκθεση.

«Η τριετής αυτή έρευνα έφερε στο φως αναπάντεχα ευρήματα. Στην αρχή του προγράμματος υπολογίζαμε ότι τα προς εξέταση αντικείμενα που συνδέονται με την κατάσχεση ήταν περίπου 300, ωστόσο γρήγορα ξεπέρασαν τα 1.000. Όλα τους βρίσκο-

νται σε διάφορες συλλογές του μουσείου», μας είπε η διευθύντρια του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, Κάτια Σπορν, σημειώνοντας ότι τα αντικείμενα που εκτίθενται περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, όστρακα, αρχαιακά έγγραφα, ημερολόγια και επιστολές.

Τα δύο σκέλη

Η έκθεση πραγματοποιείται στους δύο φορείς, χωρίζοντας τη θεματολογία της σε δύο διακριτά αλλά αλληλένδετα σκέλη. Το πρώτο φιλοξενείται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στα γεγονότα της μεταπολεμικής περιόδου, και ειδικότερα στην ιστορία των κατασχέσεων του 1944. Όπως απέδειξε η έρευνα, δεν υπήρξε μία, αλλά δύο παράλληλες κατασχέσεις: η μία αφορούσε υλικό και αντικείμενα απευθείας από το κτίριο του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, ενώ η δεύτερη εντοπίστηκε στην ιδιωτική κατοικία του αρχαιολόγου Βάλτερ Βρέντε, διευθυντή του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου επί Κατοχής στο Ψυχικό. Στον ίδιο χώρο,

μια εντυπωσιακή επιτοίχια φωτογραφική μεγέθυνση απεικονίζει και την επιχείρηση απόκρυψης των αρχαιοτήτων, αποτυπώνοντας την προσπάθεια των Ελλήνων αρχαιολόγων να προστατεύσουν την πολιτιστική κληρονομιά από τους βομβαρδισμούς.

Το δεύτερο σκέλος στεγάζεται στο Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Εκεί, το βάρος πέφτει στον ρόλο του ινστιτούτου τα χρόνια πριν και μετά την Κατοχή και στη δράση του Βρέντε, ο οποίος από το 1937 υπήρξε επικεφαλής του ναζιστικού κόμματος στην Ελλάδα. Σε ερώτησή μας σχετικά με το κατά πόσον η παρουσία του επηρέασε το Ινστιτούτο και τις ανασκαφές στην Ολυμπία το '36, ο κ. Νικολέντζος υποστήριξε ότι η επανέναρχη των ανασκαφών συνδέθηκε με την προπαγάνδα και τη ναζιστική ιδεολογία της δεκαετίας του 1930. «Το γεγονός ότι επανέλαβαν τις ανασκαφές στην Ολυμπία με όλο αυτό το ιδεολογικό και αισθητικό των θερωνών Ολυμπιακών Αγώνων στο Βερολίνο το '36 δείχνει, πιστεύω, έναν προσανατολισμό και επιστημονικά, κάνοντας λόγο για την υποθέτηση

«Στην αρχή του προγράμματος υπολογίζαμε ότι τα προς εξέταση αντικείμενα που συνδέονται με την κατάσχεση ήταν περίπου 300, ωστόσο γρήγορα ξεπέρασαν τα 1.000», λέει η διευθύντρια του ινστιτούτου Κάτια Σπορν.

του προτύπου «vous ugrés en sômati ugréi», της σωματικής ρώμης και του κλασικού κάλλους, τα οποία αποτυπώθηκαν και στα προπαγανδιστικά ντοκιμαντέρ της Λένι Ρίφενσταλ για την Ολυμπία.

Ενας από τους βασικούς στόχους των δύο παράλληλων εκθέσεων είναι να αναδείξουν τη σχέση μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών αρχαιολόγων ήδη από τον 19ο αιώνα. Αυτό

αποτυπώνεται μέσα από τα ίδια τα εκθέματα: διασωθείσες προσωπικές επιστολές, παλιά αρχαιακά έγγραφα, ημερολόγια ερευνητών και ένα αναλυτικό τρίγλωσσο χρονολόγιο, που παρουσιάζεται στο ΕΑΜ.

«Ο Καρούζος (σ.σ. πρόκειται για τον Χρήστο Καρούζο, διευθυντή του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αθήνας) και ο Βρέντε γνωρίζονταν από τη δεκαετία του '20. Οι ιδεολογικοπολιτικές διαφορές τους ήταν φυσικά καώδεις. Με την εισβολή των Γερμανών το 1941 ο Καρούζος στέλνει, μαζί με άλλους αρχαιολόγους, μία επιστολή στην οποία ζητάει τη διαγραφή του από το ΓΑΙ, όπου ήταν εγγεγραμμένο μέλος», λέει ο κ. Νικολέντζος, με την κ. Σπορν να προσθέτει ότι ο Βρέντε ανέλαβε μετά την απελευθέρωση της Αθήνας την προστασία του Γερμανικού Ινστιτούτου του γερμανικού υπουργείου Παιδείας. «Διασώζει το τεράστιο φωτογραφικό αρχείο των 150.000 αρνητικών και προστατεύει την ιστορική βιβλιοθήκη από τη διασπάθιση, αποδεικνύοντας ότι ο επιστημονικός σεβασμός μπορεί να επιβιώσει ακόμη και στα συντρίμια ενός πολέμου», σημειώνει η κ. Σπορν.

Αντιδράσεις

Συμπληρωματικά της έκθεσης διοργανώνεται επίσης το συνέδριο «Αρχαιολογία και Κατοχή, Ελλάδα 1941-1944» (15-17/10), εστιάζοντας στον τρόπο λειτουργίας της αρχαιολογίας στην Ελλάδα κατά την ιταλική, γερμανική και βουλγαρική κατοχή μέσα από τεκμήρια που φυλάσσονται σε ελληνικά και ξένα αρχεία και επιστημονικές διαλέξεις. Ωστόσο, αντιδράσεις προκάλεσε η αφίσσα του συνεδρίου που φέρει ένα ιστορικό τεκμήριο από το αρχείο του Deutsche Historische Museum το οποίο απεικονίζει τη σημαία της Βέρμαχτ πάνω από την Ακρόπολη την περίοδο της Κατοχής. Το θέμα έφθασε χθες στη Βουλή, με την υπουργό Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη να χαρακτηρίζει την επιλογή των διοργανωτών λανθασμένη και να επιστημονίζει ότι κατόπιν παρέμβασής του υπουργείου η αφίσσα αντικαταστάθηκε. Το συνέδριο διοργανώνεται από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αθηνών, την Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή και το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Αριστερά, ο Κώστας Νικολέντζος και η Κάτια Σπορν. Πίσω τους διακρίνεται σύντομη περιγραφή των ελληνογερμανικών σχέσεων από την αρχή τους μέχρι και τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, σε τρεις γλώσσες. Στο κέντρο, αγαλμάτιο γυναικείας μορφής με άγνωστη προέλευση, «εκ της τέως γερμανικής αρχαιολογικής Σχολής». Πρόκειται για τον αρ. 1 στον κατάλογο του Dörfeld (1900). Δεξιά, στιγμιότυπο από το στήσιμο της έκθεσης. Τα αρχαιολογικά ευρήματα παρουσιάζονται μαζί με αρχαιακό υλικό, το οποίο οδήγησε στην τεκμηρίωσή τους.

Το νέο άλμπουμ των Fontaines D.C. είναι γεμάτο ντοπαμίνη

Του **ΒΥΡΩΝΑ ΚΡΙΤΖΑ**

Είναι τόσο μεγάλο συγκρότημα οι Fontaines D.C., ώστε να οργανώνουν προακρόασεις σε 374 δισκοπωλεία και 38 χώρες; Μήπως προσπαθούν να γίνουν; Μα, ακόμη και έτσι, δικαιολογεί ο επερχόμενος δίσκος τους αυτή την αυτοπεποίθηση; Με τέτοια ερωτήματα βρεθήκαμε την περασμένη Πέμπτη στα Public Συντάγματα, για να ακούσουμε το «Dopamine Chamber» των Ιρλανδών. Ένα άλμπουμ που, όπως συζητιέται στα μουσικά πηγαδάκια, ή θα απογειώσει την καριέρα τους ή θα τη στείλει στα Τάρταρα. Λίγες ώρες πριν, οι New York Times είχαν δημοσιεύσει άρθρο με τίτλο «οι Fontaines DC βγαίνουν από το σκοτάδι ψηλαφιστά». Υποθέτω πως είναι καλό να βγαίνει κανείς από το σκοτάδι. Εκτός εάν μιλάμε για καλλιτέχνες που αστράφτουν μέσα σε αυτό, όπως ο Σκοτ Γκούκερ ή οι Joy Division.

Προακρόαση ανοικτή στο κοινό, λοιπόν. Με μαζική προσέλευση εκατοντάδων. Αγόρια με μπλουζάκια Fontaines D.C., κορίτσια με δραστήριο TikTok και ο ραδιοφωνικός παραγωγός Γιάννης Πετρίδης στριμωχτήκαμε στον χώρο του καφέ. Η διοργάνωση αρκετά προβληματική, η επιλογή του Πετρίδη μάλλον άστοχη, σε ένα event με μέσο όρο ηλικίας τα 22. «Εσείς δεν ακούτε ραδιόφωνο, αλλά τα μεγαλύτερα αδέρφια σας ή οι γονείς σας μπορεί να με ξέρουν», μας είπε ο θρυλικός παραγωγός. Στη συνέχεια άσκησε κριτική στους εγχώριους σταθμούς επειδή δεν παίζουν Fontaines D.C. Ο ιδιοκτήτης της δισκογραφικής The Hubsters και οικοδεσπότης Αντώνης Βιλιώτης αντέτεινε ότι έτσι κι αλλιώς ο κόσμος ακούει πλέον μουσική από πλατφόρμες. Αμφότεροι συμφώνησαν, πάντως, ότι ο νέος δίσκος έχει όλα τα φόντα για να φτάσει στα FM. Είναι όντως έτσι;

Για την τελευταία τους δουλειά, οι Ιρλανδοί Fontaines D.C. οργάνωσαν προακρόασεις σε 374 δισκοπωλεία και 38 χώρες.

Το «Dopamine Chamber» σηματοδοτεί το πέρασμα των Fontaines D.C. στην ατμοσφαιρική ποπ από μια ροκ αφετηρία. Με έζηπνες συνεργασίες, χαμηλωμένες ηλεκτρικές κιθάρες και έναν ήχο που ενώνει τα '80s με το τώρα. Στο «Six shot morning» ακούμε βαριά σύνθια, ένα ξεχαρβαλωμένο μπάσο, μια μπάντα που αρνείται να επαναλάβει τον εαυτό της. Το ρεφρέν του «Marianne», ήδη γνωστό ως σινγκλ, απόψε κάνει τα παιδιά να τραγουδούν. Αρκετοί συζητούν μεταξύ τους, αλλά οι περισσότεροι στέκονται υπομονετικά και ακούν – εικόνα σπάνια για τη γενιά που δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί.

Ντουέτο με τη Ροσαλία

Αν υπάρχει ένα κομμάτι που θα μπορούσε όντως να ακουστεί στο ραδιόφωνο, αυτό είναι το «Where is gone?». Εδώ ο χαρισματικός φρόντιμαν Γκράιαν Τσάτεν τραγουδάει με τη Ρο-

σαλία. Η βαρύτονη ερμηνεία του ίσως θυμίσει στους παλιούς τον Λι Χέιζελγουντ και τα ντουέτα του με τη Νάνσι Σινάτρα.

Οι νεότεροι θα αναγνωρίσουν την επιρροή της Λάνα Ντελ Ρέι. Όπως και να 'χει, μιλάμε για μια εξαιρετική μπαλάντα, που έκανε τους ευαίσθητους να συγκινηθούν και τους πολυλογάδες να σωπάσουν.

Η μελωδία σίγουρα δεν είναι το ατού των Fontaines D.C. Περισσότερο θα λέγαμε ότι τους χαρακτηρίζει μια πθελπημένη μονοτονία στις συνθέσεις, στοιχείο που άλλωστε συνάδει με τις ποστ πανκ ρίζες τους. Ταυτόχρονα, με τραγούδια όπως τα «I love you» και «Favourite» όρισαν τον ρομαντισμό των '20s. Στο νέο άλμπουμ εξελίσσονται, κρατώντας αποστάσεις από το ροκ και το indie. Το αν θα κατακτήσουν τα στάδια, την αμερικανική αγορά και τα... ελληνικά ραδιόφωνα, μένει να φανεί.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ • Αρχιυνάγκτης: ΚΩΣΤΗΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπιδού 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού 2401 Έγκομη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Είσαι ένας καθημερινός πρωτοπόρος.

Εξασφάλισες
εξοπλισμό για το νέο
σου σπίτι πριν καν
μετακομίσεις, με το
My Home Rewards.

Επιστροφή χρημάτων έως €2.000

στο **Επιστροφή app με το νέο σου στεγαστικό δάνειο**. Αίτηση και μέσω mobile app, με ανταπόκριση εντός 24 ωρών.

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Προειδοποίηση: Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου, υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειο σας.
Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Κρούσεις Κεραυνού στην Κομισιόν για ακρίβεια

Η Κύπρος ζητά δημοσιονομική ευελιξία από την Ε.Ε. για αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η ενεργειακή κρίση και η ακρίβεια έχει κάνει τις κυβερνήσεις να «τρέχουν και να μιν φτάνουν» με τα μέτρα στήριξης που προτάσσουν για στήριξη των επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Βλέποντας τα εξωγενή δεδομένα που μεγάλωνουν ολόένα την ακρίβεια να μιν διαφοροποιούνται προς το καλύτερο, αλλά προς το χειρότερο, η Κύπρος ζητά να δοθεί στα κράτη που έχουν καλούς οικονομικούς δείκτες μεγαλύτερος δημοσιονομικός χώρος για στήριξη. Ενδεικτική και η κίνηση του υπουργού Οικονομικών, κ. Μάκη Κεραυνού, να θέσει σε επίπεδο Ecofin την ανάγκη για –όπως τη χαρακτηρίζει– «ευελιξία» στους δημοσιονομικούς κανόνες που θέτει στα κράτη. Η επανεξέταση εξάλλου κάποιων παραμέτρων για τον υπουργό είναι επιβεβλημένη, καθώς αυτοί οι κανόνες δεν δημιουργήθηκαν ενώπιον καταστάσεων όπως αυτές που βιώνουμε σήμερα, δηλαδή με την ενεργειακή κρίση και την αύξηση των τιμών των καυσίμων που παρασέρνουν όλα τα κόστη προς τα επάνω.

Σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή οδηγία για ετοιμασία του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, η Κύπρος, όπως και όλα τα κράτη, πρέπει να έχει ανώτατες οροφές με βάση την αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών, αλλά και αύξηση δαπανών ανάλογα με την επίδοση του κάθε κράτους-μέλους. Για την περίοδο 2024-2028, ο μέσος ρυθμός αύξησης φτάνει στο 5,2%, ενώ η διαφορά του 0,6% –όπως ενημερώνει το ΥΠΟΙΚ– τυγχάνει διαχείρισης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιστρέφοντας στα της «κρούσης» του κ. Κεραυνού προς τον Ευρωπαίους για μεγαλύτερη «ευελιξία» με στόχο τη μείωση της ακρίβειας, ελέγχθη από τον υπουργό στο πλαίσιο της παρουσίας του Προϋπολογισμού του 2027 στη Βουλή των Αντιπροσώπων, πως οι δαπάνες των κρατών χτυπούνται από τον πληθωρισμό, ενώ τα ευρωπαϊκά όρια αύξησης τους καθορίζο-

Κατά τη συνεδρίαση του Ecofin έθεσε την ανάγκη διάθεσης πρόσθετων κονδυλίων όχι μόνο για την εφαρμογή μέτρων προσωρινής ανακούφισης λόγω της ακρίβειας, αλλά και για την ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών.

νται σε ονομαστικούς όρους και δεν υπάρχει προσαρμογή στις πληθωριστικές πιέσεις. «Σε κάθε συμβούλιο της Ευρώπης μονοπωλεί η ανάπτυξη των δικτύων στις χώρες που περνά η ενέργεια, ένα κόστος που φτάνει τα 17 δισ. ευρώ, με στόχο να περνούν μόνο ανανεώσιμες ενέργειες. Εκείνο που ζητήσα εγώ, είναι ευελιξία της οικονομικής διακυβέρνησης της Ε.Ε., ιδίως σε αυτές που έχουν καλούς οικονομικούς δείκτες, ώστε να δοθούν χρήματα για να βελτιωθούν οι υποδομές τους και όχι χρήματα για να μετατρέπονται σε επιδόματα», τόνισε στην Επιτροπή Οικονομικών. Σύμφωνα, κατά τη συνεδρίαση του Ecofin έθεσε την ανάγκη διάθεσης πρόσθετων κονδυλίων όχι μόνο για την εφαρμογή μέτρων προσωρινής ανακούφισης λόγω

Η Κύπρος πρέπει να έχει ανώτατες οροφές με βάση την αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών, αλλά και αύξηση δαπανών ανάλογα με την επίδοση του κάθε κράτους μέλους.

της ακρίβειας, αλλά και για την ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών.

Καύσιμα και ΦΠΑ

Σχετικά με το πετρέλαιο θέρμανσης, το Υπουργείο έχει προχωρήσει στη μείωσή του και βρίσκεται στο κατώτατο

επιτρεπτό όριο από τους Ευρωπαίους. Όμως, ο υπουργός Οικονομικών της Κύπρου έχει ζητήσει να δοθεί άδεια για να μειωθεί περαιτέρω, ενώ κινήσεις αντίστοιχες έχουν γίνει και για τα τιμολόγια της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου για το ΦΠΑ, καθώς έχει παρατηρήσει πως υπάρχουν περιπτώσεις που μπαίνει ΦΠΑ πάνω στο ΦΠΑ. Όπως είναι γνωστό, όποια κίνηση για το ΦΠΑ θα πρέπει να τυγχάνει ευρωπαϊκής έγκρισης.

Το συνολικό κόστος των μέτρων που ήδη δίδονται, φτάνει τα 160 εκατομμύρια ευρώ, καθώς «έτρεχαν» μέτρα περίπου 90 εκατομμυρίων ευρώ και ανακοινώθηκαν προ 15ημέρου μέτρα 70 εκατομμυρίων ευρώ. Σύμφωνα με τη λίστα, υπάρχει η επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος για ενώλτους καταναλωτές (κατηγορία 08) και εμπορική χρήση (κα-

τηγορία 10) για όλο το 2027. Σύμφωνα με τα δεδομένα, επωφελούνται 23.300 νοικοκυριά, με κάλυψη του 100% της αύξησης, και περίπου 82.500 επιχειρήσεις, με επιδότηση έως 85%. Παράλληλα, διατηρείται ο μηδενικός ΦΠΑ σε βασικά είδη για όλο το 2027, ενώ το μέτρο επεκτείνεται σε ψωμί, γαλακτοκομικά, καφέ, ζάχαρη και βρεφικές τροφές έως τις 31 Μαΐου 2027. Ο φόρος κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης απορραστήθηκε να μειωθεί από 7,4 σε 2,1 σεντ ανά λίτρο, από την 1η Νοεμβρίου 2026 έως τις 30 Απριλίου 2027, κάτι που η Βουλή θα προσπαθήσει να «τρέξει» πιο γρήγορα από εκείνη την ημερομηνία, διότι οι καταναλωτές «ζορίζονται». Πρόσθετα, στα μέτρα κατά της ακρίβειας είναι και η μείωση του ΦΠΑ στα οικιακά φωτοβολταϊκά από 19% σε 9%. Επιπλέον, 53.511 ευάλωτοι δικαιούχοι αποφασίστηκε να λάβουν εφάπαξ 200 ευρώ, ενώ αυξήθηκε και το επίδομα για 10.500 νοικοκυριά και 24.000 δικαιούχους ορεινών περιοχών, με πρόσθετη ενίσχυση 50 ευρώ ανά νοικοκυριό και 35 ευρώ ανά άτομο, ανάλογα με το υψόμετρο.

Όπως δήλωσε ο υπουργός και στη Βουλή, τρία από τα τέσσερα μέτρα στήριξης που ανακοινώθηκαν από το πακέτο των 70 εκατ. ευρώ ήταν στοχευμένα, απαντώντας στις επικρίσεις για μέτρα τα οποία είναι οριζόντια και εντείνουν τον πληθωρισμό περαιτέρω.

Ψηλός ρυθμός ανάπτυξης

Το 2026 αναμένεται να παρουσιάσει σχετικά υψηλό ρυθμό ανάπτυξης ο οποίος εκτιμάται στο 3,1%. Τα έτη 2027-2029 ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να συνεχίσει σε υψηλά επίπεδα και να κυμανθεί γύρω στο 3%. Το 2026 αναμένεται αύξηση του πληθωρισμού, με τις τιμές των καυσίμων να αυξάνονται. Το 2026, ο πληθωρισμός προβλέπεται να σημειώσει σημαντική αύξηση και να ανέλθει στο 4,0% σε σύγκριση με 0,8% τον προηγούμενο χρόνο. Ακολούθως, ο πληθωρισμός αναμένεται να περιοριστεί στο 2,5% το 2027 και ακολουθώς να μειωθεί περαιτέρω στο 2,0% το 2028-2029.

Χαλλούμι: Προτεραιότητα οι εξαγωγές και διασφάλιση ΠΟΠ

Η απρόσκοπτη συνέχιση των εξαγωγών, οι οποίες ξεπερνούν τα €350 εκατομμύρια ετησίως, όπως και η πλήρης διασφάλιση του καθεστώτος ΠΟΠ για το χαλλούμι αποτελούν αδιαπραγμάτευτες προτεραιότητες για το υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, είπε ο γενικός διευθυντής Ανδρέας Γρηγορίου, στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας, που συζήτησε τα προβλήματα που προκύπτουν σε σχέση με την εμπορία χαλλουμιού, ως προϊόν ΠΟΠ και τα μέτρα στήριξης των παραγωγών. Όπως είπε, το χαλλούμι ΠΟΠ αποτελεί το σημαντικότερο αγροδιατροφικό προϊόν της Κυπριακής Δημοκρατίας και ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα στοιχεία της ταυτότητας της χώρας διεθνώς. Σημείωσε ότι η κατοχύρωσή του ως προϊόντος Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης αποτελεί για ιστορική επιτυχία για την Κύπρο, η οποία διασφαλίζει τη σύνδεση του προϊόντος με τον τόπο, την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά, ενώ παράλληλα δημιουργεί σημαντικές αναπτυξιακές προοπτικές για ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής του προϊόντος. Σύμφωνα με τον γενικό διευθυντή του

υπουργείου Γεωργίας, η επίτευξη των δύο αυτών στόχων απαιτεί συντονισμό, συνεργασία και έγκαιρο διασάρισμό από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. «Με την παράταση της μεταβατικής περιόδου μέχρι τον Ιούλιο του 2029 για συμμόρφωση με τις πρόνοιες του φακέλου, το Υπουργείο προχώρησε στην υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου δράσεων με στόχο την ενίσχυση της παραγωγής αιγοπροβάτου γάλακτος, τη βελτίωση των μηχανισμών ελέγχου και παρακολούθησης, καθώς και τη δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων για την ομαλή εφαρμογή των προδιαγραφών του χαλλουμιού ΠΟΠ», είπε.

Ενδεικτικά, αναφέρθηκε στη σύσταση δύο Επιτροπών για το Χαλλούμι ΠΟΠ: μια Ενδοτιμηματική Επιτροπή υπό την προεδρία του υπουργού Γεωργίας, με μέλη έναν εκπρόσωπο από το υπουργείο Εμπορίου, τη Νομική Υπηρεσία, το υπουργείο Εξωτερικών, τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, το Τμήμα Γεωργίας και τον ακαδημαϊκό δρ Φώτη Παπαδόη από το ΤΕΙΑΚ, που είναι εμπειρογνώμονας για το χαλλούμι.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε η Επιτρο-

Το χαλλούμι ΠΟΠ αποτελεί το σημαντικότερο αγροδιατροφικό προϊόν της Κυπριακής Δημοκρατίας και ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα στοιχεία της ταυτότητας της χώρας διεθνώς.

πή Παρακολούθησης για το Χαλλούμι ΠΟΠ υπό την προεδρία του προέδρου του ΚΕΒΕ. Στην επιτροπή συμμετέχουν εκπρόσωποι του Συνδέσμου Τυροκόμων Κύπρου, Οργανωμένα Σύνολα Αιγοπροβατοτρόφων, Οργανωμένα Σύνολα Αγελαδοτρόφων και Αγροτικές Οργανώσεις.

Ακόμα, σημείωσε ότι δόθηκε έκτακτη επιδότηση €2 εκατ. στους αιγοπροβατοτρόφους στη βάση της παραγωγικότητας των Δεκεμβρίου του 2024, ως κίνητρο για επενδύσεις για μείωση της εποχικότητας, ενώ αυστηροποιήθηκε η νομοθεσία προς όσους δεν είναι συμμορφούμενοι με τις προδιαγραφές του χαλλουμιού ΠΟΠ και

Σχέδιο ανάπτυξης 26 μεγάλων μονάδων αιγοπροβατοτροφίας με έγγρα των 800 παραγωγικών ζώων ανά μονάδα σε κρατικά τεμάχια.

εντατικοποιήθηκαν οι έλεγχοι. Ο γενικός διευθυντής αναφέρθηκε, επίσης, στο σχέδιο ανάπτυξης 26 μεγάλων μονάδων αιγοπροβατοτροφίας (πέραν των 800 παραγωγικών ζώων ανά μονάδα) σε κρατικά τεμάχια. Όπως επισήμανε, τα τεμάχια έχουν ήδη διανεμηθεί στους δικαιούχους. Επισήμανε, ακόμα, τη διαφοροποίηση της ετήσιας κεφαλικής επιδότησης συνολικού

ύψους €4 εκατ. στους αιγοπροβατοτρόφους. Σημείωσε ότι ενώ τα προηγούμενα χρόνια η επιδότηση δινόταν ανά κεφαλή στη βάση του αριθμού των ζώων, από το 2025 η επιδότηση δίνεται στη βάση της παραγωγικότητας ώστε να αποτελεί κίνητρο για αύξηση παραγωγής και μείωση της εποχικότητας. Σύμφωνα με τον κ. Γρηγορίου, το Υπουργείο δεν προχώρησε στην περαιτέρω αύξηση των ποσοτήτων των αγελαδινών γάλακτος για σκοπούς τυροκόμησης του χαλλουμιού. «Οι ποσότητες κλειδώθηκαν στα νούμερα του 2024, δηλαδή 234.000 τόνοι αγελαδινού γάλακτος ετήσιως, ή 19.500 τόνοι/μηνιαία λόγω θα μπορούσαν να διατεθούν για την παραγωγή χαλλουμιού ΠΟΠ».

Πρόσθεσε, επίσης, ότι δημιουργήθηκε λογισμικό για την καταγραφή του αιγοπροβάτου γάλακτος που δίνεται στη βιομηχανία για σκοπούς χαλλουμιού ΠΟΠ. Με αυτό, καταγράφονται οι ποσότητες που παραδίδονται στη βιομηχανία από τον Οκτώβριο 2024 και επαληθεύονται τα ποσοτικά στοιχεία από πολλαπλές πηγές από τον Ιανουάριο 2025. Όπως ανέφερε, το λογισμικό τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή από όλες τις πηγές τον Μάιο 2025.

«Το λογισμικό αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την τεκμηρίωση και στήριξη των παραπέρα αποφάσεων αλλά και επιπλέον εργαλείο για τη διενέργεια ελέγχων», ανέφερε. Είπε, ακόμα, ότι μέσα από το επενδυτικό πρόγραμμα, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές παρεμβάσεις στις επενδύσεις. «Σχεδόν το 50% των επιδοτήσεων του μεγάλου επενδυτικού (€29 εκατ. από το σύνολο των €67 εκατ.) αφορούν την αιγοπροβατοτροφία», υπογράμμισε.

Ακόμα, είπε ότι βρίσκεται σε εξέλιξη το ερευνητικό πρόγραμμα AGRICYGEN από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών για τη γενετική βελτίωση των αιγοπροβάτων, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται και το πρόγραμμα ανίχνευσης γαλακτοδόκων στο χαλλούμι ΠΟΠ, σε συνεργασία με το ΤΕΙΑΚ και το Γενικό Χημείο του κράτους που ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2024 και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2026. Σύμφωνα με τον κ. Γρηγορίου, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε το τελευταίο διάστημα στον διάλογο και στην ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων αναφορικά με το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το χαλλούμι ΠΟΠ.

ΔΝΤ: Υποβάθμισε την εκτίμησή του για ανάπτυξη το 2026

Σε υποβάθμιση της εκτίμησής του για την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας το 2026 στο 2,9%, από 3% που ανέμενε στην προηγούμενη πρόβλεψή του, προχώρησε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), ενώ αναβάθμισε την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη του 2027 στο 3,2%, από 3% που εκτιμούσε προηγούμενως. Παράλληλα, σύμφωνα με την έκθεση World Economic Outlook Οκτωβρίου 2026 για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας που δημοσιεύθηκαν την Τρίτη, το Ταμείο εκτιμά στις νέες προβλέψεις του ότι ο πληθωρισμός θα ανέλθει στο 3,7% φέτος και θα υποχωρήσει στο 1,9% το 2027. Στο προσχέδιο του προϋπολογισμού 2027, που παρουσίασε ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός στις 12 Οκτωβρίου στη Βουλή, το υπουργείο Οικονομικών προβλέπει ανάπτυξη 3,1% το 2026 και 2,9% το 2027.

Στις προβλέψεις του στο World Economic Outlook Απριλίου του 2026, το ΔΝΤ ανέμενε πληθωρισμό 2,6% για φέτος και μόλις 1,6% το 2027.

Εξάλλου, στο World Economic Outlook του Οκτωβρίου 2026, το ΔΝΤ αναφέρει ότι αναμένει τώρα πως το ποσοστό ανεργίας θα υποχωρήσει στο 4% το 2026, από το 4,6% που ανέμενε τον περασμένο Απρίλιο, ενώ για το 2027 εκτιμάται ότι η ανεργία θα αυξηθεί ελαφρά στο 4,4%,

σε σύγκριση με 4,7% που εκτιμούσε τον περασμένο Απρίλιο.

Όσον αφορά το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το ΔΝΤ παρουσιάζεται αισιόδοξο καθώς εκτιμά ότι θα μειωθεί στο 7,7% το 2026 και θα παραμείνει το ίδιο το 2027, σε αντίθεση με την πρόβλεψή του τον Απρίλιο του 2026 όταν ανέμενε έλλειμμα 9,3% για το 2026 και 10,3% για το 2027.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, «η παγκόσμια οικονομία επιδεικνύει για άλλη μια φορά ανθεκτικότητα, αν και με ανομοιογενή τρόπο και με ταχέως περιοριζόμενα περιθώρια προσαρμογής, βραχυπρόθεσμα». «Η οικονομική δραστηριότητα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026 διατηρήθηκε σε καλύτερα επίπεδα από τα αναμενόμενα, παρά τη συνεχιζόμενη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή και τις διαρκείς πιέσεις λόγω των εμπορικών εντάσεων», υπογραμμίζει. Το ΔΝΤ αναμένει ότι η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας θα διαμορφωθεί στο 3,1% το 2026 και στο 3,4% το 2027 – ποσοστά αμετάβλητα για το 2026 και ελαφρώς αναθεωρημένα προς τα πάνω για το 2027 σε σχέση με τις προβλέψεις της έκθεσης World Economic Outlook (WEO) του Απριλίου 2026. Σε σχέση με τον παγκόσμιο πληθωρισμό, το ΔΝΤ προβλέπει να αυξηθεί στο 4,7% το 2026 και στη συνέχεια να υποχωρήσει στο 4,1%

Στο προσχέδιο του προϋπολογισμού 2027, που παρουσίασε ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός στις 12 Οκτωβρίου στη Βουλή, το υπουργείο Οικονομικών προβλέπει ανάπτυξη 3,1% το 2026 και 2,9% το 2027.

το 2027, καταγράφοντας σωρευτική ανοδική αναθεώρηση κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες, με την προσωρινή αυτή αύξηση να οφείλεται κυρίως στις τιμές της ενέργειας και των τροφίμων, όπως σημειώνει.

Αναφέρει ότι χώρες με περιορισμένη άμεση έκθεση στις επιπτώσεις του πολέμου στη Μέση Ανατολή και ισχυρή συμμετοχή στην τεχνολογική άνοδο θα δουν τη δραστηριότητά τους να διατηρείται ή να ενισχύεται. Αναφέροντας ότι οι κίνδυνοι είναι προσανατολισμένοι προς τα κάτω, το ΔΝΤ προειδοποιεί ότι ένα παρατεταμένο αδιέξοδο ή περαιτέρω κλιμάκωση των εξορθοπλασιών στη Μέση Ανατολή «θα μπορούσε να διατηρήσει τις τιμές της ενέργειας και των τροφίμων σε υψηλά και ασταθή επίπεδα, να αναχαιτίσει

Στο 2,9% η νέα εκτίμηση από το ΔΝΤ, από 3% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψή του.

σει τις πληθωριστικές πιέσεις, να επιδεινώσει τα δημοσιονομικά και εξωτερικά ισοζύγια και να επιβαρύνει την ανάπτυξη». Περαιτέρω, το Ταμείο αναφέρει ότι διαταραχές στις ενεργειακές υποδομές, κυβερνοεπιθέσεις ή ακραία καιρικά φαινόμενα θα μπορούσαν να εντείνουν αυτές τις επιπτώσεις.

Σύμφωνα με την εκτίμηση του ΔΝΤ, η παγκόσμια ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί από 3,5% το 2025, σε 3,1% το 2026, προτού ανακάμψει στο 3,4% το 2027 – ποσοστό αμετάβλητο σε σχέση με τις προβλέψεις του Απριλίου για το 2026 και αναθεωρημένο προς τα πάνω κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες για το 2027.

Ασκούν πιέσεις στην κατανάλωση και τις επενδύσεις. Αναφέρει επίσης ότι η ανάπτυξη στην Ιαπωνία προβλέπεται να επιβραδυνθεί στο 0,7% το 2026, «με τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης να αμβλύνουν εν μέρει τις επιπτώσεις από τις υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2027. «Η ανάπτυξη στην αναδυόμενη και αναπτυσσόμενη Ασία αναμένεται να επιβραδυνθεί ελαφρώς», σημειώνει. Αναφέρει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας το 2026 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 4,5%, καθώς οι υψηλότερες τιμές ενέργειας, και να σταθεροποιηθεί σε αυτό το επίπεδο το 2027». Εξάλλου, σύμφωνα με το ΔΝΤ, στις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί από 4,5% το 2025 σε 3,7% το 2026, προτού ανακάμψει στο 4,4% το 2

Στο καλύτερο σενάριο, που όλα κυλήσουν ομαλά και η ΕΤΥΦΑ κατακυρώσει το έργο σε εταιρεία με τεχνογνωσία και εμπειρία σε μεγάλα ενεργειακά έργα, το τερματικό μπορεί να λειτουργήσει το 2030.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η εκδήλωση ενδιαφέροντος οκτώ εταιρειών να αναλάβουν και να ολοκληρώσουν το μισοτελειωμένο τερματικό φυσικού αερίου στο Βασιλικό θέτει και πάλι το μεγαλειώδες ενεργειακό έργο της Κυπριακής Δημοκρατίας σε φάση κινητικότητας, δύομισι χρόνια μετά το ναυάγιο με την κινέζικη κοινοπραξία CPP-METRON. Στον κατάλογο των μνηστών του έργου, όπως εκτιμούν ειδικοί στον τομέα μεγάλων ενεργειακών έργων, συμπεριλαμβάνονται και εταιρείες με τεχνογνωσία αλλά και εμπειρία στην ολοκλήρωση τερματικών. Αναμφίβολα το ενδιαφέρον που επιδείχθηκε αποτελεί θετική εξέλιξη, ωστόσο, ο δρόμος που πρέπει να διανύσει η ΕΤΥΦΑ, ιδιοκτήτης του τερματικού, είναι μακρύς και δύσκολος όπως εκτιμάται από παράγοντες του ενεργειακού κατασκευαστικού τομέα. Όπως επισημαίνεται, η ΕΤΥΦΑ το επόμενο διάστημα θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική στα κριτήρια που θα θέσει για την κατακύρωση του έργου, προκειμένου να μην επαναληφθούν φαινόμενα και καταστάσεις που οδήγησαν το έργο σε περιπέτειες. Το μέγα ερώτημα που δεν μπορεί να απαντηθεί επί του παρόντος είναι, πρώτον, τι θα ζητήσει η ΕΤΥΦΑ από τις ενδιαφερόμενες εταιρείες και δεύτερον, αν θα παραμείνει προσκολ-

Εκτιμήσεις που υπάρχουν τοποθετούν την εξεύρεση νέου αναδόχου μέχρι τον ερχόμενο Ιούνιο. Μέχρι τότε η ΕΤΥΦΑ, ιδιοκτήτης του τερματικού, θα πρέπει να υπερπηδήσει αρκετά εμπόδια που υπάρχουν.

λημένη στην παρωχημένη λογική αξιολόγησης και κατακύρωσης προσφορών με πρωταρχικό γνώμονα τη χαμηλότερη προσφορά, λογική στην οποία βασίστηκε εν πολλοίς η κατακύρωση του έργου στην κινέζικη κοινοπραξία.

Τα λάθη

Όπως επισημαίνεται από πρόσωπα που παρακολουθούν στενά την πορεία υλοποίησης του έργου στο Βασιλικό, το πρώτο που θα πρέπει να διασφαλιστεί είναι ότι η εταιρεία ή εταιρείες που θα προκριθούν στην τελική φάση επιλογής θα πρέπει να διαθέτουν την τεχνογνωσία και εμπειρία να ολοκληρώσουν ό,τι άφησαν στη μέση οι Κινέζοι της CPP-METRON. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να είναι σε θέση να ολοκληρώσουν ένα έργο, το οποίο σύμφωνα με στοιχεία έχει ολοκληρωθεί σε ποσοστό 60% σε ό,τι αφορά τις χερσαίες υποδομές και 40% για το κομμάτι της προβλήτας. Εδώ, όπως σημειώνεται, η ΕΤΥΦΑ δεν πρέπει

να επαναλάβει το λάθος που διέπραξε με την κινέζικη κοινοπραξία, όταν αποχώρησε εταιρεία με πείρα στον κατασκευαστικό τομέα και επέτρεψε οι Κινέζοι να συνεχίσουν χωρίς κατασκευαστική εταιρεία. Με βάση εκτιμήσεις που εκφράζονται, στον κατάλογο των ενδιαφερομένων για το τερματικό βρίσκονται εταιρείες με πείρα στα κατασκευαστικά έργα.

Τα εμπόδια

Νοούμενου ότι έχουν περάσει σχεδόν δύομισι χρόνια από τον τερματισμό των εργασιών, στόχος της ΕΤΥΦΑ είναι η αξιολόγηση των προσφορών και η κατακύρωση του έργου να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τον Ιούνιο του 2027. Στην πορεία αυτή η ΕΤΥΦΑ καλείται να ξεπεράσει αρκετά εμπόδια που υπάρχουν προκειμένου αυτή τη φορά οι εργασίες να ολοκληρωθούν και το τερματικό να λειτουργήσει. Με βάση την εμπειρία με την κινέζικη κοινοπραξία, αλλά και άλλα μεγάλα έρ-

Με ορίζοντα το 2030 το τερματικό

Στα εμπόδια αλλά και στον χρόνο κατακύρωσης του έργου σε νέο αξιόπιστο ανάδοχο του τερματικού συγκαταλέγονται και τα όσα έχει εντοπίσει και καταγράφει στην έκθεσή της η Technip Energies, σύμβουλος της ΕΤΥΦΑ. Εάν ο νέος ανάδοχος στηριχθεί στα ευρήματα των Γάλλων, η κατακύρωση της προσφοράς μπορεί να ολοκληρωθεί μέχρι τον ερχόμενο Ιούνιο. Οι εργασίες υπολογίζεται ότι μπορούν να ολοκληρωθούν τα επόμενα δυο χρόνια το αργότερο. Σε μια τέτοια περίπτωση, που θεωρείται το καλύτερο σενάριο, το τερματικό του Βασιλικού μπορεί να λειτουργήσει τέλος του 2029 αρχές του 2030.

για του δημοσίου, η ΕΤΥΦΑ το πρώτο που καλείται να ξεπεράσει είναι τον ίδιο της τον εαυτό και τη διαχρονική κουλτούρα που θέτει στην κορυφή των κριτηρίων αξιολόγησης προσφορών το χαμηλό κόστος. Πρακτική που, όπως έχει αποδειχθεί, άφησε πίσω της προβληματικά έργα και παραφουσκωμένους λογαριασμούς ολοκληρώσε τους. Στο κομμάτι αυτό οι εκτιμήσεις που υπάρχουν είναι πως δύσκολα η ΕΤΥΦΑ θα ξεπεράσει την τετριμμένη λογική που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις. Εάν και εφόσον επαναληφθούν λανθασμένες πρακτικές, σε αυτή την περίπτωση το έργο διατρέχει τον κίνδυνο να καταλήξει σε ανάδοχο με μη επαρκή τεχνογνωσία και εμπειρία να ολοκληρώσει μισοτελειωμένα έργα.

Το κομμάτι ευθυνών

Ένα από τα σοβαρά ζητήματα που επισημαίνονται στην πορεία εξεύρεσης νέου αναδόχου είναι το κομμάτι ευθυνών, όχι

για το υπόλοιπο των εργασιών που απαιτούνται, αλλά και για αυτές που έχουν εκτελεστεί από την προηγούμενη κοινοπραξία του έργου. Η ΕΤΥΦΑ, σύμφωνα με τις πληροφορίες, επιδιώκει να μετακυλίσει το σύνολο των ευθυνών του έργου στον νέο ανάδοχο του τερματικού. Όπως εκτιμάται, στο κομμάτι αυτό η ΕΤΥΦΑ δύσκολα θα πετύχει τη συναίνεση κάποιας σοβαρής και αξιόπιστης εταιρείας να αναλάβει το έργο, τη στιγμή μάλιστα που γίνεται λόγος για υλικά αμφιβόλου πιστοποίησης που αγοράστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν από τους Κινέζους, τα οποία όπως έχει λεχθεί δημόσια επηρεάζουν τη λειτουργική ασφάλεια του έργου. Αλλά ακόμα και στο υποθετικό σενάριο που ξεπεραστεί το εμπόδιο και ο νέος ανάδοχος αναλάβει τη συνολική ευθύνη των εργασιών, σε αυτή την περίπτωση όπως εκτιμάται από τεχνοκράτες το τελικό κόστος του έργου θα αυξηθεί κατακόρυφα.

Σχεδιασμός

Ένα από τα θέματα που ενδεχομένως κληθεί να αντιμετωπίσει η ΕΤΥΦΑ αφορά το κομμάτι σχεδιασμού του έργου όπως η προβλήτα και το κατά πόσο θα πρέπει να παραμείνει στον αρχικό σχεδιασμό της που είναι κρουγενικού τύπου. Δηλαδή να μπορεί να υποδέχεται Φ.Α. το οποίο θα διοχετεύεται στην σωτηρική αγορά για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και

Η ΕΤΥΦΑ θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική στα κριτήρια που θα θέσει για την κατακύρωση του έργου, προκειμένου να μην επαναληφθούν φαινόμενα και καταστάσεις που οδήγησαν το έργο σε περιπέτειες.

να υγροποιεί (LNG) Φ.Α. από τα κυπριακά κοιτάσματα για εξαγωγή. Όπως πιστεύεται, εάν η ΕΤΥΦΑ επιμείνει στον αρχικό σχεδιασμό της προβλήτας, αυτό θα προκαλέσει αύξηση του κόστους ολοκλήρωσης των έργων του τερματικού και περαιτέρω καθυστερήσεις.

Οι Κινέζοι

Το τρίτο πιθανό εμπόδιο στην πορεία επανεκκίνησης των έργων στο Βασιλικό εντοπίζεται στην πλευρά της κινέζικης κοινοπραξίας CPP-METRON. Παρά το γεγονός ότι στη λίστα με τις 8 ενδιαφερόμενες εταιρείες συμπεριλαμβάνεται και μια κινέζικη, δεν θεωρείται απίθανο ο προηγούμενος ανάδοχος να κινηθεί δικαστικά εναντίον της ΕΤΥΦΑ προκειμένου να ακυρώσει την επανέναρχη των εργασιών. Ως λόγος προβάλλεται η διατιπτική διαδικασία στο Λονδίνο μέσω της οποίας οι Κινέζοι διεκδικούν ένα ποσό της τάξης των €200 εκατ. από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Σκάνδαλο με την περιουσία Ρομάν Αμπράμοβιτς

Μια υπόθεση που εκτείνεται από τις πολυτελείς επαύλεις και τα υπερπολυτελή γιοτ του Ρομάν Αμπράμοβιτς έως ένα δίκτυο υπεράκτιων εταιρειών με έδρα την Κύπρο φέρνει στο φως κοινή έρευνα του BBC Panorama και του Bureau of Investigative Journalism. Σύμφωνα με την έρευνα, η Deloitte Cyprus, μέλος του μεγαλύτερου παγκοσμίου δικτύου λογιστικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, φέρεται να συνέβαλε στην αλλοίωση οικονομικών εγγράφων, με αποτέλεσμα περιουσιακά στοιχεία αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων να εξαφανιστούν από τους ισολογισμούς εταιρειών του Ρώσου ολιγάρχη. Οι αποκαλύψεις βασίζονται σε χιλιάδες έγγραφα που διέρρευσαν, τα οποία καταγράφουν τη λειτουργία ενός εκτεταμένου δικτύου εταιρειών που διαχειρίζονταν την περιουσία του Αμπράμοβιτς από την Κύπρο μεταξύ 1995 και 2022. Μία από τις πλέον χαρακτηριστικές

περιπτώσεις αφορά την κυπριακή εταιρεία Amiscan Investments. Το 2006, η Κύπρος είχε θεσπίσει νέες υποχρεώσεις δημοσιοποίησης εταιρικών οικονομικών καταστάσεων. Η αλλαγή αυτή απειλούσε να αποκαλύψει την πραγματική έκταση της περιουσίας που διαχειρίζονταν κυπριακές εταιρείες συνδεδεμένες με τον Αμπράμοβιτς. Στα προσχέδια των οικονομικών καταστάσεων της Amiscan για το 2003, τα οποία είχε συντάξει η Deloitte Cyprus, περιλαμβάνονταν περιουσιακά στοιχεία συνολικής αξίας 672 εκατ. δολαρίων. Ανάμεσά τους βρίσκονταν πολυτελείς κατοικίες στη Βρετανία και στη νότια Γαλλία, ιδιωτικά αεροσκάφη, ελικόπτερα και γιοτ, μεταξύ των οποίων το «Pelorus», αξίας 147,5 εκατ. δολαρίων. Σύμφωνα με τα έγγραφα που εξέτασε το BBC, συνεργάτες του Αμπράμοβιτς και η εταιρεία παροχής εταιρικών υπηρεσιών MeritServus σχεδίασαν τη

Πώς «εξαφανίστηκαν» δισεκατομμύρια δολάρια μέσω Κύπρου με τη συμβολή της Deloitte Cyprus.

μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων στη μπριτική εταιρεία της Amiscan, με έδρα τις Βρετανικές Παρθένους Νήσους. Η μεταβίβαση εμφανίστηκε αναδρομικά σαν να είχε πραγματοποιηθεί το 2003, δηλαδή τρία χρόνια νωρίτερα. Η Deloitte Cyprus εξέτασε τα έγγραφα με τις αναδρομικές ημερομηνίες και, σύμφωνα με την έρευνα, τα έκρινε επαρκή ώστε να αφαιρεθούν τα συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία από τις οικονομικές καταστάσεις της Amiscan. Όταν οι λογαριασμοί εγκρίθηκαν το 2006, η αξία των εμφανιζόμενων περιουσιακών στοιχείων της εται-

Οι αποκαλύψεις βασίζονται σε χιλιάδες έγγραφα που διέρρευσαν, τα οποία καταγράφουν τη λειτουργία ενός εκτεταμένου δικτύου εταιρειών που διαχειρίζονταν την περιουσία του Αμπράμοβιτς από την Κύπρο μεταξύ 1995 και 2022.

ρείας είχε περιοριστεί σε μόλις 75.000 δολάρια. Ο καθηγητής Λογιστικής του Πανεπιστημίου του Sheffield Λορντ Σίκα χαρακτήρισε την πρακτική παραβίαση νόμιμων υποχρεώσεων, επισημαίνοντας ότι η αλλοίωση των ημερομηνιών συναλλαγών υπονομεύει την υποχρέωση παρουσίαισας αληθών και ακριβών οικονομικών καταστάσεων. Η έρευνα εντοπίζει και άλλες περιπτώσεις, οι οποίες εγείρουν ακόμη σοβαρότερα ερωτήματα για ενδεχόμενη φοροδιαφυγή. Πρόκειται για την Kravin Investments, επίσης με έδρα την Κύπρο, η οποία το 2003 διέθετε σχεδόν 2 δισ. δολάρια σε τραπεζικούς λογαριασμούς, και την Electus Investments, κυπριακή εταιρεία μέσω της οποίας διακρατείτο επιχειρηματική περιουσία του Αμπράμοβιτς που ξεπερνούσε τα 10 δισ. δολάρια. Τα νέα στοιχεία προέρχονται από τη διαρροή εγγράφων που αξιοποιήθηκαν στην έρευνα Cyprus Confidential, στο

πλαίσιο της οποίας συνεργάστηκαν διεθνή δημοσιογραφικά δίκτυα, μεταξύ των οποίων το International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ), ο Guardian και το Organised Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP). Οι δικηγόροι του Ρομάν Αμπράμοβιτς απορρίπτουν τις κατηγορίες περί φοροδιαφυγής και απόκρυψης περιουσίας. Από την πλευρά της, η Deloitte Cyprus δήλωσε ότι λειτουργεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, προσθέτοντας ότι δεν μπορεί να σχολιάσει συγκεκριμένες καταγγελίες, καθώς αφορούν έγγραφα ηλικίας άνω των 20 ετών, στα οποία δεν έχει πλέον πρόσβαση. Αναδεικνύουν, ωστόσο, σοβαρά ερωτήματα για τον ρόλο των επαγγελματιών συμβούλων στη διαχείριση μεγάλων περιουσιών μέσω υπεράκτιων εταιρικών δομών.

Μάχη σε δύο ανοιχτά μέτωπα στις Βρυξέλλες

Κρίσιμη Σύνοδος Κορυφής για ενεργειακή κρίση και προϋπολογισμό

Της ανταποκρίτριας μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΑΟΥΡΗ

Σε δύο μέτωπα αναμένεται να συγκρουστούν οι Ευρωπαίοι ηγέτες στη διήμερη Σύνοδο Κορυφής, που ξεκινάει την Πέμπτη, στις Βρυξέλλες. Τα ξίφη ήδη ακονίζονται τόσο για τα δημοσιονομικά περιθώρια αντιμετώπισης της νέας ενεργειακής κρίσης, όσο και για τον επόμενο επταετή προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, με τις κυβερνήσεις να βρίσκονται αντιμέτωπες με την ενεργειακή ακρίβεια, τις πιέσεις στις εθνικές οικονομίες και έναν νέο εκλογικό κύκλο, η αναζήτηση συμβιβασμών γίνεται ολοένα δυσκολότερη.

Η Ελλάδα και η Ιταλία ζητούν μεγαλύτερη ευελιξία για τη χρηματοδότηση μέτρων στήριξης, ενώ έξι χώρες του Βορρά απαιτούν βαθύτερες περικοπές στον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, απορρίπτοντας ήδη την τελευταία συμβιβαστική πρόταση που κατέθεσε η Ιρλανδία, που ασκεί αυτό το εξάμηνο την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε.

Στο πρώτο μέτωπο, η Αθήνα επιδιώκει να εξασφαλίσει πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο για προσωρινά

Ελλάδα και Ιταλία ζητούν μεγαλύτερη ευελιξία για τη χρηματοδότηση μέτρων στήριξης για την ενεργειακή ακρίβεια.

και στοχευμένα μέτρα στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Ειδικότερα, ζητεί να μπορεί να αξιοποιεί τα αυξημένα έσοδα από ΦΠΑ, που προκύπτουν λόγω της ενεργειακής ακρίβειας, χωρίς οι αντίστοιχες δαπάνες στήριξης να προσκρούουν στα συμφωνημένα δημοσιονομικά όρια. Το αίτημα υπερβαίνει, πάντως, την επέκταση της εθνικής ρήτρας διαφυγής για επενδύσεις ενεργειακής ασφάλειας, που εγκρίθηκε την Παρασκευή στο Ecofin. Η Κομισιόν εμφανίζεται επιφυλακτική απέναντι σε νέες εξαιρέσεις από τους δημοσιονομικούς κανόνες, προειδοποιώντας για τον κίνδυνο υπονόμευσης της αξιοπιστίας τους. Στην επιστολή του προς τους 27 ηγέτες ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αντόνιο Κόστα, πάντως, ζητεί συντονισμένη απάντηση στην ενεργειακή

κρίση, ενώ το προσχέδιο συμπερασμάτων προβλέπει στοχευμένα και προσωρινά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερές συνθήκες κάθε κράτους-μέλους.

Προτείνονται, μεταξύ άλλων, παράταση του προσωρινού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τις περισσότερες πληττόμενες βιομηχανίες και παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των ενεργειακών τιμών. Απουσιάζει, όμως, ρητή αναφορά σε πρόσθετη δημοσιονομική ευελιξία. Το δεύτερο μέτωπο αφορά τη μάχη για τον προϋπολογισμό της περιόδου 2028-2034, όπου ούτε το «ψαλίδι» των 159 δισ. ευρώ της ιρλανδικής προεδρίας αποδεικνύεται αρκετό για να γεφυρώσει τις διαφορές.

Η πρόταση περιορίζει τον προϋπολογισμό σε περίπου 1,826 τρις. ευρώ, μειωμένο κατά 8% σε σχέση

με την αρχική πρόταση της Κομισιόν. Οι περικοπές αντιστοιχούν σε 141 δισ. ευρώ σε σταθερές τιμές του 2025.

Οι λεγόμενες «φειδωλές» χώρες με επικεφαλής τη Γερμανία θεωρούν το συνολικό ύψος υπερβολικό, καταγγέλλοντας ταυτόχρονα ότι οι μειώσεις πλήττουν δυσανάλογα τις στρατηγικές προτεραιότητες της Ένωσης. Πράγματι, το ευρωπαϊκό ταμείο ανταγωνιστικότητας χάνει περίπου 42 δισ. ευρώ, ενώ σημαντικές περικοπές καταγράφονται στην εξωτερική δράση και στους μηχανισμούς αντιμετώπισης κρίσεων.

Στον αντίποδα, οι «φίλοι της συνοχής», μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία, επιμένουν στην προστασία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και της περιφερειακής ανάπτυξης.

Για τα 17 κράτη-μέλη –όπως και για την Ελλάδα– η διατήρηση των εθνικών φακέλων για την ΚΑΠ και τη συνοχή στα επίπεδα της προηγούμενης κυπριακής πρότασης εκτιμάται θετικά, το συνολικό ύψος όμως του προϋπολογισμού εξακολουθεί να προκαλεί προβληματισμό, όπως και οι δραστηριότητες ειδικά στους μηχανισμούς αντιμετώπισης κρίσεων.

Ενδεικτικά, το αγροτικό αποθεματικό περιορίζεται κατά 30% και το ταμείο αλληλεγγύης για φυσικές καταστροφές κατά 55%, σε μια περίοδο κατά την οποία οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής αυξάνουν τις ανάγκες ευρωπαϊκής παρέμβασης.

Για τον λόγο αυτό η πρόταση του Δουβλίνου προκαλεί εκνευρισμό και στην Κομισιόν, που θεω-

ρεί ότι η δραστητική συρρίκνωση της «ευελιξίας» του προϋπολογισμού θα μπορούσε να δυσχεράνει την άμεση ευρωπαϊκή αντίδραση σε νέες ενεργειακές, γεωπολιτικές ή κλιματικές αναταράξεις, όπως οι σημερινές. Την αναζήτηση συμβιβασμού αναλαμβάνει πλέον ο Αντόνιο Κόστα, με στόχο μία συμφωνία έως το τέλος του έτους. Ωστόσο οι πρόωρες ισπανικές εκλογές της 29ης Νοεμβρίου, οι δημοσιονομικές πιέσεις στη Γαλλία και η εσωτερική πολιτική κατάσταση στη Γερμανία περιπλέκουν τη διαπραγμάτευση.

Οι ηγέτες καλούνται να αποφασίσουν όχι μόνο πόσα μπορούν να δαπανήσουν σήμερα για την ενεργειακή κρίση, αλλά και πόσους κοινούς πόρους είναι διατεθειμένοι να διαθέσουν για τις προκλήσεις της επόμενης επταετίας.

Οι μαθητές θέλουν 10 δισ., η κυβέρνηση αδυνατεί και τα ομόλογα είναι στο «κόκκινο»

«Είστε ανίκανοι να καταλάβετε τι θέλουν οι νέοι. Για να λυθούν όλα αυτά, θα πρέπει να βγάλετε το μπλοκ των επιταγών», φώναξε ο 26χρονος ακροαριστερός βουλευτής Λουί Μπουάρντ στον υπουργό Παιδείας Εντουάρ Ζεφρέ, κατά τη διάρκεια μιας έντονης συζήτησης στην Εθνοσυνέλευση, καθώς εκατοντάδες χιλιάδες νέοι στη Γαλλία συντάσσουν σε διαδηλώσεις και η βία κλιμακώνεται. Το πρόβλημα είναι ότι η Γαλλία δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά το ποσό των 10 δισ. ευρώ που απαιτούν οι διαδηλωτές.

Αντιθέτως, μετά τις τεράστιες δαπάνες για την αντιμετώπιση πολλαπλών κρίσεων τα τελευταία χρόνια, οι επενδύτες χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην ικανότητα της δεύτερης μεγαλύτερης οικονομίας της Ε.Ε. να θέσει υπό έλεγχο ένα χρέος που αυξάνεται με γρήγορο ρυθμό και γίνεται όλο και πιο δαπανηρό.

Το κύμα μαζικών πωλήσεων στις αγορές τις τελευταίες εβδομάδες έχει ήδη εκτινάξει το κό-

στος δανεισμού σε επίπεδα που είχαν να καταγραφούν σχεδόν 25 χρόνια. Την Παρασκευή, το spread του γαλλικού 10ετούς ομολόγου έναντι του αντίστοιχου ιταλικού έφτασε σε επίπεδα-ρεκόρ.

Και η Γαλλία βρίσκεται στην αρχή μιας περιόδου πολιτικού χάους, που αναμένεται να διαρκέσει μήνες. Οι ανησυχίες για τα οικονομικά και τον προϋπολογισμό της χώρας αναμένεται να παραταθούν έως τις προεδρικές εκλογές του 2027 και ύστερα από αυτές. Οι επενδυτές ανησυχούν έντονα για τις προτάσεις των επικρατέστερων υποψηφίων: ο ένας προτείνει υπερβολικά φιλόδοξους δημοσιονομικούς στόχους, που, κατά τους αναλυτές, στερούνται αξιοπιστίας, ενώ ο άλλος προβάλλει την ακραία ιδέα της διαγραφής του χρέους.

«Υπάρχει ένας συνδυασμός αθενοούς οικονομικής δραστηριότητας, σοβαρής δημοσιονομικής κρίσης και ανησυχιών για τις προεδρικές εκλογές», δηλώνει μιλώντας στο Bloomberg ο Μισέλ Σαπέν, ο οποίος διετέλεσε υπουργός Οικο-

Η Γαλλία βρίσκεται στην αρχή μιας περιόδου πολιτικού χάους, που αναμένεται να διαρκέσει μήνες.

νομικών της Γαλλίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και ξανά την περίοδο 2014-2017.

Χωρίς να φαίνεται μια διέξοδος για τη Γαλλία, τα φαινόμενα μετάδοσης (contagion) των αναταραχών στην υπόλοιπη Ευρώπη ξυπνούν μνήμες από την ελληνική κρίση χρέους, που λίγο έλειψε να διαλύσει την Ευρωζώνη.

Σε αντίθεση, όμως, με όσα συνέβησαν στην Ελλάδα πριν από 15 χρόνια, η Γαλλία αποτελεί ένα πολύ μεγαλύτερο stress test για την Ευρώπη, σημειώνει το Bloomberg. Η Γαλλία δεν είναι μόνο ιδρυτικό μέλος της Ε.Ε. Πρόκειται για μια οικονομία ύψους 3 τρις. ευρώ με χρέος περίπου 3,6 τρις. ευρώ, δι-

Το πρόβλημα είναι ότι η Γαλλία δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά το ποσό των 10 δισ. ευρώ που απαιτούν οι διαδηλωτές.

λαδή δεκαπλάσιο σε σύγκριση με εκείνο που αντιμετώπιζε η Ελλάδα το 2010. Βέβαια, υπάρχουν και διαφορές με την Ελλάδα της κρίσης. Η Γαλλία εξακολουθεί να έχει πρόβαση στον δανεισμό, ενώ οι τράπεζες, που κατέχουν μεγάλο όγκο γαλλικών κρατικών ομολόγων, διαθέτουν ισχυρότερη κεφαλαιακή βάση σε σχέση με το

2010. Επιπλέον, η Ευρώπη διαθέτει πλέον αποτελεσματικότερους μηχανισμούς διάσωσης.

Οι δυνατότητες πολιτικού συντονισμού, όμως, όπως και οι πιθανότητες εξωτερικής βοήθειας, είναι περιορισμένες. Η Γερμανία αντιμετωπίζει τα δικά της προβλήματα, καθώς ο καγκελάριος Φρίντριχ Μέρτς δίνει μάχη απέναντι στην

αυξανόμενη υποστήριξη προς την Ακροδεξιά. Η ΕΚΤ επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της αναζωπύρωσης του πληθωρισμού και όχι στη χαλάρωση της πολιτικής ή στην ενεργοποίηση εργαλείων εκτάκτου ανάγκης για τη στήριξη μιας μεμονωμένης χώρας. «Προς το παρόν, δεν υπάρχει συστημική κρίση κρατικού χρέους, αλλά οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί πολύ», τόνισε το Σαββατοκύριακο το μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου της Bundesbank, Μάικλ Θόρερ.

Οι γαλλικές επενδύσεις αντανακλούν αυτές τις ανησυχίες. Η απόδοση του γαλλικού 10ετούς ομολόγου άγγιξε σχεδόν το 5% αυτόν τον μήνα. Εκτοτε υποχώρησε στο 4,85%, παραμένοντας ωστόσο υψηλότερο σε σύγκριση με το επίπεδο κάτω του 4% που ίσχυε πριν από δύο μήνες. Ο χρηματιστηριακός δείκτης CAC 40 έχει υποχωρήσει περίπου κατά 10% τους τελευταίους δύο μήνες.

Αυτές οι εξελίξεις δεν απασχολούν τους διαδηλωτές, οι οποίοι αντιδρούν στην πραγματικότητα

που βιώνουν καθημερινά. Ζητούν χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση του μεγάλου αριθμού μαθητών στις σχολικές αίθουσες και την αποκατάσταση των παρωχημένων σχολικών κτιρίων, ενώ διαμαρτύρονται επειδή η κυβέρνηση βρήκε πόρους για την αύξηση των αμυντικών δαπανών, την ίδια στιγμή που «πάγωσε» άλλους προϋπολογισμούς.

Με τις προεδρικές εκλογές να απέχουν μόλις επτά μήνες, η επικεφαλής της Ακροδεξιάς Μαρίν Λεπέν και ο αριστερός αντίπαλός της Ζαν-Λικ Μελανσόν αξιοποιούν τη λαϊκή οργή, υποσχόμενοι να γυρίσουν σελίδα στην οικονομική πολιτική της δεκαετίας του Εμανουέλ Μακρόν.

Και καθώς το μέγεθος του προβλήματος διογκώνεται, η Γαλλία χρειάζεται αυστηρότερα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης. Για τους ψηφοφόρους, πρόκειται για πολιτική ορολογία που μεταφράζεται απλώς σε περικοπές δαπανών και αυξήσεις φόρων, οι οποίες θα δυσκολέψουν τη ζωή τους.

Σε δύο Αμερικανούς το Νομπέλ Οικονομίας

Δύο Αμερικανοί ακαδημαϊκοί, οι οποίοι επαναπροσδιόρισαν τη σκέψη του Τζον Μένναρντ Κέινς μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970, κέρδισαν το βραβείο Νομπέλ Οικονομικών Επιστημών.

Ο Ρόμπερτ Χολ του Πανεπιστημίου Στάνφορντ και ο Μάικλ Γούντφορντ του Πανεπιστημίου Κολούμπια θα μοιραστούν το χρηματικό έπαθλο των 12 εκατ. κορωνών (1,2 εκατ. δολάρια) για το έργο τους σχετικά με τα «μικροοικονομικά θεμέλια της μακροοικονομικής σταθεροποίησης», όπως ανα-

κoinώσε τη Δευτέρα η Βασιλική Σουηδική Ακαδημία Επιστημών στη Στοκχόλμη.

«Είναι τεράστια τιμή», σχολίασε ο Γούντφορντ στη συνέντευξη Τύπου μέσω τηλεφώνου. «Είναι εκπληξη, αλλά νιώθω πολύ χαρούμενος γι' αυτό». Ο Χολ έλαβε αναγνώριση για ένα άρθρο του 1978 σχετικά με την προτίμηση των καταναλωτών για σταθερότητα στην κατανάλωση, ενώ ο Γούντφορντ ανέπτυξε στη συνέχεια το λεγόμενο «νέο κείνσιανό μοντέλο», το οποίο εκτοτε έχει ασκήσει τεράστια επιρ-

ροή στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής παγκοσμίως, μέχρι και σήμερα, σημειώνει το Bloomberg.

«Το έργο των βραβευθέντων μάς παρέχει μια σταθερή θεωρητική βάση για τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται πλέον από κεντρικές τράπεζες και κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο», δήλωσε ο Τζον Χάσλερ, πρόεδρος της επιτροπής του βραβείου. «Χάρη σε αυτά, είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουμε οικονομικούς κλυδωνισμούς, όπως ενεργειακές κρίσεις ή απότομες μεταβολές

στα επίπεδα κατανάλωσης των νοικοκυριών».

Ο Γούντφορντ ρωτήθηκε εάν υπήρχε κάποιο οικονομικό γεγονός ή σοκ που να επιβεβαίωσε ότι το νέο του πλαίσιο άντεξε πραγματικά στη δοκιμασία. Αναφέρθηκε στον τρόπο με τον οποίο οι κεντρικές τράπεζες προσαρμόσαν τα εργαλεία τους κατά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, καθώς αντιμετώπιζαν μια κάμψη της ζήτησης την οποία οι μειώσεις του κόστους δανεισμού δεν μπορούσαν να επιλύσουν από μόνες τους.

«Η παροχή κατευθυντήριων γραμμών για τη μελλοντική πορεία της πολιτικής –δηλαδή η διατύπωση πιο σαφών δηλώσεων σχετικά με την πιθανή εξέλιξη της πολιτικής επιτοκίων, αντι για την απλή εξάρτηση από τη δυνατότητα άμεσων περαιτέρω μειώσεων των επιτοκίων– αποτέλεσε σημαντικό μέρος της αντίδρασης μέσω της άσκησης πολιτικής», υπογράμμισε. «Συνέβαλε πράγματι σε καλύτερη σταθεροποίηση. Δεν έλυσε το πρόβλημα ως διά μαγείας, αλλά πιστεύω ότι αποτέλεσε σοβαρή συμβολή».

Ο Ρόμπερτ Χολ του Πανεπιστημίου Στάνφορντ (αριστερά) και ο Μάικλ Γούντφορντ του Κολούμπια θα μοιραστούν χρηματικό έπαθλο 1,2 εκατ. δολ.

Orthodoxou Employment

Hospitality Staffing Solutions!

orthodoxouemployment.com

γαστρονόμος

ΘΡΥΛΙΚΕΣ ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΙΣΣΕΣ

ΕΝΑΣ ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ
ΣΤΙΣ «ΜΗΤΕΡΕΣ»
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΜΑΣ
ΚΟΥΖΙΝΑΣ

+
Η ΜΑΡΙΛΕΝΑ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
ΦΤΙΑΧΝΕΙ
ΚΟΛΟΚΑΣΙ ΜΕ
ΚΟΤΟΠΟΥΛΟ
ΓΙΑΧΝΙ ΚΑΙ
ΚΙΤΡΟΜΗΛΟΠΙΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ
18.10.26

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ακριβότερες κατοικίες φέρνει η μείωση εκπομπών ρύπων

Η οδηγία της Ε.Ε. θα απαιτήσει επιδοτήσεις και χρήματα από τους ιδιοκτήτες

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

«Ξυρίγγει ο κλοιός» της Ε.Ε. αναφορικά με την υιοθέτηση και από την Ελλάδα της νέας κοινοτικής οδηγίας 1275/2024, που προβλέπει τη μείωση των εκπομπών ρύπων από τα κτίρια μέσω της συστηματικής αναβάθμισής τους σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Μάλιστα, όπως έγινε γνωστό από την πρόσφατη αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, όχι μόνο η Ελλάδα αλλά και όλες οι υπόλοιπες χώρες-μέλη δεν έχουν προβεί στην ενσωμάτωση της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο, παρότι η καταληκτική ημερομνία για κάτι τέτοιο ήταν τον περασμένο Μάιο.

Αρνητική συγκυρία

Το ζήτημα ασφαλώς έχει και πολιτικές προεκτάσεις, καθώς η χρονική συγκυρία δεν είναι και η καλύτερη δυνατή για την επίτευξη στόχων ενεργειακής αναβάθμισης σε κτίρια, εν μέσω της σοβούσας στεγαστικής κρίσης, τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ειδικά σε μεγάλα αστικά κέντρα και περιοχές που υποδέχονται μεγάλα κύματα τουριστών σε ετήσια βάση. Αλλωστε, η συγκεκριμένη οδηγία, παρότι έχει ηπιότερο χαρακτήρα σε σχέση με τις αρχικές εκδοχές της, δεν παύει να ζητά συγκεκριμένους στόχους για την επίτευξη μειωμένων ρύπων από τα κτίρια κατά 16% έως το 2030, και κατά 20%-22% έως το 2035, με καταληκτικό στόχο τα κτίρια μηδενικών εκπομπών έως το 2050. Σε ό,τι αφορά τις νέες κατασκευές, αυτές θα πρέπει να είναι μηδενικών εκπομπών ρύπων, ήδη από την 1η Ιανουαρίου του 2030. Δηλαδή οι οικοδομικές άδειες που θα εκδίδονται μετά το 2030 θα πρέπει να συμμορφώνονται με τη νόρμα αυτή, ενώ προβλέπεται και μια νέα κατηγορία του ενεργειακού πιστοποιητικού (Α0), πέραν των υφιστάμενων, που θα συνδυαστεί και με τη συνολική αναθεώρηση του συγκεκριμένου εγγράφου σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να μην υπάρχουν αποκλίσεις από χώρα σε χώρα.

Η νέα οδηγία της Κομισιόν θέτει υψηλότερες προδιαγραφές στα νέα κτίρια, κάτι που θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κόστους κατασκευής νέων κατοικιών και θα τις καταστήσει ακόμη πιο ασύμφορες για την ευρεία μάζα των ενδιαφερομένων.

Προφανώς, αυτό συνεπάγεται νέα, σημαντική αύξηση του κόστους κατασκευής νέων κατοικιών, που θα τις καταστήσει ακόμα πιο ασύμφορες για την ευρεία μάζα των ενδιαφερομένων. Επίσης, αυτό είναι πιθανό να μειώσει εκ νέου τις επενδύσεις για την κατασκευή νέων κτιρίων κατοικιών, συντηρώντας τη σημερινή εικόνα της μειωμένης προσφοράς στην αγορά. Επιπλέον, το όριο της 31ης Δεκεμβρίου του 2029 είναι πολύ πιθανό να ωθήσει τους κατασκευαστές στην εξασφάλιση οικοπέδων και οικοδομικών αδειών που να μην υπόκεινται στη νέα αυτή νόρμα (περί μηδενικών ρύπων). Όπως έχει γίνει και σε αντίστοιχες περιπτώ-

Η χρονική συγκυρία είναι τουλάχιστον ατυχής, με την Κομισιόν να ζητάει ενεργειακή αναβάθμιση εν μέσω στεγαστικής και πληθωριστικής κρίσης.

σεις στο παρελθόν (π.χ. επιβολή ΦΠΑ), το κόστος γης εκτοξεύεται από την απότομη άνοδο της ζήτησης και αυτό μετακυλιεται τελικά στον τελικό αγοραστή της νέας κατοικίας. Παράλληλα, η υιοθέτηση της νέας κοινοτικής οδηγίας θα απαιτήσει και γενναίες επιδοτήσεις και πόρους χρη-

ματοδότησης, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην υπόλοιπη Ε.Ε. Στην περίπτωση της ελληνικής αγοράς, περίπου το 30% του οικιστικού αποθέματος αφορά κατοικίες που κατασκευάστηκαν πριν από το 1980 και επομένως βρίσκονται στις χαμηλότερες κατηγορίες του ενεργειακού πιστοποιητικού. Αποτελούν δηλαδή τους βασικούς «υποδοχείς» των πόρων για την ενεργειακή τους αναβάθμιση. Μέχρι σήμερα, μέσω των προγραμμάτων που «έτρεξαν» την περίοδο 2019-2024 έχουν υλοποιηθεί εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης σε μόλις 140.000 ακίνητα, ενώ υπολογίζεται ότι με το «Εξοικονομώ» του 2025 θα επωφεληθούν άλλες 50.000 κατοικίες. Τα δε κεφάλαια που έχουν δεσμευτεί και διατίθενται σταδιακά μέσω επιδοτήσεων

υπολογίζεται ότι προσεγγίζουν τα 2,5 δισ. ευρώ, λαμβάνοντας υπ' όψιν και το πρόγραμμα του 2025.

Αυτή την περίοδο σχεδιάζεται το επόμενο πρόγραμμα, το οποίο θα υλοποιηθεί από το 2027 και μετά, αξιοποιώντας πόρους του Κοινωνικού Κλιματικού Ταμείου που ανακοινώθηκε πριν από μερικούς μήνες. Σε αυτό το πλαίσιο δράσεων, συνολικού ύψους 5,3 δισ. ευρώ, προβλέπονται πόροι 1,19 δισ. ευρώ για το νέο «Εξοικονομώ» για νοικοκυριά, με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε 62.000 κατοικίες στο σύνολο της χώρας. Ταυτόχρονα, προβλέπονται άλλα 930 εκατ. ευρώ για την αλλαγή συστημάτων θέρμανσης και θερμοσίφωνο, ενώ επιπλέον 390 εκατ. ευρώ αφορούν ενεργειακές αναβαθμίσεις στα κτίρια που στεγάζονται επιχειρήσεις μικρού μεγέθους. Πρόκειται για ένα συνολικό «πακέτο» ύψους 2,5 δισ. ευρώ, που αναμένεται ότι θα αποτελέσει τη βάση και για τα επόμενα που θα ακολουθήσουν, καθώς οι ανάγκες ενεργειακής αναβάθμισης παραμένουν υψηλές.

Επιδοτήσεις έως 80%

Τα επιλέξιμα νοικοκυριά θα μπορούν να επιδοτηθούν για δαπάνες, όπως θερμοπροσώψεις, μονώσεις, συστήματα σκίασης, αντικατάσταση κουφωμάτων, σε ποσοστό που θα μπορεί να υπερβεί ακόμα και το 80%. Ωστόσο, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε μέχρι σήμερα, όσοι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να καλύψουν εφάπαξ τη δική τους συμμετοχή, θα μπορούν πλέον να προχωρούν και σε σταδιακές καταβολές των απαιτούμενων χρημάτων, μέσω του λογαριασμού ηλεκτρικής ενέργειας και σε συνεργασία και συμφωνία με τον εκάστοτε πάροχο. Για παράδειγμα, αν ένα νοικοκυριό επιλέγει να κάνει παρεμβάσεις συνολικής αξίας 24.800 ευρώ (συμπερ. ΦΠΑ), θα λάβει ως επιδότηση συνολικά 19.800 ευρώ και θα καταβάλει μόλις 5.000 ευρώ.

Η Κομισιόν εξετάζει φόρο στα υπερκέρδη ενεργειακών εταιρειών

Τον πιθανό αντίκτυπο ενός πανευρωπαϊκού φόρου στα υπερκέρδη των ενεργειακών εταιρειών θα αναλύσει η Κομισιόν, καθώς οι κυβερνήσεις αναζητούν τρόπους να αμβλύνουν το ενεργειακό σοκ, ενόψει του χειμώνα. Όπως ενημέρωσε η Κομισιόν τους υπουργούς Οικονομικών, κατά τη συνεδρίασή τους στο Λουξεμβούργο, θα εξετάσει τη σκοπιμότητα ενός πανευρωπαϊκού φόρου στα απροσδόκπτα κέρδη, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μέτρα στήριξης για τους πολίτες, αναφέρει το Bloomberg, επικαλούμενο άτομα που γνωρίζουν το θέμα. Η κίνηση της Κομισιόν έρχεται μετά την επιστολή της Γερμανίας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Αυστρίας, της Ιταλίας και της Πολωνίας υπέρ ενός φόρου στα υπερκέρδη. Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Λαρς Κλίνγκμπεϊλ δήλωσε ότι και η Γαλλία δεν είναι αντίθετη με τον φόρο.

«Μπορούμε να δούμε πώς τα διυλιστήρια και οι εταιρείες πετρελαίου επωφελούνται από αυτήν την κρίση, ενώ οι καταναλωτές είναι τελικά αυτοί που φέρουν το βάρος», δήλωσε ο Κλίνγκμπεϊλ την Πέμπτη. «Έχω ξεκαθάρι προσδοκία ότι η Κομισιόν θα βάλει τώρα προτάσεις στο τραπέζι».

Κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης που σημειώθηκε μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Ε.Ε. εισήγαγε ένα ανώτατο όριο εσόδων στους λεγόμενους inftamarginal παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή τις επιχειρήσεις αιολικής και ηλιακής ενέργειας, των οποίων το λειτουργικό κόστος ήταν σημαντικά χαμηλότερο από την τιμή της αγοράς. Ωστόσο τα έσοδα του μέτρου αποδείχθηκαν πολύ χαμηλότερα από τα 50 δισ. ευρώ που είχε υπολογιστεί ότι θα εισπράττονταν, ενώ υπήρξαν και προσφυγές στα δικαστήρια, τις οποίες η Ε.Ε. αντιμετώπιζε ακόμα, σύμφωνα με τον επίτροπο για το κλίμα Βόλκε Χούκστρα.

«Πρέπει πάντα να κοιτάς όλο τον χώρο για τις πιθανές λύσεις», είπε ο Χούκστρα στους δημοσιογράφους όταν έφτασε για τη συνάντηση της Παρασκευής. «Δεν λείπουν οι επιλογές», σημείωσε, προσθέτοντας ότι ορισμένα κράτη-μέλη ήταν αντίθετα σε έναν τέτοιο φόρο. Ο πόλεμος στο Ιράν έχει

Υπέρ ενός φόρου στα υπερκέρδη των ενεργειακών εταιρειών τάχθηκε ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Λαρς Κλίνγκμπεϊλ.

Στόχος να χρηματοδοτηθούν μέτρα στήριξης για τους πολίτες.

διαταράζει τις ροές πετρελαίου και φυσικού αερίου μέσω των Στενών του Ορμουζ, οδηγώντας σε απότομη αύξηση της τιμής προϊόντων όπως το ντιζέλ. Οι κυβερνήσεις σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθούν να μετριάσουν το πλήγμα στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις σε μια εποχή που πολλές χώρες αντιμετωπίζουν ήδη δημοσιονομικούς περιορισμούς.

Η μείωση των τιμών της ενέργειας πρόκειται να αποτελέσει βασική συζήτηση μεταξύ των ηγετών της Ε.Ε. στη Σύνοδο Κορυφής στις Βρυξέλλες την επόμενη εβδομάδα. Ωστόσο, υπάρχουν λίγες προφανείς λύσεις δεδομένου ότι το μπλοκ εξαρτάται από τρίτες χώρες για τη συντριπτική πλειονότητα των προμηθειών ορυκτών καυσίμων. Η Κομισιόν έχει ήδη πει ότι τα κράτη-μέλη θα μπορούσαν να εφαρμόσουν ένα πλαφόν για τα απροσδόκπτα κέρδη σε εθνικό επίπεδο.

Στο Lucky Cat στο Λονδίνο, 477 μικρά χρυσά γατάκια που χρησιμοποιούνται ως στήριγματα για τα chopsticks εξαφανίστηκαν μέσα σε μία εβδομάδα.

Γιατί παίρνουμε σουβενίρ από τα εστιατόρια

Ένα κουταλάκι από ένα ακριβό εστιατόριο, ένα ποτήρι κρασιού, ένα ιδιαίτερο καταλήγουν στις τσάντες των πελατών, συχνά χωρίς δεύτερη σκέψη. Για ορισμένους είναι αναμνηστικά μιας όμορφης βραδιάς. Για τους ιδιοκτήτες των εστιατορίων, όμως, αποτελούν μια καθημερινή απώλεια με κόστος που μάλλον αμελέτο δεν είναι.

Στο Lucky Cat του Γκόρντον Ράμσεϊ στο Λονδίνο, τα μικρά χρυσά γατάκια που χρησιμοποιούνται ως στήριγματα για τα chopsticks έγιναν τόσο δημοφιλή ώστε άρχισαν να εξαφανίζονται μαζικά. Μέσα σε μία εβδομάδα, λίγο μετά το άνοιγμα του δεύτερου καταστήματος τον Φεβρουάριο του 2025, οι πελάτες είχαν πάρει 477 τέτοια αντικείμενα. Με κόστος 4,50 στερλίνες το καθένα, η ζημία πλσίασε τις 2.150 στερλίνες. Το περιστατικό περιγράφει το Bloomberg, επικαίροντας να εξηγήσει γιατί άνθρωποι που δεν θα σκέφτονταν να κλέψουν από ένα κατάστημα θεωρούν σχεδόν φυσιολογικό να πάρουν κάτι από ένα εστιατόριο.

Η εξήγηση δεν βρίσκεται απαραιτήτως στην αξία των αντικειμένων. Σύμφωνα με την ψυχίατρο Αλι Γιανγκ, πολλοί πελάτες αντιμετωπίζουν αυτού του είδους την κλοπή ως πράξη χωρίς πραγματικό θύμα. Δεν βλέπουν τον ιδιοκτήτη που υφίσταται τη ζημία και θεωρούν ότι ένα εστιατόριο μπορεί εύκολα να αντικαταστήσει ένα ποτήρι ή ένα κουταλάκι. Υπάρχει και η αίσθηση πως ο υψηλός λογαριασμός δίνει στον πελάτη κάποιο άτυπο δικαίωμα να πάρει κάτι μαζί του. Η ψυχοθεραπεύτρια Τάρα Ρουζχγκάρντεν περιγράφει αυτή τη νοοτροπία ως μια μορφή ανταλλάγ-

ματος: αφού κάποιος πληρώνει αρκετά για την εμπειρία, αισθάνεται ότι δικαιούται ένα μικρό ενθύμιο.

Το αλκοόλ, η παρέα και η συγκίνηση της παραβίασης ενός κανόνα συμπληρώνουν την εικόνα. Η ψυχολόγος Τζέιν Χάλοσα εξηγεί ότι τα εστιατόρια δημιουργούν ένα περιβάλλον στο οποίο οι συνηθισμένοι κανόνες συμπεριφοράς φαινοίται να χαλαρώνουν. Διακωρίζει, πάντως, την περιστασιακή κλοπή από την επίμονη, ανεξέλεγκτη παρόρμηση, η οποία σε σπάνιες περιπτώσεις μπορεί να συνδέεται με διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων, όπως η κλεπτομανία. Οι περιπτώσεις που καταγράφει το Bloomberg ξεπερνούν κατά πολύ τα συνηθισμένα αναμνηστικά. Στο Quality Bistro της Νέας Υόρκης, πελάτες έχουν φτάσει στο σημείο να ξεβιδώσουν φωτιστικά από τους τοίχους της τουαλέτας. Από το L'Amico στο Μανχάταν εξαφανίστηκε ένα παλιό μαγιά μέσα σε ειδική κορνίζα.

Στο λονδρέζικο Cloth, μέσα στις πρώτες εβδομάδες λειτουργίας, χάθηκαν περίπου 20 θήκες λογαριασμών, κατασκευασμένες από παλιές ταμπάκες. Η καθεμία κόστιζε περίπου 25 στερλίνες. Η Κλερ Πίτακ, ιδιοκτήτρια του Violet Cakes στο Λονδίνο, θυμάται ότι από το κατάστημά της εξαφανίστηκε ακόμη και ένας μεγάλος, βαρύς, παλιός καθρέφτης από την τουαλέτα. Ο επιχειρηματίας Λοράν Τουροντέλ υπολογίζει ότι οι κλοπές στα εστιατόρια του αντιστοιχούν σε περίπου 300 έως 500 δολάρια τον μήνα, εσφαλμαίνοντας ότι το πρόβλημα δεν περιορίζεται στην αξία των αντικειμένων. Η αντικατάστασή τους απαιτεί χρόνο, νέες παραγγελίες και πρόσθετη διαχείριση.

Καμπανάκι για τον κίνδυνο ελλείψεων φυσικού αερίου στην Ευρώπη κατά τον φετινό χειμώνα χτυπά ο ENTSGO (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς), τη στιγμή που οι τιμές στον ευρωπαϊκό κόμβο TTF κινούνται στα 80 ευρώ/MWh, επίπεδα υπερδιπλάσια από πριν την έναρξη της κρίσης στη Μέση Ανατολή.

Τις προετοιμοποιήσεις του ENTSGO ενισχύει και έκθεση του Institute for Energy Economics and Financial Analysis (IEEFA). Και οι δύο εκθέσεις συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι η Ευρώπη εισέρχεται στον χειμώνα με ιστορικά χαμηλά αποθέματα και περιορι-

Σε περίπτωση ιδιαίτερα ψυχρού χειμώνα τα αποθέματα ενδέχεται να υποχωρήσουν στο 11%.

σμένα περιθώρια αντιμετώπισης ενδεχόμενων διαταραχών στον εφοδιασμό, ιδιαίτερα σε περίπτωση παρατεταμένου ψύχους ή μειωμένης διαθεσιμότητας υφιστάμενου φυσικού αερίου (LNG). Στην «Πρόβλεψη Εφοδιασμού για τον Χειμώνα 2026/27» που δημοσίευσε ο ENTSGO προειδοποιεί ότι, εάν η διαθεσιμότητα LNG παραμείνει περιορισμένη, η πληρότητα των αποθηκών ενδέχεται να υποχωρήσει σημαντικά κάτω

Οι ευρωπαϊκές αποθήκες φυσικού αερίου ήταν γεμάτες μόλις κατά 72,4% στις 3 Οκτωβρίου, το χαμηλότερο επίπεδο για τη συγκεκριμένη εποχή από το 2011.

από το 30% έως το τέλος του χειμώνα. Μια τέτοια εξέλιξη θα αύξανε τον κίνδυνο προβλημάτων στην κάλυψη της ζήτησης εντείνοντας τις επιπτώσεις σε περίπτωση πιθανών περιόδων έντονου ψύχους αργότερα μέσα στον χειμώνα και ενδεχομένως περιορίζοντας τη δυνατότητα αναπλήρωσης των αποθεμάτων κατά το επόμενο καλοκαίρι. Σε περίπτωση ιδιαίτερα ψυχρού χειμώνα, ακόμη και με σχετικά ικανοποιητικές

εισαγωγές LNG, τα αποθέματα θα μπορούσαν να υποχωρήσουν στο 11%.

Ο ευρωπαϊκός οργανισμός συστήνει τη συνέχιση προμηθειών αερίου ακόμη και στις αρχές του χειμώνα. Η αποθήκευση φυσικού αερίου, σύμφωνα με τον ENTSGO, παραμένει ακρογωνιαίος λίθος της ετοιμότητας της Ευρώπης για τον χειμώνα, αφού κάλυψε περίπου το 26% της κατανάλωσης φυσικού αερίου στην Ε.Ε. κατά τη

διάρκεια του χειμώνα 2025/26 και περίπου το 30% κατά τη διάρκεια του χειμώνα 2024/25.

Ο ETSOG επεξεργάστηκε σειρά σεναρίων με βάση τις καιρικές συνθήκες, τη ζήτηση, το ρωσικό αέριο και το LNG. Θετώντας ως επιθυμητό ελάχιστο επίπεδο για το τέλος του φετινού χειμώνα το 30%, ο ευρωπαϊκός οργανισμός βλέπει μόνο τέσσερα σενάρια στα οποία οι αποθήκες θα ξεπεράσουν αυτό το ποσοστό. Κοινός παρο-

Πρόσθετη επιβάρυνση 100 δις.

Από το τέλος Φεβρουαρίου, οι τιμές φυσικού αερίου έχουν αυξηθεί κατά 140%. Οι τιμές πετρελαίου κίνησης έχουν διπλασιαστεί. Η Ευρώπη επιβαρύνεται με επιπλέον 100 δις. ευρώ, χωρίς να έχει εισαχθεί ούτε ένα επιπλέον μόριο ενέργειας, σημειώνει η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

500.000

βαρέλια ημερησίως είναι η διυλιστική ικανότητα που διαθέτει η Ελλάδα. Το 50% της εγκώριας παραγωγής καυσίμων κατευθύνεται σε εξαγωγές.

40%

της κατανάλωσης πετρελαϊκών προϊόντων στην ευρωπαϊκή οικονομία αντιπροσωπεύει το ντίτζελ.

Κρίσιμη απόφαση

Θα πρέπει η Ευρώπη να αποφασίσει εάν θέλει να έχει τη δική της παραγωγή ανανεώσιμων καυσίμων ή αν αντέχει να χάσει αυτή τη βιομηχανία της, να συρρικνωθεί και να αναγκαστεί να βασίζεται σε εισαγόμενα καύσιμα, λέει η γενική διευθύντρια των Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών Διύλισης και Παραγωγής Καυσίμων, Λιάνα Γούτα.

Ισορροπημένη στρατηγική

Τα ελληνικά διυλιστήρια ακολούθησαν τα προηγούμενα χρόνια μια ισορροπημένη στρατηγική μεταξύ βασικής δραστηριότητας και ενεργειακής μετάβασης. Είμαι περήφανος να πω σήμερα ότι η στρατηγική που ακολουθήσαμε έχει δικαιωθεί πλήρως, δηλώνει ο αναπληρωτής CEO της HELLENIC ENERGY Γιώργος Αλεξόπουλος.

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Μετά δύο ενεργειακές κρίσεις και υπό την πίεση του υψηλού κόστους καυσίμων και της αυξανόμενης ανησυχίας για την ασφάλεια εφοδιασμού, οι Βρυξέλλες ανακαλύπτουν τη στρατηγική σημασία του κλάδου διύλισης που τα τελευταία χρόνια αντιμετώπισαν κυρίως ως περιβαλλοντικό πρόβλημα, οδηγώντας τον σε συρρίκνωση. Ο στρατηγικός διάλογος με τα διυλιστήρια και η αναβολή του Κανονισμού για το μεθάνιο κατά ένα έτος που ανακοίνωσε η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, για την ευρωπαϊκή βιομηχανία διύλισης συνιστούν μια καλοδεχούμενη, πλην όμως καθυστερημένη αναγνώριση της πραγματικότητας.

«Είναι μια θετική εξέλιξη. Κανένας διάλογος όμως δεν μπορεί να φέρει πίσω, μέσα σε λίγους μήνες, τη διυλιστική ικανότητα που χάθηκε σε δύο δεκαετίες. Λείπει σήμερα το 20% της διυλιστικής ικανότητας της Ευρώπης και αυτό επηρεάζει άμεσα και την προσφορά και την τιμή», δηλώνει στην «Κ» ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της HELLENIC ENERGY Γιώργος Αλεξόπουλος, περιγράφοντας ένα διαρθρωτικό πρόβλημα που θα συνεχίσει να πιέζει τις τιμές ακόμη και μετά την αποκλιμάκωση της γεωπολιτικής κρίσης.

Σύμφωνα με το Statistical Report 2026 της FuelsEurope, από το 2009 έχουν κλείσει περίπου 30 διυλιστήρια στην Ευρώπη. Στα τέλη του 2025 λειτουργούσαν μόλις 72 σε Ε.Ε., Ηνωμένο Βασίλειο και Νορβηγία, εκ των οποίων 66 στην Ε.Ε., με συνολική δυναμικότητα 625,4 εκατ. τόνων ετησίως, περίπου 13 εκατ. τόνους λιγότερους από το 2024. Τα στοιχεία αποτυπώνουν το αρνητικό έδαφος πάνω στο οποίο ξεκινάει ο στρατηγικός διάλογος. Η συρρίκνωση αυτή περιορίζει δραστικά τα περιθώρια άμεσας αντίδρασης στην κρίση.

«Δεν χτίζονται διυλιστήρια από τη μια στιγμή στην άλλη. Υπάρχει ένα μικρό περιθώριο να αυξήσεις την παραγωγή ντίτζελ και αεροπορικών καυσίμων και αυτό αξιοποιείται

ήδη. Ακόμη και η πρόταση Μακρόν για συντονισμό των συντηρήσεων προσκρούει σε αυστηρούς κανόνες ασφαλείας και ανελαστικά προγράμματα λειτουργίας», τονίζουν στην «Κ» παράγοντες της αγοράς.

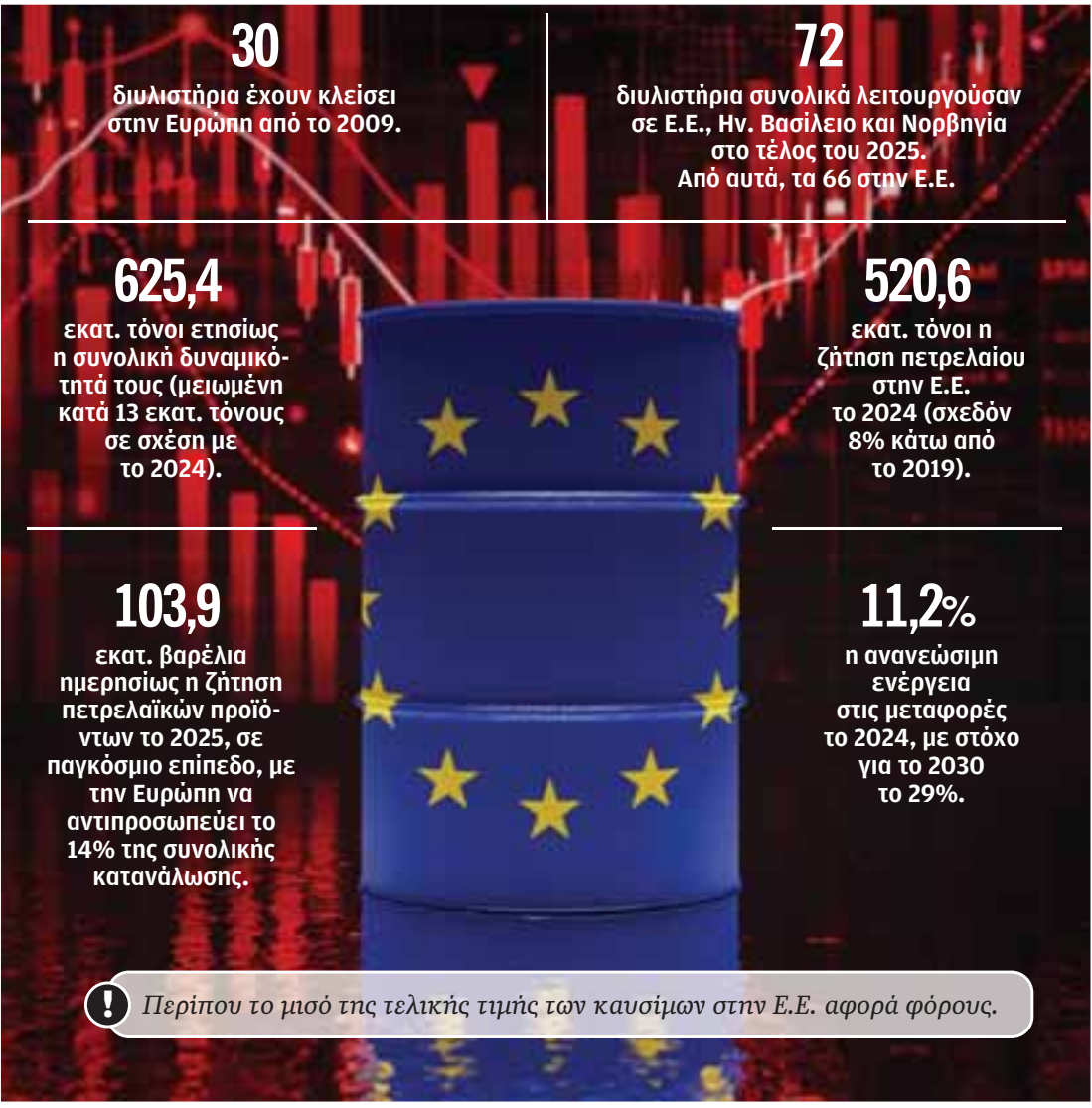
Το ζητούμενο, επομένως, είναι ο διάλογος να αποτελέσει αφετηρία μακροπρόθεσμης ευρωπαϊκής πολιτικής στήριξης. Κατά τον κ. Αλεξόπουλο, οι ευρωπαϊκές ρυθμίσεις πρέπει να αξιολογούνται όχι μόνο με περιβαλλοντικά κριτήρια, αλλά

και με βάση τις επιπτώσεις τους στη βιομηχανία, στην ενεργειακή ασφάλεια και στο κόστος. Στην επικείμενη προπαρασκευαστική συνάντηση με την DG Energy, ο κλάδος αναμένει να αποσαφηνιστούν συμμετέχοντες, χρονοδιαγράμματα και συγκεκριμένα παραδοτέα. Για τη γενική διευθύντρια των Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών Διύλισης και Παραγωγής Καυσίμων, Λιάνα Γούτα, στο επίκεντρο αυτού του διαλόγου θα πρέπει να βρεθεί το μέλλον της ευρωπαϊκής παραγωγής.

«Πιστεύουμε και ελπίζουμε όταν βρεθούμε σε αυτόν τον στρατηγικό διάλογο με τους επιτρόπους της Ενέργειας και της Αμυνας ότι θα τεθούν όλα τα θέματα που έχουν να κάνουν με τα διυλιστήρια. Την ανταγωνιστικότητά τους, αλλά και με το πώς αυτές οι κρίσιμες βιομηχανικές εγκαταστάσεις θα μπορέσουν να μετασχηματιστούν για να παράγουν τα καύσιμα του μέλλοντος, τα ανανεώσιμα καύσιμα που χρειάζεται η Ε.Ε. για να πετύχει τους κλιματικούς της

Μεα culpa από Ε.Ε. για τα διυλιστήρια

Από το 2009 έχουν κλείσει 30 μονάδες, επιτείνοντας την ενεργειακή κρίση

στόχους. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση για εμάς», τονίζει στην «Κ» η κ. Γούτα. Επιφυλακτικός ως προς τα αποτελέσματα του διαλόγου εμφανίζεται ο κ. Αλεξόπουλος. «Μπορούν να προκύψουν πολλά και τίποτα. Κρατάω μικρό καλάθι», υπογραμμίζει, επισημαίνοντας πάντως ότι δεν μπορεί ο διάλογος αυτός να ανατρέψει τις επιπτώσεις της παρούσας κρίσης.

«Θετική αλλά σε καμία περίπτωση ικανοποιητική» είναι, σύμφωνα με τον ίδιο, η αναβολή του Κανονισμού για το μεθάνιο. Ο Κανονισμός προβλέπει ότι από την 1η Ιανουαρίου 2027 οι εισαγωγές αργού πετρελαίου, φυσικού αερίου και άνθρακα οφείλουν να αποδεικνύουν ότι οι προμηθευτές τους εφαρμόζουν ισοδύναμα συστήματα μέτρησης, παρακολούθησης και επαλήθευσης εκπομπών μεθανίου.

Η απόφαση για μετάθεση εφαρμογής του Κανονισμού κατά ένα έτος έρχεται ύστερα από πιέσεις 17 κρατών-μελών μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα αλλά και προμηθευτών από ΗΠΑ και Κατάρ, λόγω των επιπτώσεων στις τιμές και στον εφοδιασμό. Με βάση τα ισχύοντα σήμερα, και σύμφωνα με μελέτη της Wood Mackenzie, το 87% του αργού που προμηθεύτηκαν τα διυλιστήρια το 2024 δεν θα είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί από 1/1/2027. «Δεν μπορώ να φανταστώ τι θα σημάνει το σενάριο να οδηγηθούν τα διυλιστήρια σε δραματική μείωση της παραγωγής τους ή και διακοπή της λειτουργίας τους. Ωστόσο, αν συνεχίσουν τις προμήθειες αργού, υπάρχει ο κίνδυνος να βρεθούν μπροστά σε νομικές διαδικασίες λόγω μη συμμόρφωσης με τον Κανονισμό από 1/1/2027. Σε τέτοια περίπτωση πιθανώς και τα διυλιστήρια να διερευνήσουν νομικές ενέργειες προς την εφαρμογή του Κανονισμού και την Κομισιόν», υπογραμμίζει η κ. Γούτα, δίνοντας τη διάσταση του προβλήματος. Η αναβολή κατά ένα χρόνο, σύμφωνα με την ίδια, είναι ένα βήμα αλλά δεν επίλυε το πρόβλημα συμμόρφωσης των προμηθευτών. Γι' αυτό και ο κλάδος επιμένει στο αίτημά του για τριετή παράταση.

ECONOMIST ENTERPRISE

22nd Annual Cyprus Summit

A strategic gateway for regional co-operation

Geopolitics – Growth – Investment

November 9th -10th 2026 | The Landmark Nicosia

In collaboration with

European Parliament
Office in Cyprus

hazlis & rivas
Economist Enterprise Events
for south-east Europe

AI: Driving growth or deepening inequality?

Nicodemos Damianou
Deputy minister of research, innovation and digital policy
Government of Cyprus

Dimosthenis Anagnostopoulos
Secretary general for information systems and digital governance
Ministry of Digital Governance
Government of Greece

Cinzia Alcidi
Senior research fellow and head of the economic policy and jobs & skills units
Centre for European Policy Studies (CEPS) (via connection)

www.hazliseconomist.com | www.22ndcyprussummit.economist.com

Platinum sponsor

Premium gold sponsor

Premium energy sponsor

Gold sponsor

Bronze sponsor

Communication sponsor

Official airline carrier

Telecommunications provider

Logistics supplier

Contributor

Supported by

Supporters

Digital agency

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ο κίνδυνος νέας δημοσιονομικής κρίσης επανέρχεται στο προσκήνιο, καθώς η άνοδος των αποδόσεων των ομολόγων έχει εκτινάξει το κόστος δανεισμού και της εξυπηρέτησης του χρέους, περιορίζοντας τα δημοσιονομικά περιθώρια, τη στιγμή που οι περισσότερες κυβερνήσεις είναι αντιμέτωπες με μεγάλα ελλείμματα και κρέπ ως αποτέλεσμα των αλληπάλλων παγκόσμιων σοκ των τελευταίων ετών. Μεγάλο μέρος του υφιστάμενου χρέους εξακολουθεί μάλιστα να φέρει χαμηλά επιτόκια, συνεπώς το πλήρες κόστος δεν έχει ακόμη εμφανιστεί. Και δεδομένου ότι οι υψηλές αποδόσεις των ομολόγων αναμένεται να διαρκέσουν και οι ανάγκες δανεισμού των κυβερνήσεων αυξάνονται, το πρόβλημα κάθε άλλο παρά προσωρινό είναι. Η Ευρώπη εμφανίζεται ως η πλέον ευάλωτη περιοχή. Και ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος στη Γαλλία. Και η αντιμετώπιση του κρατικού κινδύνου απαιτεί δημοσιονομική λύση η οποία πρέπει να εφαρμοστεί προτού οι αγορές την επιβάλουν.

«Ουδείς άτρωτος»

Οι χώρες που έχουν δημοσιονομικά προβλήματα πρέπει να αναλάβουν δράση, να πάρουν μέτρα άμεσα και όχι να περιμένουν κάποια «απάντηση» από την πλευρά της νομισματικής πολιτικής, διαμνύει μιλώντας στην «Κ» ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας. «Σε μια διεθνή οικονομική κατάσταση σαν την σημερινή ουδείς είναι άτρωτος. Αλλά όσοι έχουν συνετή δημοσιονομική διακρίση, όπως οι χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και η Ιρλανδία, που βρέθηκαν στο επίκεντρο της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής

κρίσης πριν από 16 χρόνια και έλαβαν δραστικά μέτρα και προχώρησαν σε μεταρρυθμίσεις, αποφεύγουν τα μεγάλα προβλήματα στις αγορές ομολόγων και στα επιτόκια που αντιμετωπίζουν οι χώρες με μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα», σημειώνει. Και ειδικά όσον αφορά τη Γαλλία, ο κ. Στουρνάρας επισημαίνει: «Μπορεί να πάρει και τώρα μέτρα. Το προβλέπει το Σύνταγμά της». Επενδυτικοί οίκοι έχουν επισημάνει πως η ΕΚΤ θα μπορούσε ενδεχομένως να ενεργοποιήσει προσωρινά το Μέσο για την Προστασία της Μετάδοσης (ΤΡΙ), το οποίο σχεδιάστηκε για να «αντιμετωπίσει την αδικαιολόγητη και άτακτη δυναμική της αγοράς» που απειλεί τη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής, ώστε να δοθεί χρόνος για προσαρμογή πολιτικής από τη Γαλλία. Ο Έλληνας κεντρικός τραπεζίτης συμφωνεί με τον Γάλλο ομολόγο του ο οποίος δήλωσε ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για παρέμβαση

από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Όπως εξηγεί ο κ. Στουρνάρας στην «Κ», «η ΕΚΤ έχει συγκεκριμένες προϋποθέσεις για να εφαρμόσει το ΤΡΙ. Δεν είναι η κατάσταση κρίση, ούτε υπάρχει πρόβλημα στη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής αυτήν τη στιγμή». Προσθέτει δε πως οι αντιδράσεις των αγορών στον παρόντα χρόνο «είναι υπερβολικές». Μια παρέμβαση της ΕΚΤ «θα διακύβευε την αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής», επισημαίνει ο κ. Στουρνάρας.

Η αναχρηματοδότηση

Το μεγάλο ερώτημα που τίθεται αυτήν τη στιγμή είναι εάν υπάρχει ο κίνδυνος νέας κρίσης στην Ευρωζώνη, με τη Γαλλία να βρίσκεται στο επίκεντρο. Τα κόστη δανεισμού έχουν αυξηθεί σε υψηλά πολλών δεκαετιών ακριβώς τη στιγμή που τα αποθέματα χρέους είναι ήδη εξαιρετικά μεγάλα και εξακολουθούν να αυξάνονται. Κρίσιμο ερώτημα

δεν είναι απλώς πόσο χρέος έχουν οι κυβερνήσεις, αλλά πόσο από αυτό πρέπει να αναχρηματοδοτήσουν με τα σημερινά πολύ υψηλότερα επιτόκια. Μόνο η Γαλλία, η Ιταλία και η Γερμανία αντιμετωπίζουν αναχρηματοδότηση άνω των 3,5 τρις. ευρώ μέχρι το τέλος αυτής της δεκαετίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της «Κ», μετατρέποντας την κληρονομιά του φθηνού χρήματος σε ένα πολύ ακριβό πρόβλημα αναχρηματοδότησης. Το χρέος που ίσως φαινόταν βιώσιμο με επιτόκια 0% ή 1% μπορεί να φαίνεται πολύ διαφορετικό όταν πρέπει να αναχρηματοδοτηθεί με τετραπλάσιο επιτόκιο. «Οι αγορές ομολόγων δείχνουν τώρα στη Γαλλία κίτρινη κάρτα», σημειώνει μιλώντας στην «Κ» ο Χόλγκερ Σμίντινγκ, επικεφαλής οικονομολόγος της Berenberg. «Αν η Γαλλία δεν αλλάξει σύντομα τακτική, θα μπορούσε να βρεθεί αντιμέτωπη με μια οικονομική κρίση. Η κατάσταση είναι πολύ λιγότερο τεταμένη

σε άλλα μέρη της Ευρωζώνης, όπου για παράδειγμα η Ελλάδα παραμένει σε μεγάλο βαθμό στον σωστό δρόμο. Δυστυχώς, όμως, μια γαλλική κρίση θα έβλαπτε και άλλες χώρες της Ευρωζώνης». Κατά τον οικονομολόγο, «η ΕΚΤ δεν θα διασώσει τη Γαλλία, εκτός εάν η Γαλλία αλλάξει τη δημοσιονομική πορεία της. Όπως έδειξε η περίπτωση της Ελλάδας, η Ε.Ε. βοηθά τα μέλη της, αλλά μόνο εάν πληρούν τις προϋποθέσεις».

«Κλειδί» ο πόλεμος στο Ιράν

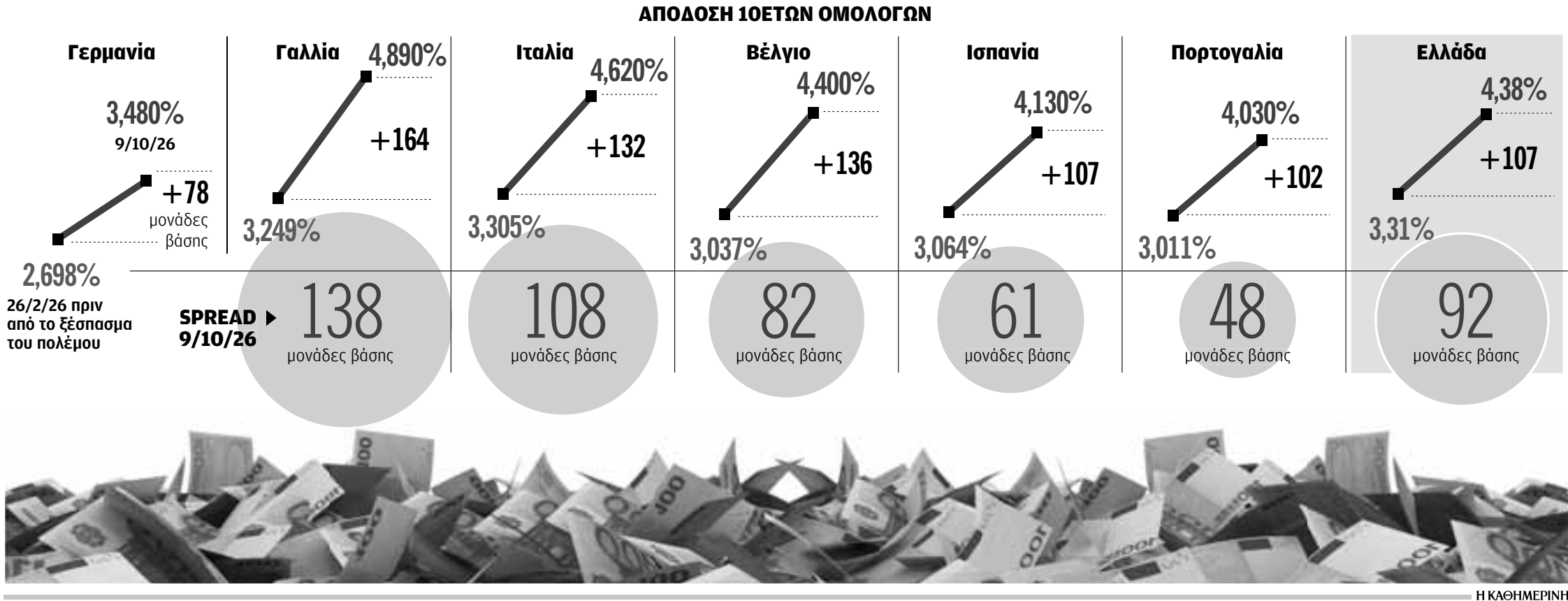
Σύμφωνα με τον Ντένις Σεν, οικονομολόγο στο International School of Management στο Βερολίνο, ο κίνδυνος δημοσιονομικής κρίσης ή κρίσης χρέους είναι σαφώς υψηλότερος σήμερα από ό,τι ήταν εδώ και πολλά χρόνια. Ωστόσο, δεν θεωρείται αναπόφευκτος. «Εάν ο πόλεμος στο Ιράν και το ενεργειακό σοκ σταματήσουν, ο πληθωρισμός μετριαστεί και οι ανησυχίες για περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων υποχωρήσουν, μέρος του σημερινού άγχους για το χρέος θα μπορούσε να διαλυθεί αρκετά γρήγορα», εξηγεί στην «Κ». Αλλά «αν το ενεργειακό σοκ μετατραπεί ολόένα και περισσότερο σε μια δεύτερη κρίση πληθωρισμού ή αν υπάρξει ένα περαιτέρω σοκ προσφοράς, αναγκάζοντας τα επιτόκια να αυξηθούν ακόμη περισσότερο, σε ένα δυσμενές σενάριο, ο κίνδυνος μπορεί να μετατοπιστεί από μια δημοσιονομική συμπίεση σε μια πραγματική κρίση χρέους».

Σε ένα τέτοιο σενάριο, κατά τον Σεν, «τα αυξανόμενα πιστωτικά spreads θα αποτελέσουν το κύριο ζήτημα, καθώς οι επενδυτές αρχίζουν να αμφισβητούν τη φερεγγυότητα του κράτους και τη ρευστότητα της αγοράς, και αυτός είναι κίνδυνος που ισχύει και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού».

Το πρόβλημα του νέου χρέους

Η κληρονομιά του φθηνού χρήματος μετατρέπεται σε ένα πολύ ακριβό πρόβλημα αναχρηματοδότησης. Το χρέος που ίσως φαινόταν βιώσιμο με επιτόκιο 0% ή 1% μπορεί να φαίνεται πολύ διαφορετικό όταν πρέπει να αναχρηματοδοτηθεί με τετραπλάσιο επιτόκιο.

Το κόστος δανεισμού στην Ευρωζώνη έχει εκτιναχθεί σε υψηλά δεκαετιών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι οικονομολόγοι εκτιμούν πως το Παρίσι πρέπει να λάβει μέτρα άμεσα

Η εκτίναξη των αποδόσεων των μακροπρόθεσμων ομολόγων στην Ευρωζώνη αλλά και διεθνώς σε υψηλά δεκαετιών έχει ωθήσει εκ νέου τη δημοσιονομική προσαρμογή στην πολιτική ατζέντα. Τα επιχειρήματα για αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική αντικατοπτρίζουν την επιδείνωση των υποκείμενων οικονομικών θέσεων και των θέσεων χρέους, καθώς και ορισμένα σημάδια μείωσης της αξιοπιστίας της πολιτικής. Κατά την Oxford Economics και τον επικεφαλής οικονομολόγο Ανταί Σλάιτερ, με την πρόσφατη αύξηση του κόστους δανεισμού να αποτελεί μέρος μιας πιο μακροπρόθεσμης ανοδικής τάσης, το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά, τη στιγμή που το χρέος στις

οικονομίες του G7 υπερβαίνει πλέον το 100% του ΑΕΠ. Η αύξηση του κόστους τόκων αποκαλύπτει επίσης την υποκείμενη αδυναμία στις δημοσιονομικές θέσεις. Το συνολικό διαρθρωτικό πρωτογενές έλλειμμα των ανεπτυγμένων οικονομιών είναι πλέον περίπου στο 3% του ΑΕΠ έναντι μόλις 1% το 2018, κυρίως λόγω των υψηλότερων δαπανών. Για μεγάλο μέρος της περιόδου 2011-2023, οι πραγματικές αποδόσεις των ομολόγων ήταν αρνητικές, γεγονός που «βοηθούσε» τους δημοσιονομικούς λογαριασμούς. Αυτό έχει πλέον αλλάξει και σε ορισμένες οικονομίες το πραγματικό κόστος των τόκων υπερβαίνει την πραγματική αύξηση του ΑΕΠ, γεγονός που θα αυξήσει τους δείκτες χρέους.

Οι οικονομολόγοι που μίλησαν στην «Κ» εκτιμούν πως η δημοσιονομική προσαρμογή γίνεται απαραίτητη, με τη Γαλλία να πρέπει να την ξεκινήσει, και μάλιστα τώρα. «Θα χρειαστεί να υπάρξει δημοσιονομική προσαρμογή, και για ορισμένες χώρες όπως η Γαλλία αυτό θα πρέπει να γίνει τώρα. Το καλύτερο που μπορεί να κάνει η Γαλλία για να βοηθήσει τον εαυτό της είναι να υποβάλει έναν ρεαλιστικό προϋπολογισμό για το 2027 που θα ψηφιστεί από το κοινοβούλιο», επισημαίνει στην «Κ» ο Τζέιμς Πίτερ Σόρενσεν, επικεφαλής αναλυτής της Danske Bank. Ο αναλυτής επισημαίνει πως η ΕΚΤ θα μπορούσε να διακόψει την ποσοτική σύσφιξη, ωστόσο είναι δύσκολο καθώς η Γαλλία έχει πρόσβαση στην αγορά. «Επομέ-

Ο εξορθολογισμός των δημοσίων οικονομικών πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα σε ΗΠΑ, Γαλλία και Ιταλία, τονίζουν στην «Κ» αναλυτές διεθνών οίκων.

ως, προς το παρόν η ΕΚΤ δεν μπορεί να κάνει πολλά, και ούτε η ενεργοποίηση του ΤΡΙ είναι λύση, καθώς η Γαλλία δεν πληροί τα κριτήρια». Κατά τον Σόρενσεν, θα μπορούσαμε να δούμε ίσως περισσότερη κοινή χρηματοδότηση με έναν ακόμη γύρο δανείων SAFE ή ένα NGEU μέρος 2 – αλλά αυτό

απαιτεί χρόνο. «Επομένως, δεν υπάρχουν γρήγορες λύσεις βραχυπρόθεσμα εκτός από τη χάραξη μιας ορθής δημοσιονομικής πολιτικής», όπως τονίζει. «Συνολικά, η αύξηση των αποδόσεων πιθανότατα θα οδηγήσει σε μια περίοδο κατά την οποία πολλές χώρες θα πρέπει να αυστηροποιήσουν τις δημοσιονομικές πολιτικές τους. Λόγω του χαμηλού χρέους της, η Γερμανία μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση σε αυτόν τον κανόνα», εκτιμά ο Σμίντινγκ της Berenberg. Κατά τον Σεν, ο οποίος διετέλεσε και πρόεδρος του μακροοικονομικού συμβουλίου του ευρωπαϊκού οίκου εξολόγησης Scope Ratings, υπάρχουν σοβαροί λόγοι για δημοσιονομική προσαρμογή σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Ιτα-

λία, ειδικά επειδή εξακολουθούν να αναπτύσσονται και η προσαρμογή είναι λιγότερο επώδυνη όταν μπορεί να πραγματοποιηθεί προτού οι αγορές την επιβάλουν στις κυβερνήσεις. «Η καλύτερη στιγμή για να διορθωθεί μια δημοσιονομική θέση είναι όταν η ανάπτυξη κάνει μέρος της δουλειάς και όχι αφού οι αγορές έχουν σταματήσει να χρηματοδοτούν με άνεση μια χώρα», όπως επισημαίνει. «Η Γαλλία είναι ιδιαίτερα ευάλωτη επειδή συνδυάζει μια σχετικά αδύναμη δημοσιονομική θέση και πολιτική αβεβαιότητα συμμετέχοντας παράλληλα σε μια νομισματική ένωση, πράγμα που σημαίνει ότι η ΕΚΤ πρέπει να λαμβάνει ταυτοχρόνα υπόψη τον πληθωρισμό της Ευρωζώνης και τις χρηματοοικονομικές συνθήκες σε πολλά

πλές αγορές κρατικών ομολόγων». Σε μια νομισματική ένωση, η δημοσιονομική πίεση μιας χώρας μπορεί να γίνει το πρόβλημα όλων, όπως σημειώνει ο οικονομολόγος, συνεπώς πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύ νωρίς προτού λάβει επικίνδυνες διαστάσεις. «Το μάθημα της κρίσης της Ευρωζώνης είναι ότι τα κράτη δεν μπορούν πάντα να προσαρμοστούν δημοσιονομικά για να βγουν από μια κρίση όταν η εμπιστοσύνη της αγοράς έχει ήδη διαλυθεί. Εάν οι συνθήκες επιδεινωθούν σημαντικά, το αποφασιστικό backstop θα πρέπει τελικά να προέλθει από μια παρεμβατική κεντρική τράπεζα ικανή να σταματήσει τις κερδοσκοπικές υπερβολές πριν ένα πρόβλημα ρευστότητας μετατραπεί σε κρίση φερεγγυότητας».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα «τρία συν ένα Τ» του Πιερρακάκη

Του **ΝΙΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ**

Οι πολιτικοί της χώρας εδώ και μεγάλο διάστημα είναι χωρισμένοι σε δύο διακριτές ομάδες ως προς το μέγιστο των μέτρων αντιμετώπισης των αλληπάλλων οικονομικών κρίσεων που προτείνουν. Ανεξαρτήτως της ιδεολογίας τους, αν είναι αριστεροί (οι περισσότεροι είναι) ή δεξιοί, είναι οι οπαδοί των οριζόντιων μέτρων. Αυτών που απευθύνονται σε κάθε πολίτη-καταναλωτή, όχι μόνο στον φτωχό ή στον μεσαίο, αλλά και στον πλούσιο, προτείνοντας οριζόντιες μειώσεις του ΦΠΑ και των ειδικών

φόρων κατανάλωσης.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν οι οπαδοί, προεξάρχουσας της κυβέρνησης, των στοχευμένων μέτρων προς αυτούς που πλήττονται περισσότερο, οι οποίοι κατά κανόνα είναι και οι πιο αδύναμοι οικονομικά. Αυτοί πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει διαβάθμιση στη βοήθεια, ενισχύοντας το εισόδημα των αδυνάμων και συγκρατώντας τη διέγερση των ανισοτήτων. Η συγκεκριμένη πολιτική είναι και η ευρωπαϊκή πολιτική αντιμετώπισης των προβλημάτων, δεδομένου ότι οι πόροι δεν περισσεύουν από τις ευρωπαϊκές οικονομίες,

που οι περισσότερες πλήττονται από τα ελλείμματα και το υψηλό δημόσιο χρέος. Το παράδοξο είναι ότι οι πρώτοι, που προτείνουν τα οριζόντια μέτρα για όλους και για τους πλούσιους, εμφανίζουν τον εαυτό τους ως προστάτη των αδυνάμων και κατηγορούν την κυβέρνηση ότι ενισχύει τους ισχυρούς. Αλλά δεν είναι το μόνο παράδοξο. Και οι δύο λογικές, των μέτρων επιβίωσης των νοικοκυριών σε περιβάλλον ενεργειακής και όχι μόνον ακρίβειας, προσκρούουν σε διαχρονικό ελληνικό πρόβλημα, της φοροδιαφυγής. Δεν γνωρίζου-

Προσωρινά, στοχευμένα και προσαρμοσμένα μέτρα δεν υπάρχουν χωρίς αξιόπιστα στοιχεία.

με ακριβώς αν τα εισοδήματα που δηλώνονται είναι τα αληθινά, άρα και αν οι λίπτες των επιδοτήσεων είναι αυτοί που πράγματι τα δικαιούνται. Η κυβέρνηση επικαλείται τις επιτυχίες της ΑΑΔΕ, ισχυριζόμενη

ότι το πρόβλημα έχει περιοριστεί, αν και τα στοιχεία από τις φορολογικές δηλώσεις των ελευθέρων επαγγελματιών ακόμη και μετά την ενεργοποίηση των τεκμηρίων τη διαψεύδουν. Σε κάθε περίπτωση, θεωρεί ότι υπάρχει μια βελτιωμένη κατάσταση που επιτρέπει τη στοχευμένη καταβολή των επιδοτήσεων. Τα υπόλοιπα κόμματα δεν φαίνεται να ασχολούνται με το πρόβλημα της φοροδιαφυγής, καθώς ούτως ή άλλως η άποψή τους είναι ότι πρέπει οι ενισχύσεις να αφορούν τους πάντες. Πιθανότατα αποδέχονται ότι οι μισοί ελεύθεροι επαγγελματίες ζουν τις οικογένειές

τους δηλώνοντας μνία να εισόδημα λίγο πάνω από 300 ευρώ. Και κάπου εδώ έρχεται η Κομισιόν, που λέει ότι μπορείτε να λάβετε μέτρα, ενδεχομένως ειδικά η Ελλάδα και η Ιταλία να δώσετε κάτι παραπάνω, αλλά θα πρέπει να είναι στοχευμένα, βάσει δημογραφικών κριτηρίων, αφενός για να μην ξεφύγουν τα δημοσιονομικά και αφετέρου για να φτάσει η βοήθεια σε αυτούς που τη χρειάζονται περισσότερο. Αυτό που ο πρόεδρος του Eurogroup Κυριάκος Πιερρακάκης περιέγραψε ως τα «τρία Τ». Temporary, targeted, tailored,

προσωρινά, στοχευμένα, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των δικαιούχων. Τα χρήματα, δηλαδή, να πιάσουν τόπο και όχι γενικά να τα πετάμε στον ανεμιστήρα. Με το «κατέλο» του Έλληνα υπουργού Οικονομικών, για να έχει επιτυχία αυτή η προσπάθεια ο Κυρ. Πιερρακάκης θα πρέπει να προσέθαι ένα τέταρτο Τ, την τεκμηρίωση. Προσωρινά, στοχευμένα και προσαρμοσμένα μέτρα δεν υπάρχουν χωρίς αξιόπιστα στοιχεία. Αλλιώς η στόχευση θα είναι μόνο στα χαρτιά και το κόστος θα το πληρώσουν ξανά όσοι δηλώνουν κανονικά τα εισοδήματά τους.

Το ακριβό χρήμα φρενάρει την ανάπτυξη

Φόβοι για επιβράδυνση των επενδύσεων και ακριβότερα στεγαστικά δάνεια

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πιέσεις στα σταθερά επιτόκια

Τα σταθερά επιτόκια των στεγαστικών δανείων δεν αντέχουν άλλο σε αυτά τα χαμηλά επίπεδα, αναφέρουν αρμόδια τραπεζικά στελέχη, προαναγγέλλοντας ουσιαστικά ότι οι τιμές των νέων σταθερών στεγαστικών θα πιστούν ανοδικά εάν η αναταραχή συνεχιστεί, καθώς το σταθερό στεγαστικό εξαρτάται από το κόστος με το οποίο η τράπεζα μπορεί να αντισταθμίσει τον κίνδυνο επιτοκίου για πολλά χρόνια.

Οι αυξημένες αποδόσεις των κρατικών ομολόγων ανεβάζουν και τον πήχυ για τη χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων, των τραπεζών και, τελικά, των νοικοκυριών, σε μια συγκυρία κατά την οποία η πρόσβαση στο χρήμα παραμένει ακριβότερη σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Η Ελλάδα δεν βρίσκεται στο επικεντρω της νέας αναταραχής στις διεθνείς αγορές χρέους και η δομή του δημοσίου χρέους λειτουργεί ως ισχυρό ανάχωμα απέναντι σε ένα άμεσο δημοσιονομικό σοκ. Ωστόσο, το ακριβότερο επιτόκιο βάσης περνάει σταδιακά στην τιμολόγηση κάθε νέας έκδοσης ομολόγων, στις χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά όταν ο δανεισμός είναι με βάση το *euirbor*. Κυρίως όμως εάν διατηρηθεί αποθαρρύνει τη διάθεση για την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών από τις επιχειρήσεις ή την αγορά κατοικίας από τα νοικοκυριά.

«Την αύξηση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων δεν πρέπει να τη δούμε ως μεμονωμένο γεγονός», επισημαίνει ο Ηλίας Λεγκός, Chief Economist και επικεφαλής Οικονομικής Ανάλυσης και Επενδυτικής Στρατηγικής του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς. Αντιθέτως, όπως εξηγεί, «εντάσσεται σε ένα πλαίσιο γενικευμένων αυξήσεων των επιτοκίων στις περισσότερες δυτικές οικονομίες. Η επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ οδήγησε σε αύξηση των επιτοκίων στα αμερικανικά κρατικά ομόλογα η οποία μεταδόθηκε στα γερμανικά ομόλογα και κατ'επέκταση στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων ολόκληρης της Ευρωζώνης. Επιπροσθέτως, τα *spreads* των ελληνικών κρατικών ομολόγων διευρύνθηκαν εξαιτίας της «επιμόλυνσης» τους από τη διεύρυνση των γαλλικών και ιταλικών *spreads*. Και μπορεί η οικονομία των ΗΠΑ να διαθέτει τη δυναμική να αντεπεξέλθει στα υψηλότερα επιτόκια, στην περίπτωση της Ευρωζώνης, ωστόσο, τα υψηλότερα επιτόκια αποτελούν σημαντικό ανασχετικό παράγοντα. Το θετικό για την ελληνική οικονομία είναι ότι οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου είναι ελάχιστες και οι ελληνικές επιχειρήσεις συνεχίζουν να ωφελούνται από προγράμματα χρηματοδότησης του Ταμείου Ανάκαμψης και της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας με χαμηλό κόστος χρήματος».

«Οι πιέσεις στις αγορές σταθερού εισοδήματος έχουν ενταθεί τις τελευταίες ημέρες και πλέον αντανακλώνται και στις πραγματικές αποδόσεις, καθώς οι αγορές προεξοφλούν πιο συσταλτική νομισματική πολιτική λόγω πληθωρισμού, ισχυρότερες πιέσεις στις χώρες με δυσκολίες δημοσιονομικής προσαρμογής και αυξημένη ζήτηση για κεφάλαια», ση-

μαίνει ο Νίκος Μαγγίνας, επικεφαλής Οικονομολόγος της Εθνικής Τράπεζας. Για την Ελλάδα, ο κ. Μαγγίνας επισημαίνει ότι «τα αποθέματα ρευστότητας, του Δημοσίου, των τραπεζών, αλλά και των εταιρειών, παραμένουν ισχυρά, συγκρατώντας την ανατιμολόγηση του κόστους άντλησης ρευστότητας που παρατηρείται διεθνώς». Σημειώνει, ωστόσο, ότι «οι έμμεσες επιδράσεις είναι πιθανόν πιο σημαντικές, καθώς σε ένα τέτοιο περιβάλλον οι διεθνείς ροές κεφαλαίων και η επιχειρηματική κινητικότητα επιβραδύνονται», προειδοποιώντας ότι «θα είναι, λοιπόν, δύσκολο, αν οι πιέσεις παραταθούν, να διατηρηθούν οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, η άντληση κεφαλαίων από τις αγορές και η αξία των συγχωνεύσεων και

εξαγορών στα ιστορικά υψηλά επίπεδα που βιώσαμε τα προηγούμενα έτη, αλλά και κατά τη διάρκεια του 2026».

Από την αρχή του έτους, οι αποδόσεις των ομολόγων που έχουν εκδώσει ελληνικές επιχειρήσεις έχουν αυξηθεί κατά περίπου 60 έως 100 μονάδες βάσης για την πλειονότητα των μεγάλων εκδοτών, αποτυπώνοντας κυρίως την άνοδο του επιτοκίου βάσης στις διεθνείς αγορές. Στα ευρωομόλογα ελληνικών επιχειρηματικών ομίλων, δηλαδή στις εκδόσεις που διαπραγματεύονται στις διεθνείς αγορές, η αύξηση προσεγγίζει τις 93 μονάδες βάσης – ακόμη και αν εξαιρεθούν ακραίες περιπτώσεις. Στα εγχώρια εταιρικά ομόλογα, ή *mini bonds*, η αντίστοιχη αύξηση διαμορφώνεται γύρω στις 62 μονάδες βάσης. Για τους βασικούς εκ-

δότες της αγοράς, οι αυξήσεις είναι γενικά μεταξύ 40 και 120 μονάδων βάσης, γεγονός που δείχνει ότι το κόστος νέας χρηματοδότησης έχει αυξηθεί ακόμη και για επιχειρήσεις των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος δεν έχει επιδεινωθεί.

Η εξέλιξη αυτή δεν δημιουργεί άμεσο πρόβλημα σε επιχειρήσεις που έχουν ήδη εξασφαλίσει χρηματοδότηση με μακρές λήξεις και σταθερά κουπόνια. Γίνεται κρίσιμη, όμως, για όσες χρειάζονται αναχρηματοδότηση τα επόμενα χρόνια ή θέλουν να σπνρίξουν επενδυτικά προγράμματα, εξαγορές και μεγάλες υποδομές με νέο δανεισμό. Μια επένδυση που ήταν βιώσιμη με κόστος κεφαλαίου 4% ή 5% μπορεί να αναβληθεί όταν το κόστος πλησιάζει ή υπερβαίνει το 6%, ιδιαίτερα εάν συνδυάζεται με αβεβαιότητα για την

ενεργειακή δαπάνη και τη ζήτηση.

Στα τραπεζικά ομόλογα, οι αποδόσεις έχουν αυξηθεί σε όλες τις βαθμίδες της κεφαλαιακής διάρθρωσης και από την αρχή του έτους η απόδοση των *senior preferred* τίτλων –της κατηγορίας με τη χαμηλότερη επενδυτική επικινδυνότητα– έχει αυξηθεί κατά 67 μονάδες βάσης, των Tier 2 κατά 93 μονάδες βάσης και των AT1 κατά 55 μονάδες βάσης. Η εικόνα επιβεβαιώνει ότι το κόστος με το οποίο οι τράπεζες θα αντικαθιστούν σταδιακά παλαιότερες εκδόσεις –ειδικά εκείνες που ανήκουν σε περίοδο χαμηλών επιτοκίων– θα αυξάνεται. Αν και αυτό δεν σημαίνει ότι ο πιστωτικός κίνδυνος των τραπεζών έχει επιδεινωθεί –καθώς η μεταβολή της απόδοσης ενσωματώνει και την άνοδο του επιτοκίου βάσης– δείχνει όμως ότι, ακόμη και με βελτιωμένα ή σταθερά πιστωτικά *spreads*, το συνολικό κόστος νέων εκδόσεων και των κεφαλαιακών τίτλων γίνεται υψηλότερο.

Το ερώτημα δεν είναι εάν, αλλά σε ποιο βαθμό η επιβράδυνση αυτή θα περάσει στα δάνεια και στο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων που μέχρι σήμερα έχουν σπνρίχθει από τα δάνεια του ΤΑΑ, τα προγράμματα της ΕΑΤ και τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών για τους καλύτερους πελάτες. Για τη μεγάλη μερίδα μικρότερων επιχειρήσεων, όμως, το κόστος γίνεται απαγορευτικό και η πρόσβαση στην τραπεζική χρηματοδότηση πρακτικά αδύνατη.

Για τα νοικοκυριά, το πιο ευαίσθητο πεδίο είναι η στεγαστική πίστη. Η δυνατότητα αγοράς κατοικίας είχε ήδη περιοριστεί από τη μεγάλη αύξηση των τιμών ακινήτων. Σε αυτή την αδυναμία προστίθεται τώρα η υψηλότερη τιμολόγηση των νέων στεγαστικών δανείων. Αφενός σε αυτά που είναι κυμαινόμενου επιτοκίου και τα οποία ανατιμολογούνται αυτόματα με βάση το *euirbor*, που έχει φτάσει στο 2,6%, και αφετέρου στα δάνεια σταθερού επιτοκίου που αποτελούν τον «κράχτη» της αγοράς. «Τα σταθερά επιτόκια δεν αντέχουν άλλο σε αυτά τα χαμηλά επίπεδα», αναφέρουν χαρακτηριστικά αρμόδια τραπεζικά στελέχη, προαναγγέλλοντας ουσιαστικά ότι οι τιμές των νέων σταθερών στεγαστικών θα πιστούν ανοδικά εάν η αναταραχή συνεχιστεί, καθώς το σταθερό στεγαστικό εξαρτάται από το κόστος με το οποίο η τράπεζα μπορεί να αντισταθμίσει τον κίνδυνο επιτοκίου για πολλά χρόνια. Όσο ανεβαίνουν οι μακροπρόθεσμες αποδόσεις και τα *swaps*, τόσο δυσκολότερο γίνεται να προσφέρονται σταθερά επιτόκια στα σημερινά επίπεδα. Η αλλαγή αφορά τους νέους δανειολήπτες και κυρίως όσους προσπαθούν να καλύψουν τη μεγάλη απόσταση ανάμεσα στην τιμή ενός ακινήτου και στο διαθέσιμο εισόδημά τους.

Σε κλίμα αβεβαιότητας οι επιχειρήσεις

Η άνοδος των αποδόσεων των ομολόγων είναι κρίσιμος παράγοντας για όσες επιχειρήσεις χρειάζονται αναχρηματοδότηση τα επόμενα χρόνια ή θέλουν να σπνρίξουν επενδυτικά σχέδια ή εξαγορές με νέο δανεισμό. Μια επένδυση που ήταν βιώσιμη με κόστος κεφαλαίου 4% ή 5% μπορεί να αναβληθεί, όταν το κόστος πλησιάζει ή υπερβαίνει το 6%, ιδιαίτερα εάν συνδυάζεται με αβεβαιότητα για την ενεργειακή δαπάνη και τη ζήτηση.

Οι έμμεσες επιδράσεις από τις αναταράξεις στα ομόλογα ενδέχεται να είναι πιο σημαντικές, καθώς σε ένα τέτοιο περιβάλλον η επιχειρηματική κινητικότητα επιβραδύνεται. Αν οι πιέσεις παραταθούν, οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα και η άντληση κεφαλαίων από τις αγορές θα είναι δύσκολο να διατηρηθούν στα ιστορικά υψηλά επίπεδα που καταγράφηκαν τα προηγούμενα έτη, αλλά και κατά τη διάρκεια του 2026.

ΑΠΟΨΗ

Πώς συνδέονται οι αγορές ομολόγων με τις επενδύσεις στην τεχνητή νοημοσύνη

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ε. ΠΕΤΡΑΚΗ**

Συνεχίζοντας το σημείωμά μας από εκεί όπου το αφήσαμε στις 2 Οκτωβρίου (Καθημερινή), το ουσιαστικό ζήτημα σήμερα εντοπίζεται στη μετάδοση του υψηλού διεθνούς κόστους κεφαλαίου στην πραγματική οικονομία. Στην ευθραυστή ισορροπία των αγορών ομολόγων προστίθεται μία δεύτερη πηγή αβεβαιότητας: ο εξαιρετικά μεγάλος επενδυτικός κύκλος γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη (Τ.Ν.). Η σύγκριση με τη φούσκα των εταιρειών του Διαδικτύου της περιόδου 1998-2000 παραμένει χρήσιμη, χρειάζεται όμως προσοχή. Τότε, η κύρια ευπάθεια προερχόταν από ακραίες αποτιμήσεις και προσδοκίες κερδοφορίας που δεν είχαν επιβεβαιωθεί. Σήμερα, οι μεγαλύτερες τεχνολογικές επιχειρήσεις διαθέτουν υψηλή κερδοφορία και σημαντικές λειτουργικές ταμειακές ροές. Η σημερινή

ευπάθεια συνδέεται περισσότερο με την κλίμακα της πραγματικής επενδυτικής δαπάνης που απαιτεί η ανάπτυξη της Τ.Ν.

Οι Amazon, Alphabet, Microsoft, Meta, Oracle και άλλοι μεγάλοι πάροχοι υπολογιστικών υποδομών κατασκευάζουν κέντρα δεδομένων και εξασφαλίζουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας. Σύμφωνα με την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, οι πέντε μεγαλύτεροι πάροχοι αναμένεται να πραγματοποιήσουν δαπάνες πάνω από 1 τρις. δολαρίων για την Τ.Ν. στην τρέχουσα διετία. Οι επενδυτικές δεσμεύσεις αυξάνονται ταχύτερα από τα κέρδη και τις ελεύθερες ταμειακές ροές, ενισχύοντας την ανάγκη εξωτερικής χρηματοδότησης.

Η οικονομική σημασία των κεφαλαιουχικών δαπανών (Capital Expenditure - CapEx) βρίσκεται στη χρονική ασυμμετρία ανάμεσα στην επένδυση και στην απο-

δόσή της. Τα κεφάλαια καταβάλλονται σήμερα, ενώ τα έσοδα θα εμφανιστούν σε βάθος χρόνου. Η ταμειακή εκροή πραγματοποιείται άμεσα, ενώ λογιστικά η επένδυση επιβαρύνει σταδιακά τα αποτελέσματα μέσω αποσβέσεων. Επομένως, μια επιχείρηση μπορεί να εμφανίζει υψηλή λογιστική κερδοφορία και συγχρόνως να υφίσταται πίεση στις ελεύθερες ταμειακές ροές της.

Καθοριστική γίνεται εδώ η απόδοση επί του επενδεδυμένου κεφαλαίου (Return on Invested Capital - ROIC). Εφόσον το επενδεδυμένο κεφάλαιο αυξάνεται ταχύτερα από τα πρόσθετα λειτουργικά κέρδη που δημιουργεί, η ROIC τείνεται να υποχωρεί. Το κρίσιμο ερώτημα, συνεπώς, είναι κατά πόσον οι επενδύσεις σε Τ.Ν. θα δημιουργήσουν αποδόσεις ανάλογες προς το μέγεθος του κεφαλαίου που δεσμεύεται.

Η σχέση γίνεται ακόμη πιο

απαιτητική σε περιβάλλον υψηλών επιτοκίων. Η απόδοση μιας επένδυσης πρέπει να υπερβαίνει το σταθμισμένο μέσο κόστος κεφαλαίου (Weighted Average Cost of Capital - WACC). Όταν οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων αυξάνονται, ενισχύεται τόσο το κόστος του χρέους όσο και η απαιτούμενη απόδοση των ιδίων κεφαλαίων. Με τις αποδόσεις των αμερικανικών κρατικών τίτλων να κινούνται σε υψηλά επίπεδα, ο πήχυς που πρέπει να υπερβούν οι επενδύσεις σε Τ.Ν. ανεβαίνει αισθητά.

Η κρίσιμη σχέση συνοψίζεται στη διαφορά μεταξύ ROIC και WACC. Όσο η απόδοση του επενδεδυμένου κεφαλαίου παραμένει υψηλότερη από το κόστος χρηματοδότησης, δημιουργείται οικονομική αξία. Αν, όμως, το επενδεδυμένο κεφάλαιο εξακολουθήσει να αυξάνεται, οι αποδόσεις αρχίζουν να υποχωρούν και το κόστος κε-

φαλαίου παραμένει υψηλό, το περιθώριο ασφαλείας περιορίζεται. Η BIS (Bank of International Settlements) έχει προειδοποιήσει ότι ο ανταγωνισμός στον χώρο της Τ.Ν. μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολική δέσμευση πόρων σε έργα με αβέβαιες αποδόσεις.

Μια τέτοια προσαρμογή δεν είναι απαραίτητο να λάβει τη μορφή απότομης χρηματιστηριακής κατάρρευσης. Μπορεί να αρχίσει με πίεση στις ταμειακές ροές, να περάσει σε αυστηρότερη επιλογή ή επενδύσεων και να καταλήξει σε περιορισμό των κεφαλαιουχικών δαπανών και αναθεώρηση των αποτιμήσεων. Η σχετική δυναμική παραπέμπει στη συλλογιστική του Μίνσκι, σύμφωνα με την οποία παρατεταμένες περιόδους αισιοδοξίας ενθαρρύνουν μεγαλύτερη ανάληψη κινδύνου και αυξανόμενες χρηματοδοτικές δεσμεύσεις. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε τις επιπτώσεις της ανόδου

των επιτοκίων σε όλο τον εταιρικό τομέα (τράπεζες, ασφαλιστικές), αφού πιέζει καθοδικά την αξία του ενεργητικού του, άρα πυροδοτεί πωλήσεις ενεργητικού για αντιστάθμισμα στοιχείων και έρχεται πιο κοντά το «Minsky moment». Εάν μάλιστα η αλληλουχία αυτή συνδυαστεί είτε με μια γεωστρατηγική - ενεργειακή κρίση είτε με έναν «πανικό» χρέους στην αγορά χρέους, τότε μπορούμε να έλθουμε με μισοστό σε ένα sudden stop των χρηματοδοτικών ροών και μια έντονη κρίση.

Για την ελληνική οικονομία, οι διαυλοί μετάδοσης είναι τέσσερις: υψηλότερο κόστος δανεισμού, περιορισμός διεθνών επενδυτικών ροών, επιβράδυνση της ευρωπαϊκής οικονομίας και σταδιακή εξασθένιση της επενδυτικής ώθησης του Ταμείου Ανάκαμψης. Η δομή του χρέους, με τη μεγάλη μέση διάρκειά του και το υψηλό ποσοστό επίσημων πιστωτών, πε-

ριορίζει τη μετάδοση των διεθνών επιτοκίων στον κρατικό προϋπολογισμό. Η προστασία, ωστόσο, έχει χρονικά όρια.

Η αναταραχή στις αγορές ομολόγων και η πιθανή κόπωση του επενδυτικού κύκλου της Τ.Ν. συνδέονται μέσω ενός κοινού μηχανισμού: του κόστους κεφαλαίου. Εάν οι αποδόσεις των επενδύσεων δικαιολογούν τις προσδοκίες, ο κύκλος μπορεί να σπνρίξει μια νέα περίοδο υψηλότερης παραγωγικότητας. Εάν οι αποδόσεις αποδειχθούν χαμηλότερες και το κόστος χρηματοδότησης παραμείνει υψηλό, η προσαρμογή μπορεί να περάσει από τις χρηματοπιστωτικές αγορές στις επενδύσεις, στην πίστωση και, τελικά, στην πραγματική οικονομία.

Ο κ. Π. Ε. Πετράκης είναι ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ. Οι απόψεις που διατυπώνονται δεν αποτελούν απόψεις του ΚΕΠΕ.

Κάθε εβδομάδα, Νέες ευκαιρίες.

Altamira Real Estate
8000 8200 | altamirarealestate.com.cy

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΣΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ

Altamira
doValue Group

«Ομπρέλα» για καταναλωτές και προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας

Ρυθμίσεις προστασίας έναντι υψηλών διακυμάνσεων στη χονδρεμπορική αγορά

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Ρυθμίσεις για την προστασία καταναλωτών και προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας από τις υψηλές διακυμάνσεις της χονδρεμπορικής αγοράς εισάγει το νομοσχέδιο που έθεσε σε διαβούλευση το περασμένο Σάββατο το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Το νομοσχέδιο ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία την ευρωπαϊκή Οδηγία 2024/1711 και έρχεται σε μια συγκυρία έντονων ανοδικής τάσης των τιμών. Η χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην ελληνική αγορά κατέγραψε απαύτατο ρεκόρ το τελευταίο διήμερο. Επείτα από ένα ημερήσιο άλμα 37% ανέβηκε στα 218 ευρώ ανά

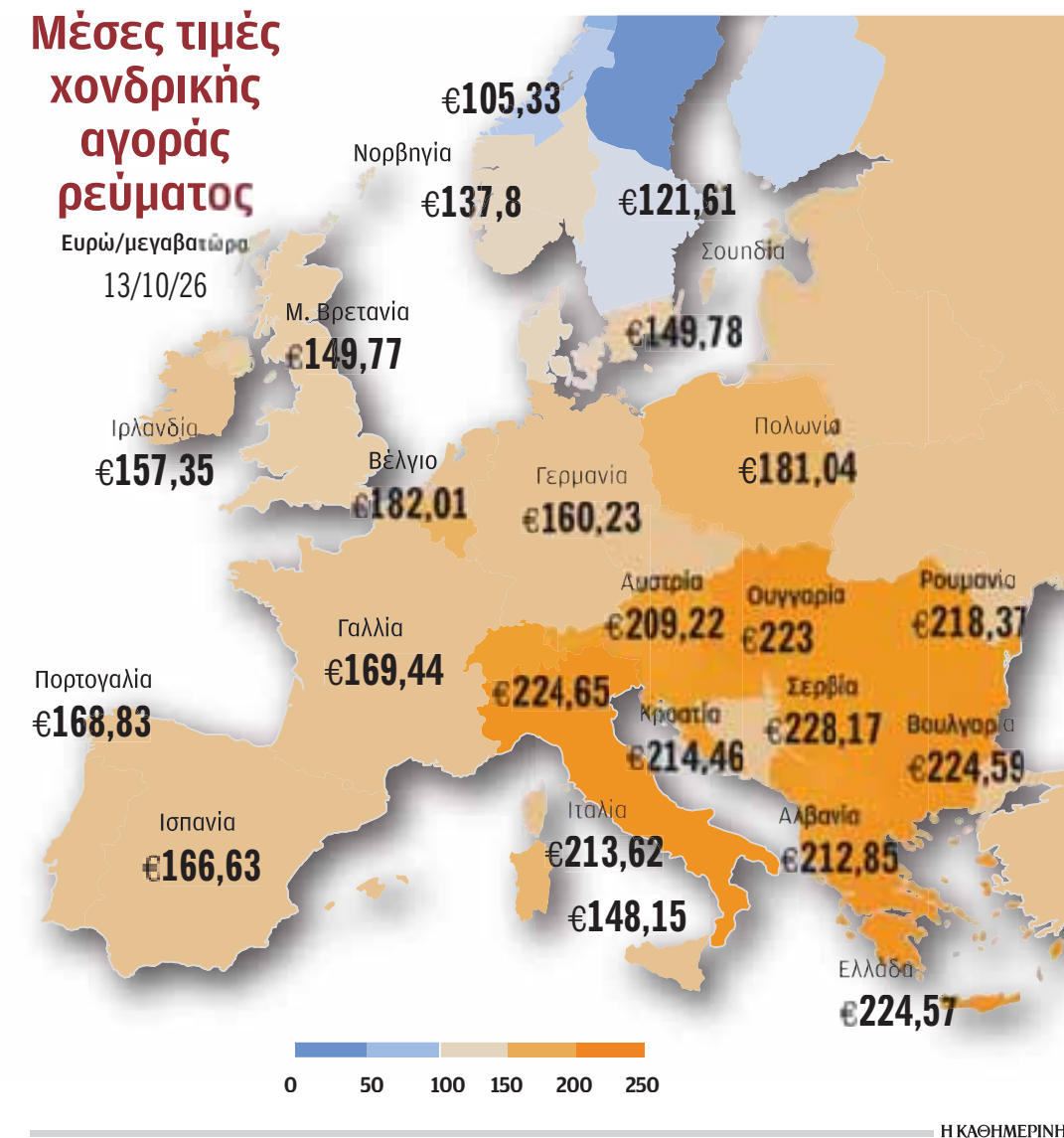
Τα δίκτυα σύνδεσης έργων ΑΠΕ θα είναι υποχρεωτικώς υπόγεια, εκτός εάν δεν είναι εφικτό.

μεγαβατώρα χθες, πριν σκαρφαλώσει σήμερα στα 224,57 ευρώ/μεγαβατώρα, επίπεδα που θυμίζουν την περίοδο του 2022.

Σταθερά 12μηνια τιμολόγια

Σε αυτό το περιβάλλον, το νομοσχέδιο έρχεται να ενισχύσει την σταθερότητα και την προβλεψιμότητα τιμών για τους καταναλωτές. Καθιστά υποχρεωτική τη δυνατότητα πρόσβασης των καταναλωτών σε σταθερά τιμολόγια διάρκειας 12 μηνών. Η συγκεκριμένη επιλογή θα πρέπει να προσφέρεται από τουλάχιστον έναν προμηθευτή στην αγορά, ενώ καθίσταται υποχρεωτική για κάθε εταιρεία με περισσότερους από 200.000 τελικούς πελάτες. Εφόσον ο καταναλωτής επιλέξει σταθερό τιμολόγιο, ο πάροχος δεν θα έχει δικαίωμα να τροποποιήσει μονομερώς τους συμβατικούς όρους ή να καταγγείλει πρόωρα τη σύμβαση επειδή αυξήθηκε το κόστος αγοράς ενέργειας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα αποκτά η πρόβλεψη για την προστασία των καταναλωτών που βρίσκονται σε αντιστάθια με την εταιρεία προμηθείας. Η διαδικασία αλλαγής προ-

μηθευτή δεν επιφέρει οικονομική επιβάρυνση για τους οικιακούς πελάτες και τις μικρές επιχειρήσεις. Για τους λοιπούς πελάτες, τυχόν οικονομική επιβάρυνση απορρέει από συμβατικούς όρους.

Παράλληλα, θεσμοθετείται ως υποχρεωτική η αντιστάθιση κινδύνου για τους προμηθευτές. Προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος για τους προμηθευτές, το νομοσχέδιο αναθέτει στην αρμόδια Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕΕΥ) την αρμοδιότητα να καθορίζει στρατηγικές αντιστάθμισης κινδύνου για κάθε πάροχο. Οι στρατηγικές των προμηθευτών μπορούν να περιλαμβάνουν συμ-

βάσεις αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως PPAs, αλλά και άλλα κατάλληλα εργαλεία, μεταξύ των οποίων προθεσμιακές συμβάσεις. Η ΡΑΕΕΥ θα μπορεί, μάλιστα, να ελέγχει την εφαρμογή των στρατηγικών αυτών ακόμη και μέσω δοκιμών αντοχής (stress tests), ενώ θα καθορίζει και μέτρα για τον περιορισμό του κινδύνου διακοπής της προσφοράς.

Σημαντικές αλλαγές προβλέπονται και για τα δυναμικά τιμολόγια, στα οποία η χρέωση ακολουθεί τις διακυμάνσεις της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Η δυνατότητα επιλογής τους θα αφορά καταναλωτές με έξυπνο μετρητή ή με τεχνικά εφικτή εγκατάστασή του.

Ωστόσο, η μεγαλύτερη ευελιξία

συνοδεύεται από αυξημένες απαιτήσεις διαφάνειας. Πριν από την υπογραφή, οι εταιρείες θα υποχρεούνται να εξηγούν αναλυτικά τον μηχανισμό διαμόρφωσης των τιμών και τους οικονομικούς κινδύνους. Η ενημέρωση θα περιλαμβάνει εκτιμήσεις πιθανών μεταβολών της χρέωσης, αξιοποιώντας ιστορικά στοιχεία τιμών και καταναλώσεων. Με αυτό τον τρόπο, ο πελάτης θα μπορεί να αξιολογήσει εάν ένα δυναμικό πρό-ιον ανταποκρίνεται στις ανάγκες του ή ενδέχεται να τον εκθέσει σε υψηλότερες επιβαρύνσεις.

Οι φωτιές από το δίκτυο

Το νομοσχέδιο εισάγει και ένα αυστηρότερο πλαίσιο για τα ιδιωτικά δίκτυα σύνδεσης έργων ΑΠΕ,

σε συνέχεια των κυβερνητικών δεσμεύσεων με αφορμή πυρκαγιές που προκλήθηκαν από ιδιωτικά δίκτυα. Οι σχετικές ρυθμίσεις προβλέπουν την υποχρέωση των υπευθύνων μηχανικών ιδιωτικών δικτύων να υποβάλλουν κάθε χρόνο δηλώσεις και τεχνικές εκθέσεις στον Διαχειριστή Δικτύου Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) για την κατάσταση και συντήρηση των δικτύων και παράλληλα τη δυνατότητα του ΔΕΔΔΗΕ να διενεργεί επιτόπιους και δειγματοληπτικούς ελέγχους. Η μη υποβολή των απαιτούμενων στοιχείων ή η διαπίστωση ότι δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα μπορεί να οδηγήσει σε προσωρινή διακοπή λειτουργίας των έργων ΑΠΕ για τουλάχιστον τρεις μήνες. Τα δίκτυα σύνδεσης έργων ΑΠΕ θα είναι υποχρεωτικά υπόγεια. Η ενάγρια όδευση θα επιτρέπεται κατ'εξαιρεσιν, όταν η υπόγεια λύση είναι τεχνικά αδύνατη και έπειτα από αξιολόγηση του ΔΕΔΔΗΕ.

Το νομοσχέδιο επιχειρεί να απαντήσει και στο ζήτημα του κορεσμού του δικτύου, εισάγοντας τις νέες συμβάσεις σύνδεσης ευέλικτης ισχύος. Τέτοιου είδους συμβάσεις θα μπορούν να υπογράφουν με τον Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) ή τον ΔΕΔΔΗΕ αντίστοιχα ενδιαφερόμενοι επενδυτές ΑΠΕ σε περιοχές που δεν υπάρχει διαθέσιμη χωρητικότητα για την υπογραφή νέων συμβάσεων.

Εντός προσημωπνημένων ορίων, την ενέργεια που εγχέει ή απορροφά. Η σύμβαση θα διαχωρίζεται στην εγγυημένη από την ευέλικτη ισχύ. Για την πρώτη, ο διαχειριστής δεν θα μπορεί να επιβάλλει περικοπές χωρίς αποζημίωση. Για τη δεύτερη, οι περικοπές θα επιτρέπονται μέχρι ένα συμφωνημένο όριο, χωρίς αποζημίωση. Το νομοσχέδιο παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα σύναψης περισσότερων της μίας συμβάσεων προμήθειας ή συμφωνιών κοινής χρήσης ενέργειας στο ίδιο σημείο σύνδεσης. Για παράδειγμα, θα μπορεί να υπάρχει διαφορετική σύμβαση για την καταναλώση μιας κατοικίας και άλλη για τη φόρτιση ηλεκτρικού αυτοκινήτου.

Νέοι αυστηροί όροι για τις επενδύσεις σε data centers

Να ξεκαθαρίσει το τοπίο στην αναπτυσσόμενη αγορά των data centers, ώστε να μη δεσμεύεται πολυτίμος ηλεκτρικός χώρος από επενδύσεις χωρίς προοπτική υλοποίησης, επιχειρεί το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εισάγοντας περιορισμούς και αυστηρές προϋποθέσεις στην ανάπτυξη νέων έργων. Οι νέοι κανόνες στο νομοσχέδιο που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από το περασμένο Σάββατο έως και τις 24 Οκτωβρίου έρχονται ενώ τα αιτήματα σύνδεσης data centers στον Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) πλησιάζουν τα 9 GW, όταν η συνήθης ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα κυμαίνεται περίπου στα 5-6 GW.

Μία από τις βασικότερες αλλαγές είναι η υποχρέωση των επενδυτών να έχουν εξασφαλίσει για τουλάχιστον δέκα χρόνια την έκταση όπου θα εγκατασταθεί το data center. Εφόσον δεν είναι ιδιοκτήτης, θα πρέπει να προσκομίσουν μισθωτήριο ή σύμβαση παραχώρησης αντίστοιχης διάρκειας. Με αυτόν τον τρόπο, το υπουργείο θέλει να αποκλείσει αιτήματα για εγκαταστάσεις που υπάρχουν μόνο στα χαρτιά, στερώντας ηλεκτρικό χώρο από ώριμα επενδυτικά σχέδια. Εξίσου σημαντική είναι η απαίτηση για εγγυητική επιστολή 200.000 ευρώ ανά MW, με διάρκεια τουλάχιστον τριών ετών. Αυτό σημαίνει ότι για ένα data center ισχύος 200 MW απαιτείται εγγύηση 40 εκατ. ευρώ, η οποία μπορεί να καταπέσει εάν ο επενδυτής δεν τηρήσει τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις και προθεσμίες.

Το νομοσχέδιο προβλέπει επίσης αυστηρά οικονομικά κριτήρια. Για έργα που συνδέονται στο σύστημα του ΑΔΜΗΕ, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει εμφανίσει το τουλάχιστον μία από τις τελευταίες τρεις χρήσεις ετήσιο τζίρο μεγαλύτερο από το 30% του εκτιμώμενου κόστους κατασκευής. Με δεδομένο ότι το κόστος υπολογίζεται στα 10 εκατ. ευρώ ανά MW, μια επένδυση 200 MW απαιτεί ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 600 εκατ. ευρώ. Όσοι επιθυμούν να παρατείνουν τη δέσμευση ηλεκτρικού χώρου θα καταβάλλουν 2.000 ευρώ ανά MW για κάθε μήνα παράτασης, η οποία μπορεί να φτάσει συνολικά τα δύο χρόνια. Στα απαραίτητα δικαιολογητικά περιλαμβάνονται ακόμη συγκεκριμένη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώ-

σεων και προέγκριση οικοδομικής άδειας. Οι επενδυτές θα πληρώνουν οι ίδιοι τα έργα που απαιτούνται για τη σύνδεση των εγκαταστάσεών τους, καθώς και τις αναγκαίες ενισχύσεις του συστήματος που προκαλούνται αποκλειστικά από αυτές, ακόμη και όταν υπάρχει διαθέσιμη χωρητικότητα στο Κέντρο Υπεριψηλής Τάσης.

Ως προς το περιβαλλοντικό σκέλος, το νομοσχέδιο προβλέπει ότι τουλάχιστον το 60% της ετήσιας κατανάλωσης κάθε data center πρέπει να καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ

Τουλάχιστον το 60% της ετήσιας κατανάλωσης κάθε data center πρέπει να καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

μέσα σε δώδεκα μήνες από τη χορήγηση της προσφοράς σύνδεσης απαιτείται η υποβολή μακροχρόνιας σύμβασης ηλεκτροδότησης και τεχνικής έκθεσης.

Προτεραιότητα στην εξέταση των αιτημάτων θα έχουν μεγάλα έργα, άνω των 200 MW, εφόσον διαθέτουν μπαταρίες εξώτερης διάρκειας που μπορούν να καλύπτουν τουλάχιστον το 80% της μέγιστης ισχύος κατανάλωσής τους. Κάθε δύο μήνες ο ΑΔΜΗΕ θα εκτιμά τις δυνατότητες υποδοχής νέων data centers σε υφιστάμενα Κέντρα Υπεριψηλής Τάσης και θα τα κατηγοριοποιεί σε κορεσμένα, μερικούς κορεσμένα και μη κορεσμένα. Ενα ΚΥΤ χαρακτηρίζεται ως μερικός κορεσμένο όταν η δυνατότητα υποδοχής νέων έργων κατανάλωσης είναι μικρότερη του 50% της εκτιμώμενης συνολικής ισχύος εξυπηρέτησης έργων. Με στόχο την ενιαία παρακολούθηση του κλάδου, το νομοσχέδιο προβλέπει τη δημιουργία Μητρώου Δεδομένων Data Centers στη αρμόδια Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕΕΥ).

ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Στροφή των Ελλήνων από το μοσχάρι στο κοτόπουλο λόγω ακρίβειας

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Λιγότερο μοσχάρι στο κρέας, λιγότερο ελαιόλαδο, αλλά και λιγότερα ψάρια βάζουν πλέον τα ελληνικά νοικοκυριά στη διατροφή τους σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, με την ακρίβεια να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή των διατροφικών συνθηκών. Την ίδια ώρα έχει αυξηθεί ραγδαία η κατανάλωση κοτόπουλου, κάτι που πυροδοτεί και επιχειρηματικές εξελίξεις στον κλάδο της ελληνικής πτηνοτροφίας, ενώ η «θεοποίηση» της πρωτεΐνης ενισχύει τις πωλήσεις αυγών και γαουριτιού. Μείωση των γεννήσεων και αλλαγή της σύνθεσης των νοικοκυριών παίζουν επίσης τον δικό τους σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη των διατροφικών συνθηκών στην Ελλάδα και κατ'επέκταση και στις επιχειρηματικές αποφάσεις στον χώρο της βιομηχανίας τροφίμων.

Σύμφωνα με την ανάλυση που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Κατα-

ναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ) στα στοιχεία των Ερευνών Οικονομικών Προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ, ανάλυση που έγινε με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής στις 16 Οκτωβρίου, η κατανάλωση μοσχarisίου κρέατος είναι λιγότερη σήμερα κατά 29,2% σε σύγκριση με το 2008, αλλά και σημαντικά μικρότερη σε σύγκριση με το 2015, όταν η χώρα βρισκόταν ακόμη σε οικονομική κρίση, κατά 13,8%. Έτσι, ενώ το 2008 η μέση ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση μοσχarisίου κρέατος ήταν 17,36 κιλά, το 2015 είχε υποχωρήσει στα 14,16 κιλά, ενώ το 2025 ήταν ακόμη πιο χαμηλά, στα 12,29 κιλά. Αντίστροφη πορεία ακολουθεί η κατανάλωση του πολύ φθηνότερου κρέατος πουλερικών και κυρίως κοτόπουλου. Έτσι, ενώ το 2008 η μέση ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση ήταν 12,79 κιλά, πλέον διαμορφώνεται σε 16,87 κιλά, υψηλότερη κατά 31,9%. Η ανοδική πορεία ξεκινάει μέσα στην κρίση για ευνόητους λόγους, με την κατανάλωση να εί-

Το 2008 η μέση ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση μοσχarisίου κρέατος ήταν 17,36 κιλά, ενώ το 2025 υποχώρησε στα 12,29 κιλά.

να αυξημένη ήδη το 2015 κατά 13,7%, με τη μεγάλη στροφή να γίνεται τα τελευταία χρόνια και να αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό

στην πολύ μεγάλη αύξηση της τιμής του βόειου κρέατος. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι τον περυσινό Νοέμβριο ο κ. Θάνας Αγγελάκης,

επικεφαλής της πτηνοτροφικής επιχείρησής «Άγγελάκης», είχε πει χαρακτηριστικά ότι «το μοσχάρι είναι ο μεγαλύτερος χορηγός μας».

Οι μεγάλες ανατιμήσεις στο ελαιόλαδο την περίοδο 2023-2024 διαδραμάτισαν επίσης καθοριστικό ρόλο στη μείωση της κατανάλωσης. Έτσι, το 2025 η μέση ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση είχε περιορισθεί σε 8,94 λίτρα, έναντι 14,95 λίτρων το 2015, μειωμένη δηλαδή κατά 40,2%. Η αύξηση της τιμής του ελαιολάδου βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό πίσω από την αύξηση της κατανάλωσης σπορελαίων, της τάξης του 4,9% μέσα σε δέκα χρόνια. Το 2025 η μέση ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση σπορελαίων ήταν στην Ελλάδα 4,05 κιλά, από 3,86 κιλά το 2015. Αν και παραμένει χαμηλή σε σύγκριση με την κατανάλωση ελαιολάδου, βρίσκεται σε αναδυτική τροχιά.

Η μείωση των γεννήσεων και η αλλαγή της σύνθεσης των νοικοκυριών βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό πίσω από τη μείωση της κατανάλωσης γάλακτος, τάση η οποία είχε αρχίσει να διαφαίνεται ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 2000. Δεν είναι τυχαίο, μάλιστα, ότι η ΦΑΓΕ

αποφάσισε μέσα σε πολύ μικρό διάστημα από τα εγκαίνια μονάδας παραγωγής φρέσκου γάλακτος στο Αμύνταιο να διακόψει τη λειτουργία της και τελικά να αποεπενδύσει πλήρως από την κατηγορία του γάλακτος και να επικεντρωθεί στο γαουρτί. Η κατανάλωση του τελευταίου, άλλωστε, έχει αυξηθεί κατά 31% τα τελευταία 17 χρόνια, ενώ αντιθέτως το ίδιο διάστημα η κατανάλωση του πλήρους φρέσκου γάλακτος έχει υποχωρήσει κατά 42,5%. Το γάλα χαμηλών λιπαρών που κατανalώνεται από ενήλικους και όχι από παιδιά ακολουθεί ανοδική πορεία: κατά 38% έχει αυξηθεί η μέση ετήσια κατανάλωση γάλακτος χαμηλών λιπαρών, ενώ πλέον στις έρευνες εμφανίζεται και το φυτικό γάλα. Μάλιστα ενώ το 2008 η αναλογία γάλακτος χαμηλών λιπαρών/πλήρους γάλακτος ήταν σχεδόν 1:4, σήμερα είναι 1:1,66.

Ισχυρή, τέλος, είναι η ανάπτυξη των έτοιμων γευμάτων, από μόλις 0,24 κιλά κατά κεφαλήν το 2015 σε 3,34 κιλά το 2025.

ALPHA
Προθεσμιακή
Κατάθεση

Επιτόκιο
2,10%
για 12 μήνες

Απόδοση με
ALPHA κεφαλαίο

Ελάχιστο ποσό κατάθεσης
€100.000

Διαθέσιμο για νέες και υφιστάμενες καταθέσεις

Καταβολή τόκου στη λήξη της προθεσμιακής κατάθεσης

Ισχύουν όροι & προϋποθέσεις.

ALPHA BANK

www.alphabank.com.cy
8000-3333

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Νέες δυνατότητες χρηματοδότησης, με κεφάλαια από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα προσφέρει στις ελληνικές επιχειρήσεις –όπως και σε όλες τις ευρωπαϊκές– η ενοποίηση της ευρωπαϊκής αγοράς κεφαλαίων, προς την κατεύθυνση της οποίας το ECOFIN πραγματοποίησε την Παρασκευή αποφασιστικό βήμα. Συγκεκριμένα, οι υπουργοί Οικονομικών κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία επί της πρότασης Κανονισμού για την Ενοποίηση και Εποπτεία των Αγορών, το Market Integration and Supervision Package (MISP). Το «πακέτο» θα υποβληθεί τώρα προς έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στόχος είναι να τεθεί σε εφαρμογή έως το τέλος του 2027.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παλεύει χρόνια, από το 2015, να προωθήσει την ενοποίηση της αγοράς κεφαλαίων στα πρότυπα της ενιαίας αγοράς αγαθών και υπηρεσιών, αλλά δεν τα έχει καταφέρει. Οι διαφορές στα συστήματα εποπτείας, δικαίου, υποδομών, μεταξύ άλλων, εμπόδισαν τη συμφωνία επί 10 χρόνια. Οι εσωτερικές πολιτικές ισορροπί-

Η Ευρώπη πιέζεται από τον διεθνή ανταγωνισμό και χρειάζεται απεγνωσμένα κεφάλαια για επενδύσεις ύψους 800 δισ. ευρώ τον χρόνο, σύμφωνα με την έκθεση Ντράγκι.

ες στα κράτη-μέλη δεν βοήθησαν επίσης. Όμως, τώρα έφτασε το μαχαίρι στο κόκαλο, καθώς η Ευρώπη έχει πιαστεί έντονα από τον διεθνή ανταγωνισμό και χρειάζεται απεγνωσμένα κεφάλαια για επενδύσεις – 800 δισ. ευρώ τον χρόνο, σύμφωνα με την έκθεση του Μάριο Ντράγκι. Αντί όμως να διοχετευονται σε επενδύσεις στην Ευρώπη, ευρωπαϊκά κεφάλαια εκατοντάδων δισ. ευρώ κατ’ έτος οδεύουν προς χρηματοοικονομικά προϊόντα στις ΗΠΑ. Το κυριότερο, ένα μεγάλο μέρος των κεφαλαίων των Ευρωπαίων είναι κατατεθειμένο στις τράπεζες, με τις καταθέσεις των ιδιωτών να φτάνουν τα 10 τρις. ευρώ και να μην επενδύονται. Όπως επισημαίνεται από εμπειρογνώμονα του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, «η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση στην Ε.Ε. αντιστοιχεί περίπου στο 73% του ΑΕΠ, έναντι περίπου 270% στις ΗΠΑ, ενώ τα ευρωπαϊκά επενδυτικά κεφάλαια είναι κατά μέσον όρο σημαντικά μικρότερα από τα αντίστοιχα αμερικανικά». Η κεφαλαιοποίηση του ελληνικού χρημα-

τιστηρίου βρίσκεται κοντά στον ευρωπαϊκό μέσον όρο, στο 75% του ΑΕΠ, σύμφωνα με πρόσφατες δηλώσεις του Γιάννη Κοντόπουλου, CEO του Euronext Athens.

Σε μια νέα προσπάθεια να δοθεί ώθηση στην ενοποίηση των αγορών κεφαλαίου, η Κομισιόν επιπλήξε το 2025, προτείνοντας την Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, της οποίας το MISP αποτελεί βασικό νομοθετικό εργαλείο. Το άλλο βασικό κομμάτι είναι η τραπεζική ένωση. Έτσι, δικαίως, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Κυριάκος Πιερρακάκης θεωρεί ότι η πολιτική συμφωνία στο ECOFIN της Παρασκευής αποτελεί σημαντικό βήμα. Αλλωστε, ο ίδιος έχει τοποθετήσει την Ένωση Αποταμιεύσεων και

Επενδύσεων στις προτεραιότητές του ως προέδρου του Eurogroup. Όπως είπε, εξάλλου, την περασμένη Τετάρτη στις Βρυξέλλες, σε εκδήλωση της Business Europe και της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, «δεν μας λείπουν τα χρήματα. Έχουμε τις αποταμιεύσεις. Αυτό που δεν έχουμε ακόμη δημιουργήσει είναι ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα ικανό να διοχετεύσει αρκετές από αυτές τις αποταμιεύσεις στην ίδια μας την οικονομία. Υπερβολικά μεγάλο μέρος των κεφαλαίων παραμένει κατακερματισμένο από τα εθνικά σύνορα. Υπερβολικά πολλές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν διαφορετικές συνθήκες χρηματοδότησης ανάλογα με το πού βρίσκονται. Και υπερβολικά πολλές επιτυχημένες

ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δυσκολεύονται να βρουν τα κεφάλαια που χρειάζονται για να αναπτυχθούν σε μεγαλύτερη κλίμακα. Γι’ αυτό έχει σημασία η Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων».

Λιγότερα εθνικά εμπόδια

Τι προβλέπει το MISP: Όπως εξηγούν από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, το πακέτο παρεμβαίνει σε όλα τα βασικά στάδια λειτουργίας των αγορών, από τη διαπραγμάτευση και τον διακανονισμό έως τη διαχείριση κεφαλαίων και την εποπτεία, με στόχο λιγότερα εθνικά εμπόδια, απλούστερη διασυνεργική δραστηριότητα και μεγαλύτερη ευρωπαϊκή κλίμακα.

Σημαντική παρέμβαση είναι η

ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) με στόχο μεγαλύτερη εποπτική σύγκλιση. Χάρη στον ενισχυμένο ρόλο της, η ESMA θα μπορεί να χορηγεί σε χρηματιστήρια που θέλουν να λειτουργούν σε περισσότερες χώρες μια ενιαία άδεια, αντί να ζητούν ξεχωριστές άδειες σε κάθε χώρα. Δίνεται, δηλαδή, η δυνατότητα του Pan-European Market Operator, με στόχο την απλούστερη και λιγότερο δαπανηρή λειτουργία σε πανευρωπαϊκή κλίμακα. Επίσης, το πακέτο διευκολύνει τη διασύνδεση μεταξύ των ευρωπαϊκών συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού. Έτσι, πέραν της διευκόλυνσης της αγοράς ενός τίτλου από έναν επεν-

δυτή σε άλλη χώρα, επιτρέπει την αποτελεσματική ολοκλήρωση της συναλλαγής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Παρά τη σημαντική ανάκαμψη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις και η ελληνική οικονομία διψούν για επενδυτικά κεφάλαια. Το συγκριτικά μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων, υποστηρίζουν στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, δεν αποτελεί εμπόδιο. Αντιθέτως, οι ελληνικές επιχειρήσεις θα μπορούν ευκολότερα να αποτελέσουν επενδυτικό στόχο των ευρωπαϊκών κεφαλαίων, καθώς θα διευκολυνθεί η είσοδος των τελευταίων στην ελληνική αγορά. «Θα διευκολυνθεί η κίνηση κεφαλαίων στην Ευρώπη, η οποία πάντα βοηθά τις μικρότερες χώρες και τις μικρότερες επιχειρήσεις», λέει η πηγή του υπουργείου Οικονομικών.

«Αν δοθεί η δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να κινούνται τα κεφάλαια ευκολότερα, με κοινούς κανόνες και μικρότερο κόστος, θα επωφεληθούν περισσότερο οι μικρότερες αγορές», συνεχίζει. «Δεν θα είναι κάτι που θα γίνει αύριο,

Ευρωπαϊκά κεφάλαια εκατοντάδων δισ. ευρώ κατ’ έτος οδεύουν προς χρηματοοικονομικά προϊόντα στις ΗΠΑ, ενώ καταθέσεις ύψους 10 τρις. ευρώ δεν επενδύονται.

αλλά δημιουργούνται οι συνθήκες ώστε σιγά σιγά να μπορεί ένας Έλληνας ο οποίος έχει μια ιδέα να αντλήσει κεφάλαια από άλλα χρηματιστήρια ή μέσω του ελληνικού χρηματιστηρίου, από επενδυτές από όλη την Ευρώπη, ευκολότερα και με μικρότερο κόστος».

Πάντως, αναγνωρίζει η πηγή, σε πρώτη φάση αυτό αφορά κυρίως τις μεσαίες και μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα πρόσβασης σε δανεισμό εκτός τραπεζών.

Θα ακολουθήσει, τον Φεβρουάριο, το επόμενο βήμα, που είναι η νομοθετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τραπεζική Ένωση (Banking Union). Στόχος – φιλόδοξος, για τους γνωρίζοντες τις διαδικασίες – είναι να τεθούν όλα σε εφαρμογή στο τέλος του 2027.

Η τραπεζική ένωση θα είναι ίσως πιο σημαντική για τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που βασίζονται κυρίως στον τραπεζικό δανεισμό και όχι τόσο στις επενδυτικές και κεφαλαιακές πλατφόρμες.

«Καύσιμα» για μικρά πυρηνικά στην Ελλάδα από ΕΤΕπ

Ανοικτή σε ενδεχόμενο ελληνικό αίτημα χρηματοδότησης μικρών αρθρωτών πυρηνικών αντιδραστήρων είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, δηλώνει στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της Γιάννης Τσακίρης, δίνοντας συνέχεια σε μια συζήτηση που έχει ήδη ξεκινήσει στο πλαίσιο της αναζήτησης του κατάλληλου ενεργειακού μεγέματος για τις ανάγκες της χώρας. «Η ΕΤΕπ έχει πρόσφατα χρηματοδοτήσει έργα πυρηνικής ενέργειας στη Γαλλία, στη Ρουμανία, στη Φινλανδία και φυσικά είμαστε ανοικτοί σε αιτήματα από κάθε χώρα της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας», λέει μιλώντας στην «Κ». «Βέβαια, πρέπει πρώτα να δουλέψουμε πολύ πάνω στην ποιότητα του δικτύου, αλλά και ειδικά στην αποθήκευση ενέργειας».

Το θέμα άνοιξε ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, ο οποίος δώλωσε τον περασμένο Μάρτιο ότι «η Ελλάδα οφείλει να εξετάσει με σοβαρότητα το αν οι μικροί αρθρωτοί αντιδραστήρες μπορούν να έχουν έναν ρόλο στο ενεργειακό της μείγμα», ξεκαθαρίζοντας ότι αυτό δεν αναιρεί την παλαιότερη θέση του εναντίον των κλασικών πυρηνικών αντιδραστήρων, δεδομένου ότι στην προκειμένη περίπτωση η τεχνολογία διαφέρει. Μια διυπουργική επιτροπή, υπό τον υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας Νίκο Τσάφα, συστάθηκε τον περασμένο Αύγουστο σε συνέχεια των δηλώσεων Μητσοτάκη και βρίσκεται στη φάση διερεύνησης της σκοπιμότητας ανάπτυξης πυρηνικών αυτής της μορφής στην Ελλάδα. Φυσικά, θα

εξετασθούν οι σημαντικές παράμετροι της ασφάλειας και της διαχείρισης των αποβλήτων, αλλά και το κόστος.

Η ΕΤΕπ έκανε το πρώτο της βήμα στη χρηματοδότηση της συγκεκριμένης τεχνολογίας με τη Φινλανδία, όπου χρηματοδοτεί τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μικρού αρθρωτού αντιδραστήρα (small modular reactor), ισχύος 50 MW, από την εταιρεία Steady Energy Oy, μια startup που έγινε spin out από το δημόσιο ερευνητικό κέντρο της χώρας και τώρα εισάγεται και στο χρηματιστήριο. Ο αντιδραστήρας θα παράγει ενέργεια για οικιακή και βιομηχανική χρήση.

«Η ζήτηση για καθαρή και σταθερή ενέργεια έχει γίνει πιο επιτακτική από ποτέ», σχολιάζει ο κ.

Ανοικτή στη χρηματοδότηση μικρών αρθρωτών πυρηνικών αντιδραστήρων είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, εάν देखεί ελληνικό αίτημα.

Τσακίρης. «Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τώρα η κρίση στη Μέση Ανατολή επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα να μειωθεί ταχύτητα η εξάρτηση της Ευρώπης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Πέρα από την ενεργειακή ασφάλεια, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται μια προώθηση, φθηνότερη

και καθαρότερη ενέργεια προκειμένου να είμαστε ανταγωνιστικοί. Η τεχνολογία των small modular reactors (SMR) μπορεί να είναι καταλυτική για τον παραπάνω στόχο. Η ΕΤΕπ παρακολουθεί αυτό τον κλάδο, έχουμε ήδη εγκρίνει το πρώτο μας έργο σε αυτό τον τομέα, και βρισκόμαστε σε προχωρημένο στάδιο αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων και για άλλους μικρούς αρθρωτούς αντιδραστήρες σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξιολογούμε επίσης επενδυτικές προτάσεις σε άλλες τεχνολογίες αιχμής, όπως πράσινο υδρογόνο, ακόμη και στον τομέα της πυρηνικής σύντηξης. Πιθανόν, στους επόμενους μήνες θα έχουμε και άλλες ανακοινώσεις χρηματοδοτήσεων από την ΕΤΕπ στην πυρηνική ενέργεια, τόσο σε

παραδοσιακά πυρηνικά έργα όσο και σε τεχνολογίες αιχμής».

Ειδικά για την Ελλάδα, ο κ. Τσακίρης υποστηρίζει ότι «η παραγωγή ενέργειας μέσω πυρηνικών αντιδραστήρων θα μπορούσε να δράσει πολύ συμπληρωματικά όχι μόνο στην ενεργειακή επάρκεια, αλλά και στο κόστος ενέργειας μακροπρόθεσμα».

Με δεδομένη τη γεωπολιτική κατάσταση στη Μέση Ανατολή και τις ενεργειακές απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών, όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη, είναι εξαιρετικά επίειγος να επιταχύνουμε την απεξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα και να αυξήσουμε την παραγωγή σταθερής, καθαρής και φθηνής ενέργειας, σύμφωνα με τον αντιπρόεδρο της ΕΤΕπ. «Ο όμιλος της ΕΤΕπ αντέδρασε ακαριαία στην

κρίση του Ορμούζ και φέτος αναμένουμε να υπερβούμε κατά πολύ τους στόχους που είχαμε θέσει για νέες επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας», αναφέρει. «Πάμε για ρεκόρ νέων χρηματοδοτήσεων, με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους – από ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων και υποδομών μέχρι δίκτυα και υποδομές αποθήκευσης, ανανεώσιμες πηγές, αλλά και, φυσικά, πυρηνική ενέργεια και υδρογόνο. Η πόρτα μας είναι ανοικτή σε επενδυτικά σχέδια από την Ελλάδα».

Οι SMR έχουν κατά κανόνα ισχύ 50-300 MW ανά μονάδα, είναι τυποποιημένοι και τοποθετούνται κοντά στα σημεία μεγάλης καταπόνησης, ενώ μπορούν να επεκταθούν, με προσηκόντως νέες μονάδες δίπλα στις υπάρχουσες.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Αναιμικές αυξήσεις μισθών ενώ η παραγωγικότητα ενισχύεται

Παράλληλα ο πληθωρισμός ροκανίζει την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Πίσω από τον στόχο για τη σταδιακή άνοδο του κατώτατου μισθού προς το όροσή του των 1.000 ευρώ μεικτά, το προσχέδιο του προϋπολογισμού για το 2027 που κατατέθηκε στη Βουλή αποτυπώνει μεν την ανοδική τροχιά των ονομαστικών αμοιβών, αποκαλύπτει δε μια δομική αναντιστοιχία: οι πραγματικές αυξήσεις των μισθών παραμένουν αναιμικές, ενώ υπολείπονται ακόμη και αυτές της αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας. Έτσι, ενώ η παραγωγικότητα της εργασίας διατηρεί θετικό βηματισμό, η πραγματική αγοραστική δύναμη των αμοιβών ενισχύεται με αισθητά βραδύτερο ρυθμό, συγκρατώντας το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Αναλυτικά, στο προσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή, το οικονομικό επιτελείο αποκαλύπτει την

αύξηση του κατώτατου μισθού για το 2027, που θα ισχύσει από την 1η Απριλίου του επόμενου έτους, στα 960 ευρώ, και προεξοφλεί την αύξηση του 2028, που τυπικά θα προσδιοριστεί μέσω ειδικού αλγορίθμου, ώστε να διαμορφωθεί στα 1.000 ευρώ (και έως τα 1.300 ευρώ με την προσμέτρηση των τριετιών). Όπως εξειδικεύεται στις δημοσιονομικές παρεμβάσεις, η μετάβαση από τα σημερινά 920 ευρώ στο τελικό όροσημο θα υλοποιηθεί μέσω δύο διαδοχικών σταθμών, τον Απρίλιο του 2027 και τον Ιανουάριο του 2028, εγκαταλείποντας ουσιαστικά ένα νέο μηχανισμό και χρονοδιάγραμμα αναπροσαρμογής.

Όμως, και παρά την πρόοδο αυτή και την ονομαστική σύγκλιση του μέσου μισθού στον ιδιωτικό τομέα (που διαμορφώθηκε στα 1.363 ευρώ μεικτά το 2025 σύμφωνα με το σύστημα Εργάνη), η

Η πραγματική αύξηση των αποδοχών (1,4%) το 2027 θα υπολείπεται σημαντικά της άνοδου της παραγωγικότητας (2%).

ακτινογραφία του προϋπολογισμού του 2027 καθιστά σαφές ότι η πραγματική ευημερία των εργαζομένων εξακολουθεί να συμπιέζεται ανάμεσα στην τιμιπείδα του πληθωρισμού και στην υστέρηση των μισθών έναντι της παραγωγικότητας.

Για το 2027, οι ονομαστικές αμοιβές εξαρτημένων εργαζομένων ανά εργαζόμενο προβλέπεται να αυξηθούν κατά 3,9% (έναντι 3,7% το 2026), ενώ οι συνολικές αμοιβές κατά 4,6%. Την ίδια στιγμή,

Τα στοιχεία του προσχεδίου του προϋπολογισμού ανατρέπουν το κεντρικό επιχείρημα των εργοδοτικών φορέων, οι οποίοι συστηματικά υποστηρίζουν ότι οι μισθολογικές αυξήσεις πρέπει να συνδέονται αυστηρά με την άνοδο της παραγωγικότητας.

ο πληθωρισμός, αν και αποκλιμακώνεται, εκτιμάται στο 2,6%. Η πραγματική αύξηση των αμοιβών ανά εργαζόμενο περιορίζεται έτσι μόλις στο 1,4% – δηλαδή στο ένα τρίτο της ονομαστικής αύξησης. Παρά τη μερική στήριξη του διαβήματος εισοδήματος από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 0,5% και τη θέσπιση του επιδόματος εορτών στο Δημόσιο, η αγοραστική δύναμη των μισθωτών ενισχύεται με εξαιρετικά βραδείους ρυθμούς. Το πιο ενδιαφέρον εύρημα, όμως, έρχεται από τη σύγκριση της αύξησης των αμοιβών με τους δείκτες αποδοτικότητας. Το προσχέδιο προβλέπει ότι η παραγωγικότητα της εργασίας θα ενισχυθεί κατά 2,0% το 2027 (από 1,5% το 2026). Συνεπώς, η πραγματική αύξηση των αποδοχών (1,4%) θα υπολείπεται αισθητά της αύξησης της παραγωγικότητας.

Η διαπίστωση αυτή ανατρέπει

το κεντρικό επιχείρημα των εργοδοτικών φορέων, οι οποίοι συστηματικά υποστηρίζουν στον δημόσιο διάλογο ότι οι μισθολογικές αυξήσεις πρέπει να συνδέονται αυστηρά με την άνοδο της παραγωγικότητας. Κι αυτό γιατί ενώ η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών αποτελεί το μόνιμο ζητούμενο – το οποίο μάλιστα δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την προσπάθεια των εργαζομένων αλλά από τις επενδύσεις, την τεχνολογία και τις υποδομές –, τα στοιχεία του προϋπολογισμού δείχνουν ότι ακόμη κι όταν αυτή επιτυγχάνεται, δεν μεταφράζεται σε αντίστοιχη ενίσχυση των πραγματικών εισοδημάτων. Η εργασία παράγει περισσότερη προστιθέμενη αξία, αλλά αμείβεται με ρυθμό χαμηλότερο από την απόδοσή της, συγκρατώντας την αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο 1,9%.

ΑΠΟΨΗ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Οι αγορές θυμήθηκαν, η Ελλάδα δεν πρέπει να ξεχάσει

Για χρόνια οι αγορές έμοιαζαν να έχουν ξεχάσει ότι η νομισματική ένωση δεν είναι και δημοσιονομική. Το θυμήθηκαν απότομα, και η υπενθύμιση ήρθε από το Παρίσι. Η απόδοση του γαλλικού 10ετούς ομολόγου πλυσίασε το 5%, το υψηλότερο επίπεδο σχεδόν 25ετίας, και το spread έναντι του γερμανικού έφθασε τις 140 μονάδες βάσης, επίπεδο που δεν είχε καταγραφεί από την κρίση του 2011-2012. Με χρέος κοντά στο 119% του ΑΕΠ, έλλειμμα άνω του 5% για τρίτη χρονιά και πολιτική αβεβαιότητα ενόψει των εκλογών του 2027, η Γαλλία δεν πειθεί για την πορεία των δημόσιων οικονομικών της. Η αναταραχή άγγιξε και άλλες χώρες, αλλά το επίκεντρό της ήταν σαφώς η Γαλλία: οι αγορές δεν τιμωρούν την Ευρώπη αδιακρίτως, τιμωρούν τη δημοσιονομική ασυνέπεια.

• **Τρεις δυνάμεις που ανεβάζουν το κόστος του χρήματος.** Ο πληθωρισμός στην Ευρώζων έφθασε τον Σεπτέμβριο το 3,8% (5,1% στην Ελλάδα) και η ΕΚΤ αύξησε φέτος δύο φορές τα επιτόκια. Παράλληλα, τρεις δομικοί παράγοντες πιέζουν τις αποδόσεις. Πρώτον, οι επενδύσεις στην τεχνική νομισματική: οι μεγάλες αμερικανικές εταιρείες τεχνολογίας θα δαπανήσουν φέτος περίπου 750 δισ. δολ., χρηματοδοτώντας τα όλο και περισσότερα με μακροπρόθεσμα ομόλογα που ανταγωνίζονται τα κρατικά. Δεύτερον, το «τείχος αναχρηματοδότησης» της Γαλλίας, που το 2027 θα εκδώσει ποσό ρεκόρ 340 δισ. ευρώ, αντικαθιστώντας φθινό χρέος της πανδημίας με ακριβότερο. Τρίτον, η ποσοτική σύσφιξη: η ΕΚΤ, επί μία δεκαετία ο μεγαλύτερος αγοραστής κρατικών ομολόγων, δεν επανεπενδύει πλέον τους τίτλους που λήγουν, και αυτούς καλούνται να απορροφήσουν ιδιώτες που ζητούν αποζημίωση για τον κίνδυνο. Και όλα αυτά ενώ η παγκόσμια αποταμίευση δεν είναι πλέον ανεξάντλητη: η Κίνα αγοράζει λιγότερα αμερικανικά ομόλογα και η γενιά των baby boomers

συνταξιοδοτείται, περνώντας από την αποταμίευση στην ανάλωσή της. Όταν το κεφάλαιο σπανίζει, οι επενδυτές γίνονται επιλεκτικοί και οι αγορές επιβάλλουν ξανά δημοσιονομική πειθαρχία.

• **Η Ελλάδα: από τον πιο ευάλωτο στον πιο βελτιωμένο.** Η τελευταία Τριμηνιαία Έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή εξετάζει πώς αντιδρούν τα 10ετή ομόλογα δέκα χωρών της Ευρωζώνης στις πιο ταραχώδεις ημέρες των αγορών την περίοδο 2016-2026. Στην πανδημία τα ελληνικά ομόλογα ήταν τα πιο ευάλωτα, με αντίδραση υπερδιπλάσια από εκείνη των αμέσως επόμενων χωρών. Μετά το 2022 η ευαισθησία τους υποχώρησε δραστικά και σήμερα κινούνται παράλληλα με τα ιταλικά και τα πορτογαλικά. Καθοριστικές ήταν οι δημοσιονομικές επιδόσεις: τα πρωτογενή πλεονάσματα και η μείωση του χρέους κατά περίπου 34 μονάδες του ΑΕΠ, η μεγαλύτερη στο δείγμα. Αντίθετα, χώρες με αυξανόμενο χρέος, όπως η Γαλλία και η Φινλανδία, δεν παρουςίασαν βελτίωση.

• **Μια κατάκτηση που πρέπει να διαφυλαχθεί.** Η βελτίωση αυτή δεν είναι δεδομένη. Καθώς το χρέος περνάει από τους επίσημους πιστωτές στις αγορές, οι επενδυτές θα γίνουν πιο ευαίσθητοι στις δημοσιονομικές επιλογές της χώρας, ενώ ο δημοσιονομικός χώρος είναι ήδη εξαιρετικά στενός. Η δημοσιονομική σύνεση δεν είναι συνώνυμο της λιτότητας: είναι η προϋπόθεση για φθηνότερο δανεισμό για το κράτος, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα δεν είναι πια η χώρα του 2010. Η πρόκληση είναι να μη δώσει στις αγορές κανέναν λόγο να τη ξεχάσουν.

Ο κ. Γιάννης Τσουκαλάς είναι επικεφαλής του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή και καθηγητής οικονομικών στο Adam Smith Business School, Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης.

Η δομή του χρέους

Οι αντοχές των ελληνικών τίτλων αποδίδονται και στη δομή του ελληνικού χρέους. Περίπου τα τρία τέταρτα του δημόσιου χρέους βρίσκονται στα χέρια επίσημων πιστωτών με χαμηλό μέσο επιτόκιο, περίπου 1,5%, και μέσο ορίζοντα λήξης κοντά στα 19 έτη.

Οι κινήσεις των οίκων

Θετικά στην εικόνα της χώρας συμβάλλουν και οι κινήσεις των οίκων αξιολόγησης. Τον Σεπτέμβριο, η Score αναβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας σε BBB+, ενώ η Moody's διατήρησε την αξιολόγηση στο Baa3, αναβαθμίζοντας την προοπτική της από σταθερή σε θετική.

Της ΘΕΛΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ

Αντοχές εμφανίζουν τα ελληνικά ομόλογα απέναντι στις διεθνείς αναταράξεις της αγοράς, καθώς οι ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις, η μείωση του δημοσίου χρέους, αλλά και η ίδια η δομή του προστατεύουν τους ελληνικούς τίτλους από τους κραδασμούς. Σε μία από τις σοβαρότερες κρίσεις της αγοράς, την τελευταία δεκαετία, οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων έχουν αυξηθεί αισθητά, αλλά παραμένουν συγκρατημένες σε σύγκριση με εκείνες άλλων χωρών της Ευρωζώνης, περιορίζοντας τις ανησυχίες για επιδείνωση των συνθηκών δανεισμού.

Η σχετική ανθεκτική εικόνα των ελληνικών ομολόγων συνδέεται, μεταξύ άλλων, με τις δημοσιονομικές επιδόσεις της χώρας. Σε μια περίοδο κατά την οποία εντείνονται οι συζητήσεις στην Ευρώπη για την ανάγκη δημοσιονομικής προσαρμογής, η Ελλάδα διατηρεί πρωτογενή πλεονάσματα –της τάξης του

3,6% του ΑΕΠ το 2026, σύμφωνα με το προσχέδιο του προϋπολογισμού– και ρυθμό ανάπτυξης ταχύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο – με την ανάπτυξη να εκτιμάται στο 2% φέτος.

Το ιστορικό της κρίσης χρέους και της αναδιάρθρωσης του 2012 εξακολουθεί, βέβαια, να αποτελεί μέρος της αξιολόγησης της χώρας από τις αγορές. Ωστόσο, η δυνατότητα τήρησης του προγράμματος αποπληρωμής του χρέους μειώνει την επιφυλακτικότητα των επενδυτών.

Υποστηρικτικά στα ελληνικά ομόλογα λειτουργεί η προγραμματισμένη πορεία μείωσης του χρέους, ενώ κίνηση αξιοπιστίας αποτελούν και οι πρόωρες αποπληρωμές, που φέτος υπολογίζονται σε 12,84 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με το προσχέδιο του προϋπολογισμού του 2027, ο δείκτης χρέους προβλέπεται να υποχωρήσει από 146,1% του ΑΕΠ το 2025 σε 136,7% το 2026 και σε 128,8% το 2027. Έτσι, η Ελλάδα αναμένεται να πάρει, για πρώτη φορά

έπειτα 20 χρόνια, να έχει το υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη, υποχωρώντας κάτω από την Ιταλία. Παράλληλα, το ονομαστικό ΑΕΠ ενισχύεται λόγω του υψηλού πληθωρισμού, συμβάλλοντας στη μείωση του δείκτη χρέους.

Οι αντοχές των ελληνικών τίτλων αποδίδονται επίσης στην ασυνήθιστη δομή του ελληνικού χρέους. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του ΚΕΦΙΜ, περίπου τα τρία τέταρτα του δημοσίου χρέους βρίσκονται στα χέρια επίσημων πιστωτών με χαμηλό μέσο επιτόκιο, περίπου 1,5%, και μέσο ορίζοντα λήξης κοντά στα 19 έτη. Ως αποτέλεσμα, το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης είναι χαμηλότερο από ό,τι για ευρωπαϊκές χώρες με μικρότερο ποσοστό χρέους. Όπως εξηγούν οικονομολόγοι στην «Κ», η μειωμένη έκθεση του ελληνικού χρέους στις συνθήκες της αγοράς απορροφά τους κραδασμούς από τη διεθνή αναταραχή. Τέλος, θετικά στην εικόνα της χώρας συμβάλλουν και οι κινήσεις

των διεθνών οίκων αξιολόγησης. Τον Σεπτέμβριο, η Score αναβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας σε BBB+, ενώ η Moody's διατήρησε την αξιολόγηση στο Baa3, αναβαθμίζοντας την προοπτική της από σταθερή σε θετική.

Όσο οι διεθνείς αγορές ομολόγων δέχονται ισχυρές πιέσεις, οι ελληνικοί τίτλοι δεν μένουν βέβαια ανεπηρέαστοι, καταγράφοντας μεταβολές ανάλογες με εκείνες των ιταλικών. Η απόδοση του γαλλικού 10ετούς έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 26% το τελευταίο τρίμηνο, με το spread έναντι του γερμανικού να ξεπερνά τις 140 μ.β., έχοντας προσεγγίσει τις 160 μ.β. στις αρχές Οκτωβρίου. Οι αποδόσεις των ιταλικών ομολόγων έχουν αυξηθεί κατά περίπου 18%, με το spread να υπερβαίνει τις 110 μ.β., ενώ των ελληνικών κατά περίπου 17%, με το spread κοντά στις 98 μ.β. Πιο περιορισμένη, της τάξης του 15%, είναι η άνοδος των αποδόσεων των ισπανικών και των πορτογαλικών τίτλων, έναντι περίπου 13% των γερμανικών.

Πίσω από τα νήια της Orthodoxou Aviation: Η στρατηγική ματιά της Έλενας Κώστα

ΠΙΣΩ ΑΠΟ την παρουσία μιας διεθνούς αεροπορικής εταιρείας σε μια τοπική αγορά βρίσκεται ένας μηχανισμός που ξεπερνά κατά πολύ τις πωλήσεις και την προώθηση. Η εκπροσώπηση απαιτεί γνώση της αγοράς, εμπορική αντίληψη, προσαρμοστικότητα και, κυρίως, την ικανότητα να γεφυρώνει τη διεθνή στρατηγική με την τοπική πραγματικότητα.

Για την Έλενα Κώστα, Διευθύντρια της Orthodoxou Aviation, αυτή η ισορροπία αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αλλά και απαιτητικά στοιχεία της διαχείρισης διεθνών αεροπορικών εταιρειών.

Διαφορετικές εταιρείες, διαφορετικές κουλτούρες

Το χαρτοφυλάκιο της Orthodoxou Aviation περιλαμβάνει αεροπορικές εταιρείες όπως οι Gulf Air, Air India, Ethiopian Airlines, Arkia Airlines, SkyUp Airlines, Qeshm Air και Juneyao Air, με διαφορετική γεωγραφική προέλευση, προϊόν, δίκτυο και εταιρική κουλτούρα.

«Αυτό είναι ένα από τα στοιχεία που βρίσκω πιο ενδιαφέροντα στη δουλειά μου. Δεν υπάρχει ένα μοντέλο διαχείρισης που μπορείς να εφαρμόσεις σε όλες τις αεροπορικές εταιρείες. Διαφέρουν οι δομές, οι διαδικασίες, ο τρόπος επικοινωνίας και λήψης αποφάσεων. Μαθαίνεις να προσαρμόζεσαι σε διαφορετικούς τρόπους σκέψης και συνεργασίας και αυτή η διαφορετικότητα διευρύνει συνεχώς τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεσαι και διαχειρίζεσαι τις συνεργασίες.»

Ανάμεσα στη στρατηγική και την πραγματικότητα της αγοράς

Ο GSA βρίσκεται ουσιαστικά ανάμεσα σε δύο πραγματικότητες: τη στρατηγική που διαμορφώνεται στα κεντρικά γραφεία της αεροπορικής και τις συνθήκες της αγοράς που εκπροσωπεί.

«Ο ρόλος μας δεν είναι απλώς να εφαρμόζουμε αποφάσεις. Πρέπει να μεταφέρουμε την πραγματική εικόνα της αγοράς και, όταν θεωρού-

με ότι κάτι χρειάζεται διαφορετική προσέγγιση, να μπορούμε να το τεκμηριώσουμε με στοιχεία και να προτείνουμε λύσεις.»

Εδώ βρίσκεται και μία από τις μεγαλύτερες ιδιαιτερότητες του ρόλου: η τοπική ομάδα έχει ευθύνη για την ανάπτυξη της αγοράς και την επίτευξη εμπορικών στόχων, χωρίς να ελέγχει

όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν το αποτέλεσμα, όπως το πρόγραμμα πτήσεων, τη χωρητικότητα ή την τιμολογιακή πολιτική.

Γι' αυτό και η ικανότητα να «διαβάξεις» την αγορά είναι καθοριστική. Οι αριθμοί είναι απαραίτητοι, αλλά συχνά η καθημερινή επαφή με το ταξιδιωτικό δίκτυο δίνει τα πρώτα σημάδια

μιας αλλαγής πριν αυτή αποτυπωθεί στις αναφορές πωλήσεων.

Η δύναμη της ομάδας

Πίσω από κάθε συνεργασία βρίσκεται μια ομάδα ανθρώπων που πρέπει να γνωρίζει σε

βάθος το προϊόν, την αγορά και τις ανάγκες της κάθε αεροπορικής. Το αντικείμενο δεν περιορίζεται στην εμπορική εκπροσώπηση, καθώς η Orthodoxou Aviation παρέχει και υπηρεσίες Flight Supervision στα κυπριακά αεροδρόμια για τις Air Astana και SkyUp Airlines, διευρύνοντας ακόμη περισσότερο το εύρος της επιχειρησιακής εμπειρίας και ευθύνης της ομάδας.

«Είμαι πραγματικά περήφανα για την ομάδα μου. Έχω δίπλα μου ανθρώπους με γνώση, εμπειρία και αίσθημα ευθύνης, στους οποίους έχω εμπιστοσύνη. Θεωρώ σημαντικό να δίνεις στους ανθρώπους σου χώρο να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να εξελίσσονται. Η επιτυχία μιας συνεργασίας είναι πάντα συλλογική προσπάθεια.»

Η αξία αυτής της ομάδας γίνεται ακόμη πιο εμφανής όταν τα δεδομένα αλλάζουν γρήγορα. Γεωπολιτικές εξελίξεις, επιχειρησιακές αλλαγές ή μεταβολές στη ζήτηση απαιτούν άμεση αντίδραση, σωστή ενημέρωση της αγοράς και στήριξη συνεργατών και επιβατών.

Όταν η εκπροσώπηση γίνεται σχέση εμπιστοσύνης

Η επιτυχία μιας συνεργασίας δεν αποτυπώνεται μόνο στους αριθμούς. Χτίζεται μέσα από τη συνέπεια, την αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται με τον χρόνο.

«Για μένα, μία από τις μεγαλύτερες ικανοποιήσεις είναι να γνωρίζω ότι η άποψή μας ακούγεται και λαμβάνεται υπόψη. Αυτό δείχνει ότι έχει δημιουργηθεί μια ουσιαστική σχέση εμπιστοσύνης και ότι η αεροπορική μας αντιμετωπίζει ως σημαντικό κομμάτι της παρούσας της στην τοπική αγορά.»

Και ίσως εκεί βρίσκεται η ουσία της επιτυχημένης εκπροσώπησης: να κατανοείς σε βάθος τη διεθνή στρατηγική ώστε να μπορείς να την εφαρμόζεις αποτελεσματικά σε τοπικό επίπεδο και, ταυτόχρονα, να γνωρίζεις την αγορά τόσο καλά ώστε οι εισηγήσεις σου να συμβάλλουν στις αποφάσεις που την αφορούν.

Το 1965 η έδρα της επιχείρησης μεταφέρθηκε από τα Πετράλωνα στο Περιστέρι, επί της Λεωφόρου Κηφισού 80. Οι φωτογραφίες είναι από το αρχείο του ομίλου Σκλαβενίτη.

Η «Σκλαβενίτης» είναι η μοναδική λιανεμπορική ελληνική επιχείρηση που συγκαταλέγεται στους 250 ισχυρότερους λιανεμπόρους παγκοσμίως.

Το 1967 ο Σπύρος και ο Γιάννης Σκλαβενίτης μαζί με τον συνεταίρο τους Μιλτιάδη Παπαδόπουλο δημιουργούν την πρώτη εταιρεία τηλεφωνικών παραγγελιών στην Ελλάδα, την ΤΗΛΕΕΣΗ.

Η 10ετία γιγάντωσης του «Σκλαβενίτη»

Η εξαγορά «Μαρινόπουλου», το άλμα στο eMarket και οι βιομηχανίες προϊόντων και έτοιμων γευμάτων

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Πριν από περίπου δέκα ημέρες, στις 30 Σεπτεμβρίου 2026, συμπληρώθηκαν δέκα χρόνια από την ημέρα που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών η συμφωνία εξυγίανσης της «Μαρινόπουλος» και η μεταβίβασή της στη «Σκλαβενίτης». Παραφράζοντας τον τίτλο του γνωστού βιβλίου του Τζον Ριντ «Οι δέκα μέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο», θα μπορούσαμε κάλλιστα να πούμε ότι αυτά τα δέκα χρόνια που πέρασαν συγκλόνισαν το ελληνικό λιανεμπόριο συνολικά και όχι αποκλειστικά το οργανωμένο λιανεμπόριο τροφίμων. Και αυτό όχι μόνο διότι εκθρονίστηκε ο επί σειράν ετών «βασιλιάς» του κλάδου –όταν αποκαλύφθηκε ότι ήταν γυμνός τελικά– αλλά πολύ περισσότερο διότι ελάχιστοι πίστευαν ότι το «πείραμα Σκλαβενίτη» θα πετύχαινε, ξεπερνώντας, όπως δείχνει αυτά τα δέκα χρόνια, τις προσδοκίες ακόμη και των πλέον αισιόδοξων.

Το 2015, πριν περάσει στον όμιλο «Σκλαβενίτη» το δίκτυο της «Μαρινόπουλος», διέθετε 111 καταστήματα με το σήμα «Σκλαβενίτης», είχε παρουσία εκτός Αττικής μόνο με ένα κατάστημα που είχε ανοίξει εκείνη τη χρονιά στην Κό-

Το 2015 διέθετε 111 καταστήματα και ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών ήταν 1,74 δισ. ευρώ –Φέτος, ο όμιλος αριθμεί 550 καταστήματα σε Ελλάδα και Κύπρο και ο τζίρος του εκτιμάται πως θα ξεπεράσει τα 6,5 δισ. ευρώ.

ρινθο και ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών ήταν 1,74 δισ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων της δραστηριότητας του Mart και της κατά 60% θυγατρικής «Χαλκιαδόκης», που είχε εξαγοράσει ένα χρόνο πριν). Εν έτει 2026, ο όμιλος αριθμεί 550 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα και την Κύπρο, ο τζίρος του από τα 6,13 δισ. ευρώ πέρσει εκτιμάται πως θα ξεπεράσει τα 6,5 δισ. ευρώ φέτος, απασχολεί 43.811 εργαζομένους (εκ των οποίων περίπου οι 41.000 στην Ελλάδα), αποτελώντας τον μεγαλύτερο ιδιωτή εργοδότη στην Ελλάδα, αλλά και τη μοναδική λιανεμπορική ελληνική επιχείρηση που συγκαταλέγεται στους 250 ισχυρότερους λιανεμπόρους παγκοσμίως με βάση την κατάταξη της Deloitte (Global Powers of Retailing).

Πώς εξηγείται αυτό το άλμα προς την ανάπτυξη και όχι στον γκερέο, όπως κάποιοι –καλόπιστα και μη– προέβλεπαν το 2016; Κατ' αρχάς, για να αναλάβει το εγχείρημα της διάσωσης της «Μαρινόπουλος», η κατάρρευση της οποίας θα προκάλυψε φαινόμενο ντόμινο σε όλη την αγορά, η «Σκλαβενίτης» είχε μεγάλη στήριξη από το τραπεζικό σύστημα, τους προμηθευτές και φυσικά την τότε κυβέρνηση, με τον Αλέκο Φλαμπουράρη να έχει

ΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

- 1954: Τα αδέλφια Σπύρος και Γιάννης Σκλαβενίτης ιδρύουν μαζί με τον φίλο τους Μιλτιάδη Παπαδόπουλο στα Πετράλωνα τη «**Σ. Σκλαβενίτης & Σία ΟΕ**», εταιρεία χονδρικής πώλησης τροφίμων και συσκευασίας και διάθεσης μπαχαρικών σε καρτέλες.
- 1965: Η έδρα της επιχείρησης μεταφέρεται στο **Περιστέρι**, επί της Λεωφόρου Κηφισού 80.
- 1967: Δημιουργούν την **ΤΗΛΕΕΣΗ**, την πρώτη εταιρεία τηλεφωνικών παραγγελιών.
- 1969: Η αποθήκη χονδρικής μετατρέπεται σε **κατάστημα λιανικής**.
- 1971: Το κατάστημα μετατρέπεται σε **σούπερ μάρκετ** και αρχίζει η επέκταση εντός Αττικής.
- 2006: Η πλειοψηφία των μετοχών της επιχείρησης (65,15%) εξαγοράζεται από την οικογένεια Σκλαβενίτη. Πρόεδρος αναλαμβάνει η **Μαρία Σκλαβενίτου** και διευθύνοντες σύμβουλοι τα αδέλφια της **Γεράσιμος και Στέλιος Σκλαβενίτης**. Η αλυσίδα τότε είχε δίκτυο **μόλις 36 καταστημάτων**.
- 2007: Εξαγοράζει **18 καταστήματα** της αλυσίδας «**Παπαγεωργίου**» στα νότια προάστια της Αθήνας.
- 2014: Εξαγοράζει το **60%** της αλυσίδας «**Χαλκιαδόκης**» στην Κρήτη και το **100%** της **Makro Cash & Carry** που το 2015 θα μετονομαστεί σε **The Mart**.
- 2015: Ανοίγει το πρώτο κατάστημα εκτός Αττικής και συγκεκριμένα στην **Κόρινθο**.
- 2016: Κατατίθεται η συμφωνία εξυγίανσης της «**Μαρινόπουλος**» η οποία επικυρώνεται τον Ιανουάριο του 2017 από το δικαστήριο και την 1η Μαρτίου του 2017 μεταβιβάζεται στη «Σκλαβενίτης» το δίκτυο της «Μαρινόπουλος».
- 2020: Δημιουργεί **ηλεκτρονικό κατάστημα**.
- 2022-2024: Εξαγοράζει **τοπικές αλυσίδες** σε Ελλάδα και Κύπρο.
- 2026: Ανοίγει τα αυτόνομα καταστήματα έτοιμων γευμάτων **Food to Go**.

αναλάβει να παρακολουθεί στενά την υπόθεσή.

Το παραπάνω ήταν σημαντικό, όχι όμως αρκετό για την επιτυχία του εγχειρήματος και, κυρίως, για να αποτελέσει η ξαφνική επέκταση του δικτύου, συνοδευόμενη από σημαντικό δανεισμό, εφαλτήριο για περαιτέρω ανάπτυξη του ομίλου και όχι βαρίδιο, κάτι που, εάν γινόταν, δεν θα ήταν απίθανο. Ο όμιλος «Σκλαβενίτη» δεν πρόθεσε απλώς μερικά καταστήματα στο δίκτυό του, υπερβαίνοντας τα όρια της Αττικής αλλά και της Ελλάδας. Την τελευταία δεκαετία, αιωνιδιάζοντας πολλούς που είχαν την αντίληψη ότι η οικογένεια Σκλαβενίτη θα ακολουθούσε μια συντηρητική στρατηγική, ανέπτυξε πολύ πιο γρήγορα και πολύ πιο εντατικά δραστηριότητες που είχαν και οι ανταγωνιστές, αφήνοντας τους πίσω. Προφανώς βάσει λεπτομερούς σχεδιασμού, αλλά και συνεχούς παρακολούθησής από όλα τα κλιμάκια, μέχρι τα πιο υψηλόβαθμα. Άλλωστε και όταν η «Σκλαβενίτης» ανέλαβε τα κα-

ταστήματα της «Μαρινόπουλος» ο ίδιος ο Γεράσιμος Σκλαβενίτης, ελάχιστα αναγνωρίσιμος από το ευρύ κοινό, καθώς δεν είναι καθόλου κοσμικός, όπως άλλωστε και ότι η οικογένεια, επισκεπτόταν τα «νέα» σημεία πώλησης ως απλός καταναλωτής ή ως απλός εργαζόμενος για να εντοπίσει τα «κακώς κείμενα».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αποκλειστική συνεργασία με την efood, εν μέσω πανδημίας, για την ηλεκτρονική παραγγελιοληψία, συνεργασία που αργότερα επεκταθηκε και στη διανομή, καθώς και η δημιουργία ηλεκτρονικού καταστήματος, του eMarket. Μέχρι τότε η αλυσίδα σε αντίθεση με τους βασικούς ανταγωνιστές της δεν διέθετε ηλεκτρονικό κανάλι πωλήσεων. Σήμερα το μερίδιό της από τις πωλήσεις που γίνονται μέσω του eMarket και των πλατφορμών efood, Wolt και Box διαμορφώνεται περίπου στο 48% του συνόλου των ηλεκτρονικών πωλήσεων των σούπερ μάρκετ, μερίδιο υψηλότερο και από αυτό που

έχει συνολικά η εταιρεία (31,6% η αλυσίδα «Σκλαβενίτης» και 35,8% ο όμιλος). Κάποιοι αποδίδουν τη γρήγορα αντανάκλαστική στην πανδημία στο γεγονός ότι οι παραγγελίες από απόσταση, αν και τηλεφωνικές, υπήρχαν στο DNA της «Σκλαβενίτης». Και αυτό διότι το 1967 ο Σπύρος και ο Γιάννης Σκλαβενίτης μαζί με τον φίλο και συνεταίρο τους Μιλτιάδη Παπαδόπουλο δημιουργούν την πρώτη εταιρεία τηλεφωνικών παραγγελιών στην Ελλάδα, την ΤΗΛΕΕΣΗ. Η επιτυχία του εγχειρήματος της ΤΗΛΕΕΣΗ τούς ώθει στην απόφαση να μετατρέψουν, τον Φεβρουάριο του 1969, την αποθήκη χονδρικής σε κατάστημα λιανικής.

Αφουγκραζόμενη εξάλλου η διοίκηση της εταιρείας την ολοένα και μεγαλύτερη στρόφη των καταναλωτών στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, που πλέον έχουν μερίδιο υψηλότερο από ό,τι την εποχή της οικονομικής κρίσης, δημιούργησε ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο με δεκάδες χιλιάδες κωδικούς προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας υπό 56 διαφο-

ρετικά σήματα, προϊόντα που αντιστοιχούν στο 1/5 των πωλήσεων του ομίλου. Η επένδυση στην ιδιωτική ετικέτα είναι στρατηγική που ακολουθείται ευρέως από το λιανεμπόριο και στην Ελλάδα σε μια προσπάθεια άλλωστε να ανταγωνισθούν οι αλυσίδες και τον μεγαλύτερο hard discounter του κλάδου που δεν είναι άλλος από τη Lidl. Αυτό, όμως, που δεν κάνουν οι άλλες αλυσίδες είναι να παράγουν οι ίδιες, μέσα από δικά τους εργοστάσια, ένα σημαντικό μέρος των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας.

Η αρχή βεβαίως έγινε το 2004, όταν ο Σπύρος Σκλαβενίτης ίδρυσε στα Οινόφυτα τη χαρτοβιομηχανία «Γλάρος», η οποία στη συνέχεια εξελίχθηκε και εξελίσσεται στον παραγωγικό βραχίονα του ομίλου, αν και δεν αποτελεί θυγατρική του. Σε αυτήν υπάγονται και οι άλλες παραγωγικές εταιρείες συμπεριλαμβανομένων της οικογένειας «Σκλαβενίτη» που παράγουν προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, όπως η Baker Master, που παράγει προϊόντα ζύμης, η Bonora IKE, η Meat House. Από τη «Γλά-

ρος» άλλωστε εξαγοράστηκε πρόσφατα το 49% της Eurocatering, της εταιρείας που είναι γνωστής στο ευρύ κοινό από τις έτοιμες σαλάτες με την επωνυμία «Φρεσκοϋλίας», ενώ θυγατρική της «Γλάρος» είναι και η «Αύρα», η εταιρεία που υλοποιεί τη μεγάλη επένδυση για την κατασκευή εργοστασίου παραγωγής έτοιμων γευμάτων, στη Μαγούλα Αττικής.

Οι παραπάνω εταιρείες καθιστούν τον «Σκλαβενίτη» όχι μόνο λιανεμπόρο, αλλά και βιομήχανο, ενώ εξυπηρετούν και το άλλο «καπέλο», αυτό του... εστιατόρου. Μπορεί να ήταν άλλες αλυσίδες που πρώτες πριν από αρκετά χρόνια διέθεταν από τα καταστήματά τους έτοιμα γεύματα, όμως καμία δεν το έχει πράξει στην κλίμακα, στην οργάνωση και στη στρατηγική που εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια ο «Σκλαβενίτης». Πέρα από το ευρύ κωδικολόγιο έτοιμων γευμάτων υπό το σήμα «Σκλαβενίτης» που διαθέτει από τα σούπερ μάρκετ του, γεύματα που παρασκευάζονται σε παραγωγικές μονάδες του ίδιου και όχι τρίτων, φέτος ξεκίνησαν να λειτουργούν και τα πρώτα αυτόνομα καταστήματα διέθεσης έτοιμων γευμάτων με την επωνυμία «Food to Go». Ηδη λειτουργούν έξι τέτοια καταστήματα

Ο όμιλος για τα επόμενα χρόνια σχεδιάζει τη δημιουργία του μεγαλύτερου πολυχώρου γαστρονομίας, ψυχαγωγίας και πολιτισμού, επενδύοντας άνω των 150 εκατ. στο πρώην εργοστάσιο της «Πίτσος» στο Ρέντη.

(σε Σύνταγμα, Αμπελοκήπους, Μαρούσι, Κουκάκι, Πειραιά και εντός του υπερμάρκετ στο Smart Park στα Σπάτα), τα οποία σύμφωνα με πηγές της διοίκησης είναι εντός ή ακόμη και πάνω από τους στόχους που είχαν τεθεί.

Ο όμιλος όμως φοράει και ένα τέταρτο «καπέλο», αυτό του real estate developer, καθώς για τα επόμενα χρόνια σχεδιάζει τη δημιουργία του μεγαλύτερου πολυχώρου γαστρονομίας (food hall), ψυχαγωγίας και πολιτισμού για όλη την οικογένεια. Πρόκειται για την επένδυση άνω των 150 εκατ. ευρώ στο πρώην εργοστάσιο της «Πίτσος» στην περιοχή του Ρέντη, με τον όμιλο να μη διστάζει να επενδύει εκεί στη «δυτική όχθη» την οποία γνωρίζει καλά ήδη από το 1965, όταν η έδρα της επιχείρησης μεταφέρθηκε από τα Πετράλωνα στο Περιστέρι, επί της Λεωφόρου Κηφισού 80. Για κάποιους, πάντως, το μεγαλύτερο επίτευγμα της «Σκλαβενίτης» δεν είναι τίποτα από τα παραπάνω: είναι το γεγονός ότι χωρίς διαφήμιση είναι η πρώτη αλυσίδα που αναφέρουν αυθόρμητα σχεδόν έξι στους δέκα καταναλωτές, ενώ θεωρείται από τις σχετικές έρευνες ο πιο αναγνωρίσιμος και εκλεκτικός εργοδότης στο ελληνικό λιανεμπόριο.

Υψηλότερο πληθωρισμό λόγω ενέργειας «βλέπει» το ΔΝΤ για την Ελλάδα

Της ΘΕΑΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ

Υψηλότερα από τις προβλέψεις της κυβέρνησης τοποθετεί τον πήχη του πληθωρισμού το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο φέτος αλλά και το επόμενο έτος. Υπό το βάρος του ενεργειακού ράλι, το Ταμείο αναθεώρησε προς τα πάνω τις εκτιμήσεις του περασμένου Απριλίου και αναμένει πλέον πληθωρισμό 4,2% το 2026 και 3,6% το 2027, σε ση-

μαντικά υψηλότερο επίπεδο από την Ευρωζώνη (2,9% και 2,7%). Οι προβλέψεις που ενσωματώνονται στο προσχέδιο του προϋπολογισμού δείχνουν πληθωρισμό 3,8% και 2,6% αντίστοιχα, ενώ η Τράπεζα της Ελλάδος στο χθεσινό inflation monitor επανεκτίμησε τον πληθωρισμό σε 3,5% και 2,7%, με καταλύτη τις υψηλές τιμές ενέργειας και τις πιέσεις στον κλάδο των υπηρεσιών. Στη φθινοπωρινή έκθεσή του

World Economic Outlook, το Ταμείο άφησε αμετάβλητη την πρόβλεψη για ανάπτυξη 1,8% φέτος, ενώ αύξησε οριακά από 1,7% σε 1,8% την πρόβλεψη για το 2027. Στο προσχέδιο του προϋπολογισμού, που κατατίθεται αυτή την εβδομάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενσωματώνεται εκτίμηση για ανάπτυξη 2% και 2,3% αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει βραδύτερη

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αναθεωρεί προς τα πάνω τις προβλέψεις του, στο 4,2% το 2026 και στο 3,6% το 2027.

ανάπτυξη 1,1% και 1,2%. Σύμφωνα με την έκθεσή, το πρόβλημα του ισοζυγίου επιδεινώνεται, με το Ταμείο να αναμένει διέυρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών από 5,7% του ΑΕΠ το 2025 σε 6,6% το 2026 και ξανά υποχώρηση σε 5,9% το 2027, καθυστερώντας την επιστροφή σε υγιέστερα επίπεδα. Σε ό,τι αφορά την ανεργία, το ΔΝΤ αύξησε τις προβλέψεις από τον Απρίλιο, εκτιμώντας ότι θα δια-

μορφωθεί σε 8% το 2026 και 7,6% το 2027, συνεχίζοντας πάντως την πτωτική πορεία από 8,9% το 2025. Το προσχέδιο του προϋπολογισμού δείχνει ποσοστό ανεργίας 8,4% και 7,9% αντίστοιχα. Στην έκθεσή για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η οποία επίσης παρουσιάζεται σήμερα στο πλαίσιο της ετήσιας συνόδου του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Μπανγκόκ, αναφέρεται ότι τα ομόλογα της Νό-

τιας Ευρώπης είναι πιο ανθεκτικά στις αναταράξεις της αγοράς τα τελευταία χρόνια, με την πιο αισθητή βελτίωση να καταγράφεται στην Ελλάδα. Το ΔΝΤ συνδέει την εξέλιξη αυτή με τα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης –κυρίως το Ταμείο Ανάκαμψης– καθώς ενισχύουν την εμπιστοσύνη της αγοράς από βιωσιμότητα του χρέους και περιορίζουν τους κινδύνους μετάδοσης των κρίσεων.

VOGUE

GREECE

18/10

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

PURE
INSTINCT

LILY JAMES

BY SOFIA SANCHEZ & MAURO MONGIELLO

Ο υψηλός πληθωρισμός θα διατηρηθεί για πολλούς μήνες

Ενεργειακό σοκ και δομικές αδυναμίες της εγχώριας αγοράς οι βασικές αιτίες

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ταχύτερη ανάπτυξη με συνέπεια δυσανάλογα ισχυρή ζήτηση σε σύγκριση με το παραγόμενο προϊόν, ισχυρή εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας, μειωμένος ανταγωνισμός. Σε αυτά προστίθενται και οι ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό που οδηγούν σε αυξημένο μισθολογικό κόστος και όλα μαζί εξηγούν τον επίμονο υψηλότερο πληθωρισμό στην Ελλάδα σε σύγκριση με αυτόν στην Ευρώζων. Οι έκτακτες καταστάσεις, όπως ο πόλεμος στο Ιράν και ο συνεχιζόμενος πόλεμος Ρωσίας - Ουκρανίας, με αμφότερους να έχουν ως συνέπεια τον μη ομαλό εφοδιασμό της παγκόσμιας αγοράς με πετρέλαιο, έρχονται να προστεθούν στα δομικά χαρακτηριστικά του πληθωρισμού στην Ελλάδα. Τα παραπάνω επισημαίνει η Eurobank στο χθεσινό τεύχος της «7 Ημέρες Οικονομία», προχωρώντας ταυτόχρονα σε μια δυσόιωνη εκτίμηση για το προσεχές διάστημα. «Οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να συνεχιστούν –και πιθανώς να ενταθούν– τουλάχιστον τους επόμενους μήνες. Η συνέχιση της εμπολέμης κατάστασης στη Μέση Ανατολή και την Ουκρανία διατηρεί την αβεβαιότητα και αυξάνει την ανησυχία στην αγορά ενέργειας καθώς μπαίνουν στον χειμώνα χωρίς να διαφαίνεται κάποια προοπτική τερματισμού των συγκρούσεων άμεσα ή τουλάχιστον

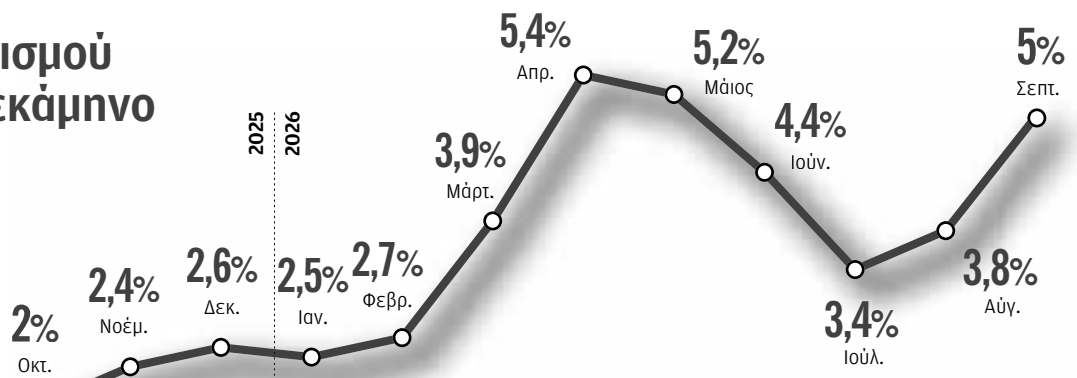
πριν από τον Νοέμβριο. Επιπλέον, στην Ελλάδα συντρέχει και ένας τεχνικός λόγος: Λόγω του σχετικά χαμηλού επιπέδου του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) τον Οκτώβριο του 2025 (ετήσιος πληθωρισμός 1,6%, μηνιαίος πληθωρισμός -0,1%), τα αποτελέσματα βάσης τον τρέχοντα μήνα ενδέχεται να είναι αρκετά ισχυρά, ωθώντας τον ρυθμό αύξησης του ΕνΔΤΚ σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα», τονίζει.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ανάλυση της Eurobank, οι εσωτερικοί παράγοντες που κρατούν ψηλά τον πληθωρισμό στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθοι:

- Η ελληνική οικονομία μετά την πανδημία μεγεθύνεται με ρυθμό σημαντικά ταχύτερο από αυτόν της Ευρωζώνης: 2,1% το 2023, 2,1% το 2024 και 2,1% το 2025, έναντι 0,4%, 0,9% και 1,4% αντιστοίχως. Το α' εξάμηνο του 2026 η ανάπτυξη στην Ελλάδα ήταν 1,9% και στην Ευρωζώνη 0,9%. Είναι συνεπώς αναμενόμενο η ενεργός ζήτηση να αυξάνεται ταχύτερα στην Ελλάδα. Καθώς η οικονομία πλησιάζει στο δυνητικό προϊόν της, δημιουργούνται στενώσεις στις αγορές αγαθών και –ιδίως– εργασίας, ασκώντας ανοδικές πιέσεις στις τιμές, φαινόμενο που παραπέμπει στο λεγόμενο θετικό παραγωγικό κενό.

- Οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα είναι λιγότερο

Εξέλιξη πληθωρισμού το τελευταίο δωδεκάμηνο

ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΤΙΜΩΝ (Σεπτέμβριος 2026 / Σεπτέμβριος 2025)

55,2%
Φυσικό αέριο

53,2%
Πετρέλαιο θέρμανσης

38,8%
Πετρέλαιο κίνησης

29,8%
Ξενοδοχεία

22,5%
Βενζίνη

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Υψηλή ζήτηση, περιορισμένος ανταγωνισμός, ελλείψεις προσωπικού και τουρισμός στηρίζουν τις υψηλές τιμές, αναφέρει η Eurobank.

ανεπτυγμένες, έχουν μικρότερο βάθος και ο ανταγωνισμός σε πολλές από αυτές είναι πιο ασθενής συγκριτικά με την Ευρωζώνη. Ως εκ τούτου, δημιουργούνται στενώσεις σε περισσότερα στάδια των αλυσίδων παραγωγής, μεταφορών και διανομής αγαθών και παροχής υπηρεσιών, που μεταφράζονται σε μεγαλύτερα περιθώρια στις τιμές. Η μεγαλύτερη οριακή ροπή προς καταναλωτή ενισχύει περαιτέρω αυτή την τάση. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες, η Eurobank

υποστηρίζει στην ανάλυσή της ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθωρισμού, 55% ή 2,2 ποσοστιαίες μονάδες, προήλθε την περίοδο Μαρτίου - Σεπτεμβρίου του 2026, την περίοδο δηλαδή που είναι σε εξέλιξη ο πόλεμος στο Ιράν, από την αύξηση των τιμών των υπηρεσιών και πρωτίστως από την υποκατηγορία των τιμών των υπηρεσιών αναψυχής, οι οποίες «παραδοσιακά» ακολουθούν ανοδική πορεία στην αιχμή της τουριστικής περιόδου. – Οι χρόνιες ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε κλάδους όπως ο τουρισμός, η μεταποίηση, οι κατεσκευές, η πληροφορική, αλλά και ελλείψεις σε εξειδικευμένους τεχνίτες προκαλούν αυξημένο κόστος, το οποίο μετακυλιέται στις τιμές των υπηρεσιών και των αγαθών. – Η υψηλή ενεργειακή εξάρτηση από το εξωτερικό καθιστά την Ελλάδα πιο ευάλωτη στις ενεργειακές κρίσεις. Όπως επισημαίνει η Eurobank, είναι το κράτος-μέλος

της Ε.Ε. με την τέταρτη μεγαλύτερη ενεργειακή εξάρτηση από το εξωτερικό, με τις καθαρές εισαγωγές ενέργειας να αντιστοιχούν στο 78% της συνολικής διαθέσιμης ενέργειας στη χώρα το 2024, ενώ ο μέσος κοινοτικός όρος είναι πολύ χαμηλότερος, στο 57%. Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία, επίσης του 2024, το 61% της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας στην Ελλάδα προέρχεται από προϊόντα πετρελαίου και φυσικού αερίου, έναντι 59% στην Ευρωζώνη. Ακόμη, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης έχει την πέμπτη μεγαλύτερη εξάρτηση από τα πετρελαιοειδή και ιδίως το φυσικό αέριο στην Ε.Ε.-27, στο 46% του συνόλου (2025) έναντι μέσου όρου 37% στην Ευρωζώνη.

Αξίζει, άλλωστε, να σημειωθεί ότι σύμφωνα και με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), που δημοσίευσε χθες τα στοιχεία για τον εθνικό δείκτη τιμών κατανα-

λωτή, ο οποίος διαμορφώθηκε σε 5% τον Σεπτέμβριο (σ.σ. 5,1% είναι η μεταβολή του ΕνΔΤΚ σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat), οι τέσσερις από τις πέντε μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις αφορούν ενεργειακά προϊόντα: φυσικό αέριο 55,2%, πετρέλαιο θέρμανσης 53,2%, πετρέλαιο κίνησης 38,8%, βενζίνη 22,5%. Την πεντάδα συμπληρώνουν οι αυξήσεις τιμών, κατά 29,8%, στα ξενοδοχεία. Σε μηνιαία βάση, τον Σεπτέμβριο του 2026 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2026 καταγράφηκαν αυξήσεις τιμών 9% στο φυσικό αέριο, 6,8% στη βενζίνη, 5,9% στο πετρέλαιο κίνησης, 5% στον ηλεκτρισμό, αλλά και 3% στα στερεά καύσιμα, κάτι που σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την εκτίμηση για υψηλή ζήτηση λόγω των πολύ μεγάλων ανατιμήσεων στα υπόλοιπα ενεργειακά προϊόντα που χρησιμοποιούνται για τη θέρμανση (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα).

Πτώση τιμών στα ξενοδοχεία στην καρδιά της σεζόν, πρώτη φορά μετά 5 χρόνια

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Για πρώτη φορά μετά την πανδημία, όταν «πάγωσαν» τα ταξίδια παγκοσμίως, οι τιμές των ξενοδοχείων τον Αύγουστο εμφάνισαν πτώση. Ναι μεν η πτώση είναι μικρή και έρχεται μετά τις κλιμακούμενες αυξήσεις των προηγούμενων λίγων ετών, από τα 114 ευρώ το 2021 στα 190 ευρώ πέρυσι, πλην όμως σημειώνονται στην κορύφωση της σεζόν και παρά τη διατήρηση της πληρότητας σε παρόμοια με τα περυσινά επίπεδα.

Πρόκειται άραγε για συγκυριακή εξέλιξη ή ένδειξη πως οι τιμές έχουν πιάσει τα ανώτατα όριά τους; Κύκλοι της αγοράς και ξενοδόχοι με τους οποίους επικοινωνήσαμε π «Καθημερινή» αποδίδουν την εξέλιξη στις κρατήσεις της τελευταίας στιγμής, που κυριάρχησαν φέτος λόγω της αβεβαιότητας που επικράτησε την άνοιξη σχετικά με τον πόλεμο στον Περσικό Κόλπο. Πολλοί «πάγωσαν» τα σχέδιά τους όχι μόνο λόγω πολέμου, αλλά και λόγω της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, απόρροια κι αυτή της εκτόξευσης των τιμών του πετρελαίου εξαιτίας του πολέμου. Ωστόσο, η εξήγηση δεν φαίνεται να είναι απολύτως επαρκής, αφού τον Ιούλιο οι τιμές είχαν αυξηθεί. Και, βέβαια, η μείωση αυτή πιέζει την κερδοφορία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε μια περίοδο που ο πληθωρισμός έχει ούτως ή άλλως εκτοξεύσει το κόστος τους. Άλλες πλευρές τονίζουν και τον ρόλο των βραχυχρόνιων μισώσεων, που λειτουργούν ευθέως ανταγωνιστικά με τα ξενοδοχεία και απορρόφησαν σημαντικότερο μέρος της ζήτησης για διαμονή.

Η μείωση των τιμών τον Αύγουστο ήταν ιδιαίτερα αισθητή στα ξενοδοχεία εποχικής λειτουργίας, με τα πεντάστερα να καταγράφουν τις μεγαλύτερες μειώσεις σύμφωνα με τα στοιχεία του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). Έτσι, αν και παρέμεινε αμετάβλητη τόσο η διάμεση τιμή διαθέσιμων του δικλίνου δωματίου –το σημείο κάτω από το οποίο διατέθηκαν τα μισά από τα 450.000 δωμάτια της χώρας και πάνω από αυτό τα υπόλοιπα–,

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ισχυρότερες οι πιέσεις στα πεντάστερα. Βασική αιτία οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής λόγω της αβεβαιότητας του πολέμου.

που διαμορφώθηκε στα 150 ευρώ, στα ίδια ακριβώς επίπεδα με τον Αύγουστο του 2025, όσο και η μέση τιμή, που ανήλθε στα 189 ευρώ (έναντι 190 ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα και 114 ευρώ το 2021), η ανάλυση των επιμέρους στοιχείων φανερώνει σημαντικές αποκλίσεις.

Όπως σημειώνει ο γενικός διευθυντής του ΙΤΕΠ και καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Γιώργος Πετράκος, «παρατηρούμε αξιόλογη μείωση στις τιμές δωματίων των πεντάστερων ξενοδοχείων, ιδιαίτερα στις μονάδες υψηλής δυναμικότητας κλινών, και το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στις κρατήσεις της τελευταίας στιγμής,

που φαίνεται ότι λειτουργήσαν ως μοχλός πίεσης. Επιπροσθέτως, ο συνολικός τζίρος εκτιμάται ότι θα κυμανθεί στα ίδια επίπεδα με πέρυσι, όμως τα κέρδη για τις επιχειρήσεις θα είναι πιο περιορισμένα, καθώς είναι σαφές ότι απορρόφησαν το μεγαλύτερο μέρος των ανατιμήσεων».

Πιο αναλυτικά, στα ξενοδοχεία εποχικής λειτουργίας η τιμή του δικλίνου δωματίου διαμορφώθηκε κατά μέσον όρο στα 209 ευρώ, όταν τον περυσινό Αύγουστο άγγιξε τα 217 ευρώ, ενώ αντίστοιχα και η διάμεση τιμή έπεσε στα 178 ευρώ από 194 ευρώ πέρυσι.

Στα πεντάστερα, η μέση τιμή του δικλίνου δωματίου υποχώρησε στα 341 ευρώ έναντι 360 ευρώ τον Αύγουστο του 2025 (και 202 ευρώ το 2021), με την πλειονότητα των υπολοίπων κατηγοριών να εμφανίζει στασιμότητα ή αυξήσεις μικρής κλίμακας καθώς στα ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων η τιμή ανήλθε σε 200 ευρώ (από 193 ευρώ), στα τριών αστέρων σε 112 ευρώ (από 115 ευρώ), στα δύο αστέρων σε 93 ευρώ (από 82 ευρώ)

και στα ενός αστέρους σε 85 ευρώ (από 71 ευρώ).

Υψηλή πληρότητα

Σε κάθε περίπτωση, και σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία του ΙΤΕΠ, το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχείων τον Αύγουστο ανήλθε κατά μέσον όρο στο 86,2% και δεν παρουσίασε διαφοροποίηση από τις αντίστοιχες πολύ υψηλές επιδόσεις του περυσινού Αυγούστου, που η πληρότητα είχε κινηθεί στο 86,3%.

Η κατανομή πληρότητας ανά κατηγορία ξενοδοχείων επιβεβαίωσε την τάση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με την οποία οι ξενοδοχειακές μονάδες των υψηλότερων κατηγοριών καταγράφουν και τη μεγαλύτερη πληρότητα. Έτσι, τα ξενοδοχεία πέντε αστέρων πέτυχαν πληρότητα σε ποσοστό 91,3% (έναντι 92,5% τον Αύγουστο του 2025), ενώ και στα τετράστερα οι επιδόσεις άγγιξαν το 89,6% (έναντι 90,3% το αντίστοιχο περυσινό διάστημα). Στις μικρότερες κατηγορίες, τα ξενοδοχεία τριών αστέρων σημείωσαν

78,4% (έναντι 79,3%), τα δύο αστέρων 85,2% (έναντι 81,2%) και τα ενός αστέρους 80,2% (έναντι 83,7%).

Βαρόμετρο, πάντως, για τις επιδόσεις αυτές αποτέλεσαν οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής (last minute bookings), που αυξήθηκαν ακόμη περισσότερο σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Χαρακτηριστικό είναι ότι στα ξενοδοχεία εποχικής λειτουργίας οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής εμφανίζονται ενισχυμένες κατά 4,7%, με το αντίστοιχο ποσοστό για τα πεντάστερα να ανεβαίνει κατά 10,5%.

Όπως σημειώνει η πρόεδρος του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων Χριστίνα Τετράδη, «το γεγονός ότι η πληρότητα του φετινού Αυγούστου διατηρήθηκε στα πολύ υψηλά επίπεδα της περυσινής χρονιάς είναι σημαντική επιτυχία της χώρας μας», προειδοποιώντας όμως πως «οι έντονες διαφοροποιήσεις στη ζήτηση επιτάσσουν ακόμη πιο στενή συνεργασία μεταξύ πολιτείας και φορέων, ενόψει και του σχεδιασμού της νέας σεζόν».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Η Νο1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο
Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

«Η πρώτη ζιβανία της Κύπρου» τριαντάρισε

Ο Χαράλαμπος Πιττάκας μιλά για τη Zivana LOEL, το προϊόν που μας φέρνει «πάντα παρέα», την εξέλιξη και τις προκλήσεις

Συνέντευξη στη **ΣΤΕΛΛΑ ΜΟΥΡΕΤΤΟΥ**

Από την πρώτη οργανωμένη παραγωγή και τυποποίηση της ζιβανίας το 1996 μέχρι τις παλαιωμένες και συλλεκτικές εκδόσεις, η Zivana LOEL συμπληρώνει 30 χρόνια παρουσίας στην κυπριακή αγορά. Τριάντα χρόνια μιας πορείας που κέρδισε την αγάπη των γηραιότερων, αλλά και των νέων που πλέον μεγαλώνουν «παρέα».

Ο διευθυντής εργοστασίου της ΛΟΕΛ, Χαράλαμπος Πιττάκας, ανατρέπει στους σημαντικότερους σταθμούς της διαδρομής, εξηγεί πώς η παράδοση συνδυάζεται με την καινοτομία και αναδεικνύει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος λόγω της κλιματικής αλλαγής και της περιορισμένης διαθεσιμότητας κυπριακών σταφυλιών.

- Η Zivana LOEL συμπληρώνει φέτος 30 χρόνια. Αν κοιτάξετε πίσω σε αυτή τη διαδρομή, ποια θεωρείτε τα σημαντικότερα ορόσημα της εταιρείας;

- Το 1996, η LOEL ήταν η πρώτη εταιρεία που προχώρησε οργανωμένα στην παραγωγή και τυποποίηση της ζιβανίας. Σημαντική υπήρξε, επίσης, η συνεισφορά της στη δημιουργία του απαραίτητου νομικού πλαισίου. Μέχρι τότε, η ζιβανία παραγόταν κυρίως σε παραδοσιακή, ερασιτεχνική βάση για προσωπική κατανάλωση. Η LOEL έδωσε στη ζιβανία τη μορφή που γνωρίζουμε σήμερα και ανέδειξε το προϊόν σε ένα σύγχρονο, κυπριακό απόσταγμα, εξού και το διαχρονικό σλόγκαν «Η πρώτη ζιβανία της Κύπρου».

Το 2016, η LOEL πρωτοπόρησε ξανά με την κυκλοφορία της «Zivana Gold», της πρώτης παλαιωμένης ζιβανίας. Η Zivana Gold παλαιώνεται για τουλάχιστον δύο χρόνια σε δρύινα βαρέλια γαλλικής προέλευσης, αποκτώντας έναν ιδιαίτερο και πιο σύνθετο χαρακτήρα.

Το 2021, στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 25 χρόνια της

Zivana LOEL, κυκλοφόρησε η «Zivana LOEL Limited Edition», μια παλαιωμένη ζιβανία περιορισμένης και αριθμημένης έκδοσης, με μόλις 2.500 αριθμημένες συσκευασίες.

Το 2024, η συνεργασία με τον σπουδαίο Κύπριο χαράκτη «Χαμπή Τσαγγάρη» έφερε ενώπιόν του καταναλωτικού και συλλεκτικού κοινού την κυπριακή εικαστική τέχνη, μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς πάνω στις συλλεκτικές φιάλες Zivana LOEL. Οι τρεις περιορισμένες εκδόσεις φι-

«Η ζιβανία είναι προϊόν Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) και, σύμφωνα με το πρότυπο, παράγεται από γηγενείς κυπριακές ποικιλίες», τονίζει ο διευθυντής εργοστασίου της ΛΟΕΛ.

άλες, με έργα εμπνευσμένα από την Κύπρο, τη θάλασσα και τον ήλιο, αποτέλεσαν έναν ακόμη τρόπο να συνδεθεί η Zivana με την πολιτιστική μας ταυτότητα.

- Τι έχει αλλάξει περισσότερο στην αγορά της ζιβανίας και των κυπριακών αποσταγμάτων μέσα σε αυτές τις τρεις δεκαετίες;

- Παρατηρούμε μια αυξανόμενη τάση προς τα τοπικά και παραδοσιακά προϊόντα, και η ζιβανία σε αυτό δεν αποτελεί εξαίρεση. Την ίδια στιγμή, όμως, η παραγωγή της γίνεται πιο δύσκολη. Η ζιβανία είναι προϊόν Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) και, σύμφωνα με το πρότυπο, παράγεται από γηγενείς κυπριακές ποικιλίες. Οι δυσκολίες στην αμπελοαργία, αλλά και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, επι-

«Η LOEL έδωσε στη ζιβανία τη σημερινή μορφή αναδεικνύοντας το προϊόν σε ένα σύγχρονο, κυπριακό απόσταγμα, εξού και το σλόγκαν “πρώτη ζιβανία της Κύπρου”», αναφέρει ο Χαράλαμπος Πιττάκας.

Σημαντικά για τη Zivana LOEL

- Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1996.
- Παράγεται από αληή απόσταξη στέμφυλων σταφυλής, από γηγενείς κυπριακές ποικιλίες.
- Οι ετήσιες πωλήσεις της αγγίζουν τα 9 εκατομμύρια ευρώ.

Η επένδυση της εταιρείας ΛΟΕΛ σε συνεργασίες, δίνει μια σύγχρονη διάσταση στην κυπριακή παράδοση, ενώ δουλεύει εντατικά και αδιάλειπτα πάνω σε θέματα καινοτομίας και εξέλιξης της παραγωγής.

ρεάζουν πλέον σημαντικά τη διαθεσιμότητα της πρώτης ύλης.

- Τι ζητά σήμερα ο Κύπριος καταναλωτής, από ένα προϊόν όπως η ζιβανία, σε σχέση με το παρελθόν;

- Πάνω απ' όλα ζητά εμπιστοσύνη, ποιότητα και συνέπεια. Θέλει να γνωρίζει ότι το προϊόν που αγοράζει είναι αυθεντικό και διατηρεί σταθερά υψηλή ποιότητα. Σε μια αγορά όπου υπάρχουν και μη τυποποιημένα και ενίοτε παρόμοια προϊόντα, η αξιοπιστία

και η προέλευση έχουν ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

- Η παράδοση είναι βασικό στοιχείο της Zivana LOEL. Πώς μπορεί ένα παραδοσιακό κυπριακό προϊόν να παραμένει σύγχρονο για τις νεότερες γενιές; Έχει πιστό νεανικό κοινό;

- Η παράδοση δεν σημαίνει ότι ένα προϊόν πρέπει να μένει στάσιμο. Για να παραμείνει επίκαιρο, πρέπει να διατηρεί την αυθεντικότητά του, αλλά παράλληλα να εξελίσσεται στον τρόπο με τον

οποίο παρουσιάζεται και επικοινωνείται. Αυτό προσπαθούμε να κάνουμε και με τη Zivana LOEL, κρατώντας την ουσία του προϊόντος και της ιστορίας του, αλλά δίνοντάς του μια σύγχρονη προσέγγιση που μπορεί να μιλήσει και στις νεότερες γενιές. Ένα παράδειγμα είναι και η δημιουργία cocktails με βάση τη ζιβανία, μέσα από τα οποία το προϊόν παρουσιάζεται με έναν διαφορετικό τρόπο από αυτόν που έχουμε συνηθίσει.

- Πώς ένα τόσο παραδοσιακό

brand συνδυάζει την καινοτομία; Εξετάζετε ίσως κάποια νέα προϊόντα ή κατηγορίες;

- Η καινοτομία ξεκινά από την ποιότητα. Έχουμε επενδύσει σε σύγχρονες, state-of-the-art εγκαταστάσεις, ώστε να διασφαλίζουμε υψηλά και σταθερά πρότυπα παραγωγής. Παράλληλα, επενδύουμε σε συνεργασίες, όπως αυτή με τον Χαμπή Τσαγγάρη, που δίνουν μια σύγχρονη διάσταση στην κυπριακή παράδοση. Κοιτάζοντας μπροστά, εξετάζουμε και νέες προτάσεις στην κατηγορία,

«Για να παραμείνει επίκαιρο, πρέπει να διατηρεί την αυθεντικότητά του, αλλά παράλληλα να εξελίσσεται στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται και επικοινωνείται», σημειώνει ο Χαράλαμπος Πιττάκας.

μεταξύ των οποίων και μια νέα premium παλαιωμένη ζιβανία, με ακόμη μεγαλύτερο χρόνο παλαιώσεως από τη Zivana Gold. Πέραν από αυτό και από πλευράς παραγωγής δουλεύουμε εντατικά και αδιάλειπτα πάνω σε θέματα καινοτομίας και εξέλιξης της παραγωγής μας από κάθε άποψη.

- Η Zivana LOEL έχει παρουσία και εκτός Κύπρου. Σε ποιες χώρες εξάγεται, πόσες ποσότητες εξάγονται μηνιαίας και ποιες οι πωλήσεις της; Ποια χώρα καταναλώνει περισσότερο τη Zivana LOEL; Υπάρχουν ακόμα περιθώρια ανάπτυξης;

- Η Zivana LOEL έχει παρουσία κυρίως σε χώρες όπου υπάρχει έντονο το στοιχείο της κυπριακής ομογένειας, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστραλία και οι Ηνωμέ-

νες Πολιτείες. Γίνονται σοβαρές προσπάθειες η Zivana Loel να είναι παρούσα, όπου υπάρχει κυπριακό στοιχείο σε όλο τον κόσμο.

- Ποια θεωρείτε ότι είναι σήμερα η μεγαλύτερη πρόκληση για τη Zivana LOEL;

- Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι να καταφέρει μέσα από τη συνεχή της εξέλιξη και καινοτομία να παραμείνει ψηλά στις επιλογές του κόσμου της Κύπρου, αλλά και των επισκεπτών. Σημαντική προϋπόθεση είναι σίγουρα η εξασφάλιση επαρκούς και ποιοτικής πρώτης ύλης. Οι αλλαγές στις κλιματικές συνθήκες, οι μειωμένες εσοδές και οι αυξημένες δυσκολίες στην αμπελοαργία έχουν επηρεάσει την προσφορά και, κατ' επέκταση, το κόστος της πρώτης ύλης. Ένα φαινόμενο που παρατηρείται διεθνώς και επηρεάζει συνολικά τον αμπελοοινικό κλάδο.

Για τη Zivana LOEL η πρόκληση είναι ακόμη πιο σημαντική, καθώς η παραγωγή της βασίζεται σε συγκεκριμένες παραδοσιακές κυπριακές ποικιλίες σταφυλιών. Παρά τη σταθερή ζήτηση για το προϊόν, η περιορισμένη διαθεσιμότητα της πρώτης ύλης δεν μας επιτρέπει να εφαρμόσουμε τα αναπτυξιακά μας πλάνα στον βαθμό που θα θέλαμε. Προτεραιότητά μας είναι και θα συνεχίσει να είναι, να διασφαλίζουμε ότι, ανεξάρτητα από τις συνθήκες της αγοράς, η Zivana LOEL θα συνεχίσει να προσφέρει την ίδια ποιότητα, αυθεντικότητα και συνέπεια, χωρίς συμβιβασμούς.

- Τριάντα χρόνια είναι ένας σημαντικός σταθμός. Τι θα θέλατε να λέει ο κόσμος για τη Zivana LOEL όταν θα γιορτάζει τα 50 της χρόνια;

- Να συνεχίσει να είναι η ζιβανία που μας φέρνει «πάντα παρέα». Ένα αυθεντικό κυπριακό προϊόν που συνδέει την παράδοση με τις νέες γενιές και παραμένει μέρος των στιγμών που μοιραζόμαστε.

ΛΟΓΙΑΗΣ

ΓΙΩΡΓΑΛΛΑΣ

ΤΣΙΚΑΛΑΣ

ΣΤΕΛΛΑ

ΕΦΡΑΙΜ

ΒΙΟΛΑΡΗΣ

ΛΟΥΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

ΠΑΝΙΚΟΣ

ΚΟΣΙΑΡΗΣ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΑΥΤΟΥΣ ΑΚΟΥΣ

EUDIS HACKATHON

EUDIS DEFENCE HACKATHONS 2026

CYPRUS EDITION

€10,000 PRIZE MONEY

15-17 October
Nicosia, Cyprus

Funded by the European Union

MEDIA SPONSOR

Μόλις 1 στους 5 πλειστηριασμούς ακινήτων ολοκληρώνεται

Προβληματική η πλατφόρμα e-auction, ενώ η στεγαστική κρίση εντείνεται

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Μόλις ένας στους πέντε πλειστηριασμούς ακινήτων που ολοκληρώθηκαν το 9μνο του 2026 βρήκε αγοραστή, αποτυπώνοντας το μεγάλο χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στον αριθμό των ακινήτων που βγαίνουν στο «ηλεκτρονικό σφυρί» και σε εκείνα που τελικά αλλάζουν χέρια. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας πλειστηριασμών e-auction, με βάση τα οποία από τους 32.779 πλειστηριασμούς που πραγματοποιήθηκαν από τον Ιανουάριο έως και τον Σεπτέμβριο του 2026, οι 6.300 κατέληξαν σε κατακύρωση, δηλαδή βρήκαν αγοραστή. Οι υπόλοιποι 26.479 δεν βρήκαν πλειοδότη, περιορίζοντας το ποσοστό επιτυχίας των πλειστηριασμών στο 19,2%.

Η εικόνα είναι κάπως καλύτερη στις κατοικίες, χωρίς ωστόσο να αναιρεί τη δυσκολία απορρόφησης των ακινήτων. Από τους 12.738 ολοκληρωμένους πλειστηριασμούς κατοικιών στο εννεάμηνο του 2026, τα οικιστικά ακίνητα που κατακυρώθηκαν ανήλθαν σε 3.317, δηλαδή ποσοστό 26% ή περίπου ένας στους τέσσερις. Οι υπόλοιποι 9.421 πλειστηριασμοί κατοικιών, ποσοστό σχεδόν 74%, ολοκληρώθηκαν χωρίς να βρεθεί αγοραστής.

Η αναλογία των πλειστηριασμών που καταλήγουν σε κατακύρωση παραμένει, με μικρές αποκλίσεις, στα ίδια χαμηλά επίπεδα τα τελευταία χρόνια, επιβεβαιώνοντας ότι ο μηχανισμός απέχει πολύ από το να αποτε-

λέσει μέρος της λύσης στο οξύ στεγαστικό πρόβλημα, παρά την πληθώρα ακινήτων που ανεβαίνουν κάθε χρόνο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-auction.

Συγκεκριμένα, το 2025 ολοκληρώθηκαν συνολικά 47.159 πλειστηριασμοί ακινήτων και από αυτούς, αγοραστή βρήκαν οι 9.876, διαμορφώνοντας το ποσοστό των γόνιμων πλειστηριασμών στο 20,9%.

Οι υπόλοιποι δεν κατέληξαν με υπερθεματιστή, δηλαδή με αγοραστή. Στην κατηγορία των κατοικιών, ολοκληρώθηκαν 18.110 πλειστηριασμοί και αγοραστή βρήκαν οι 4.445 και το ποσοστό των γόνιμων πλειστηριασμών διαμορφώθηκε στο 24,5%.

Οι αδυναμίες του μηχανισμού

Με δεδομένο ότι σημαντικό ποσοστό των ακινήτων που κατακυρώνονται καταλήγει σε επενδυτές και όχι σε φυσικά πρόσωπα που αναζητούν κατοικία, ο μηχανισμός του e-auction απέχει πολύ από το να αποτελέσει εργαλείο για την αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, υπερθεματιστές είναι ο ίδιος ο επισπεύδων τον πλειστηριασμό, κατά κανόνα η εταιρεία διαχείρισης του δανείου για λογαριασμό είτε του fund που το έχει αγοράσει είτε της τράπεζας που εξακολουθεί να το διατηρεί.

Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όσοι θέλουν να αναζητήσουν ακίνητο μέσω της πλατφόρμας e-auction είναι η αδυναμία να έχουν σαφή εικόνα του ακινήτου. Η συντριπτική πλειονότητα των ακινήτων

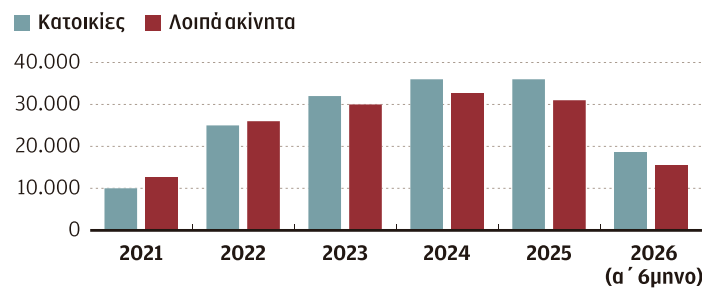

Πλειστηριασμοί ακινήτων

Το ποσοστό επιτυχίας κορυφώνεται κοντά στο 28% στον 1ο γύρο και υποχωρεί στον 2ο, πριν ανακάμψει στους επόμενους γύρους λόγω χαμηλότερων τιμών πρώτης προσφοράς.

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΙ ανά κατηγορία

Οι κατοικίες αντιπροσωπεύουν πλέον στο 54% των πλειστηριασμών

ΠΗΓΗ: ReDataset (έως 06/2026)

είναι χωρίς σχετικές φωτογραφίες ώστε να βοηθούν τον υποψήφιο αγοραστή και έτσι πολλά από τα ακίνητα που μεταβιβάζονται γίνονται γνωστά σε ένα στενό κύκλο επαγγελματιών που παρακολουθεί συστηματικά την πλατφόρμα.

Ενα, επίσης, βασικό πρόβλημα που υπάρχει με τα ακίνητα που ανεβαίνουν στην πλατφόρμα e-auction είναι ότι πολλά από αυτά είναι συνιδιοκτησίες, π.χ. ο οφειλέτης διαθέτει την ψιλή κυριότητα ή ένα ποσοστό της οριζόντιας ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα τα ακίνητα αυτά να μην είναι προστά για υποψήφιους αγοραστής που αναζητούν στέγη. Πολλά από αυτά φέρουν παρατυπίες ή ακόμη και σοβαρές παρανομίες και έτσι η εύρεση ακινήτου μέσω πλειστηριασμού είναι αναζήτηση σε θολά νερά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Landea.gr, του portal με την πληρ λίστα των ακινήτων που βγαίνουν σε πλειστη-

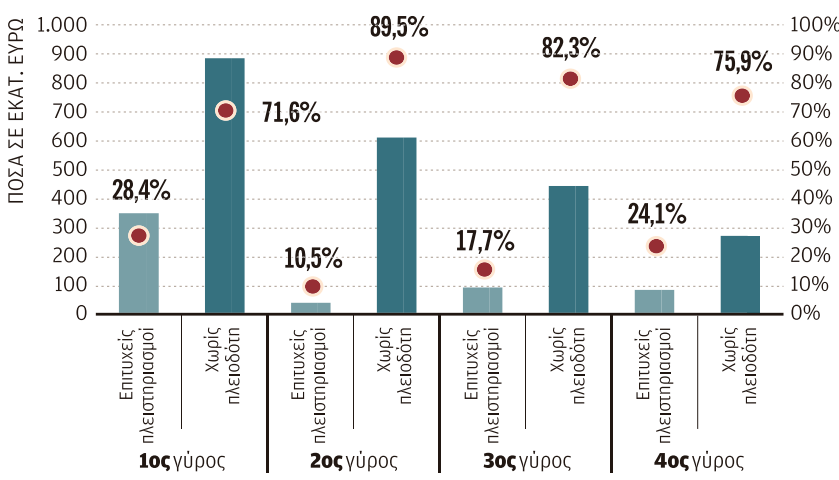
ριασμό μέσω του e-auction, από τα 6.300 ακίνητα που άλλαξαν χέρια στο εννεάμηνο του 2026, κατοικίες ήταν οι 3.317 και τα υπόλοιπα αφορούσαν άλλες κατηγορίες, όπως επαγγελματίες, βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς χώρους, ξενοδοχεία, αποθήκες, οικόπεδα και θέσεις στάθμευσης. Η συνολική αξία των ακινήτων που κατακυρώθηκαν διαμορφώθηκε στα 682,2 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 354,5 εκατ. ευρώ αφορούσαν κατοικίες. Σε σύγκριση με το αντίστοιχο εννεάμηνο του 2025, ο αριθμός των μεταβιβάσεων μειώθηκε κατά 12,7% και η αξία τους κατά 16%.

Στις κατοικίες, ωστόσο, οι μεταβιβάσεις υποχώρησαν κατά 17,4%, ενώ η αξία τους μειώθηκε κατά 13,5%, γεγονός που δείχνει ότι η μέση αξία των κατοικιών που άλλαξαν χέρια μέσω πλειστηριασμού αυξήθηκε κατά περίπου 4,7% και διαμορφώθηκε στις 106.900 ευρώ περίπου.

	ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΑΓΟΡΩΝ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
2022	8.750		€1,13 δισ.	
2023	9.379	7,2%	1,11	-2,1%
2024	12.476	33,0%	1,32	19,4%
2025	9.876	-20,8%	1,12	-15,3%
9μνο 2026	6.300	-12,7%	0,68	-16,0%

ΣΩΡΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΩΝ ανά γύρο και καθαρό ποσοστό απορρόφησης α' τρίμ. 2023 - β' τρίμ. 2026

■ Συνολική τιμή αποθεματικού (αριστερός άξονας)
● Μεριδίον στον συγκεκριμένο γύρο (δεξιός άξονας)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε διαδοχικούς γύρους

Από στοιχεία του ΙΟΒΕ και της πλατφόρμας ReDataset της Cepal προκύπτει ότι η επιτυχία των πλειστηριασμών κρίνεται πολλές φορές σε διαδοχικούς γύρους, κατά τους οποίους η αρχική τιμή με βάση την οποία βγαίνει ένα ακίνητο σε πλειστηριασμό μπορεί να μειωθεί έως και 35% της αρχικής. Η μεγαλύτερη πιθανότητα κατακύρωσης εμφανίζεται στον πρώτο γύρο, όπου επιτυγχάνεται περίπου το 28% των πλειστηριασμών. Στον δεύτερο γύρο το ποσοστό υποχωρεί έντονα, κοντά στο 10%, καθώς παραμένουν ακίνητα που δεν προσέλκυαν ενδιαφέρον με την αρχική τιμή. Στους επόμενους γύρους η εικόνα βελτιώνεται, με το ποσοστό επιτυχίας να φτάνει το 17,7% στον τρίτο και 24,1% στον τέταρτο γύρο, όταν οι χαμηλότερες τιμές πρώτης προσφοράς διευρύνουν τη βάση των ενδιαφερομένων.

Η εικόνα αυτή αποτυπώνεται ακόμη καθαρότερα στην αξία των ακινήτων που τελικά απορροφώνται. Αν και ο αριθμός των επιτυχών πλειστηριασμών δεν είναι υψηλός, στους μεταγενέστερους γύρους καταλήγει σε αγοραστή μεγάλο μέρος της συνολικής αξίας των ακινήτων που βγαίνουν προς πλειστηριασμό και συγκεκριμένα 71,6% στον πρώτο, 89,5% στον δεύτερο, 82,3% στον τρίτο και 75,9% στον τέταρτο γύρο.

Παράλληλα, οι κατοικίες καταλαμβάνουν ολοένα μεγαλύτερο μέρος των πλειστηριασμών. Το μερίδιό τους αυξήθηκε από περίπου 45% το 2021 σε 54% στο πρώτο εξάμηνο του 2026. Η εξέλιξη δείχνει ότι οι κατοικίες αποτελούν πλέον την πλειονότητα των ακινήτων που οδηγούνται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μετατρέπονται αυτόματα σε διαθέσιμη και προσίτη κατοικία για τα νοικοκυριά.

Θυγατρικές ανά κατηγορία από τις επενδυτικές ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε μία από τις σημαντικές τάσεις στην αγορά ακινήτων αναμένεται να εξελιχθεί τα επόμενα χρόνια η δημιουργία θυγατρικών εταιρειών από τις ΑΕΕΑΠ (Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων σε Ακίνητα Περιουσία), με αντικείμενο την αποκλειστική επένδυση σε μία συγκεκριμένη κατηγορία ακινήτων εισοδήματος. Μάλιστα, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, η εξέλιξη αυτή αποτελεί δείγμα ωριμότητας των ελληνικών ΑΕΕΑΠ, που αρχίζουν να προσεγγίζουν τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικές κινήσεις αναδιάταξης του χαρτοφυλακίου των ακινήτων της έχει πραγματοποιήσει και η Prodea Investments. Αρχικά δημιουργήθηκε η θυγατρική ΜΗΝ, με συνεπενδυτές την Invel και τον όμιλο Yoda (όμιλος Παπαλέκα), στην οποία εντάχθηκε σταδιακά το χαρτοφυλάκιο των ακινήτων φιλοξενίας της εταιρείας. Σήμερα, η ΜΗΝ ελέγχεται κατά 100% από την Prodea, η οποία συνεχίζει να ωριμάζει και να εμπλουτίζει τα ακίνητα αυτά, έχοντας σε εξέλιξη επενδυτικό πρόγραμμα 250 εκατ. ευρώ. Στόχος είναι η αξία του χαρτοφυλακίου να αυξηθεί από τα περίπου 670 εκατ. ευρώ σε 1,2 δισ. ευρώ, ενώ τα ετήσια λειτουργικά κέρδη από τη λειτουργία των ξενοδοχείων και των branded κατοικιών προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν σε 80 εκατ. ευρώ έως το 2032.

Αντίστοιχα, πριν από μερικές εβδομάδες επισημοποιήθηκε και η πρώτη επενδυτική συμφωνία για την αντίστοι-

χη θυγατρική που σύστησε η Prodea για τις επενδύσεις της σε logistics. Το 49% αυτής θα μεταβιβαστεί έναντι 31 εκατ. ευρώ στην Invel και στον ξένο επενδυτικό όμιλο LGT Capital Partners, έναν από τους μεγαλύτερους διαχειριστές εναλλακτικών επενδύσεων, με χαρτοφυλάκιο κεφαλαίων υπό διαχείριση συνολικού ύψους 103,5 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Prodea, Αρι Καρυτινό, «με τη δημιουργία ενός τέτοιου πύλωνα εντός του ομίλου, που να τοποθετείται σε συγκεκριμένη κατηγορία ακινήτων, είναι ευκολότερο να προσελκύσουμε ξένα θεσμικά κεφάλαια, κάτι που αποδείχθηκε και με την επένδυση στη θυγατρική μας εταιρεία για τα logistics. Ο λόγος είναι ότι οι ξένοι που προσελκύονται εξειδικεύονται στην εκάστοτε κατηγορία ακινήτων εισοδήματος». Ταυτόχρονα, όπως εξηγεί ο κ. Καρυτινός, είναι ευκολότερο για εκείνους να αποεπενδύσουν όταν το κρίνουν σκόπιμο, ακριβώς επειδή τα ακίνητα είναι εξειδικευμένου χαρακτήρα.

Αντίστοιχα, πριν από μερικούς μήνες η Premia Properties προχώρησε στη σύσταση θυγατρικής εταιρείας με την επωνυμία Hotelinvest, στην οποία θα εντάσσονται σταδιακά τα ξενοδοχειακά ακίνητα της εισηγμένης που θα λειτουργούν από την ίδια. Αντί δηλαδή να προχωράει σε συμφωνίες εκμίσθωσης στον όμιλο NLTG, που αποτελεί και στρατηγικό εταίρο της, η Premia θα αναλαμβάνει η ίδια τη λειτουργία κάποιων από τις ξενοδοχειακές μονάδες του χαρτοφυλακίου της. Με τον τρόπο

αυτό, θα μεγιστοποιείται και η απόδοση των ακινήτων αυτών, ενώ ταυτόχρονα θα διευκολύνεται η είσοδος νέων στρατηγικών επενδυτών, που ενδιαφέρονται αποκλειστικά για ακίνητα φιλοξενίας.

Αυτό το μοντέλο έχει υιοθετηθεί για την ένταξη στην Premia των ξενοδοχείων του ομίλου AKTI Hotels & Resorts, στο πλαίσιο συμφωνίας εξαγοράς ύψους 250 εκατ. ευρώ, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους.

«Η συμφωνία εξαγοράς αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2026 και πιστεύουμε ότι οι νέες, ανακαινισμένες μονάδες θα είναι σε θέση να επαναλειτουργήσουν έγκαιρα για την επόμενη τουριστική περίοδο του 2027, υπό την ομπρέλα της Hotelinvest πλέον», εξηγεί στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Μαρκάζος, διευθύνων σύμβουλος της Premia.

Με τη δημιουργία θυγατρικών με ξεκάθαρη επενδυτική ταυτότητα, οι εγχώριες ΑΕΕΑΠ μπορούν να απευθύνονται με μεγαλύτερη ευκολία σε ξένους επενδυτές, ώστε να προσελκύουν επενδυτικά κεφάλαια χωρίς τις μεγάλες εκπτώσεις (discounts) που καλούνται να δώσουν σε κάθε έκδοση ομολόγου ή αύξηση κεφαλαίου, ακριβώς επειδή η ελληνική αγορά είναι μικρή (άρα δύσκολο να αποεπενδυσει ένας ξένος επενδυτής) και επειδή οι εταιρείες διαθέτουν μεικτά χαρτοφυλάκια. Αυτό βέβαια οφείλεται ακριβώς στο μικρό μέγεθος και την απουσία επαρκούς αριθμού ακινήτων εισοδήματος σε κάθε μεμονωμένη κατηγορία, π.χ. γραφεία, logistics. Καθώς όμως οι ΑΕΕΑΠ μεγαλώνουν και η αγορά ωριμάζει, αυτό θα αρχίσει να διαφοροποιείται.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Αναζωπύρωση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για απόκτηση κατοικιών από αγοραστές εκτός Ε.Ε. καταγράφουν φορείς της αγοράς ακινήτων, μετά την εξαγγελία για πενταπλασιασμό του φόρου μεταβίβασης ακινήτων, από 3% σε 15%, ειδικά για τη συγκεκριμένη κατηγορία αγοραστών. Ο φόρος θα επιβάλλεται μόνο φόρος από την αγορά κατοικίας από φυσικά πρόσωπα, αρχής γενομένης από την 1η Ιουλίου του 2027, ενώ εξαιρούνται ομογενείς και οι επί μακρόν διαμένοντες (τουλάχιστον έξι μήνες ετησίως).

Ενα μήνα μετά τις σχετικές εξαγγελίες, ήδη παρατηρείται σημαντική αύξηση στις ζήτησης, καθώς, όπως ήταν αναμενόμενο, αρκετοί επενδυτές θέλουν να προλάβουν τις εξελίξεις και να αποκτήσουν κατοικία, προτού το κόστος αυξηθεί σημαντικά. Είναι χαρακτηριστικό ότι για την αγορά ακινήτου με φορολογητέα αξία 250.000 ευρώ, ο φόρος αυξάνεται από 7.500 σε 37.500 ευρώ. Στις 500.000 ευρώ, εκτοξεύεται από 15.000 ευρώ που είναι σήμερα, σε 75.000 ευρώ και σε μία συνολική 800.000 ευρώ, από 24.000 σε 120.000 ευρώ, δηλαδή σχεδόν 100.000 ευρώ παραπάνω. Είναι προφανές λοιπόν ότι το πολύ μεγάλο αυτό κόστος θα λειτουργήσει ως σημαντικό αντίκίνητρο για πολλούς αγοραστές, συμπεριλαμβανομένης της ζήτησης, εκτός κι αν οι ενδιαφερόμενοι αναζητήσουν λύσεις, όπως η σύσταση εταιρείας, στην κατοχή της οποίας θα περάσει το ακίνητο.

Η Αθήνα προσελκύει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, με το 25% της ζήτησης να αφορά περιοχές στο κέντρο, στον Πειραιά, στην Αθηναϊκή Ριβιέρα και στην Καλλιθέα.

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώσε για λογαριασμό της «Κ» ο όμιλος Immigrant Invest, που δραστηριοποιείται ως σύμβουλος για 25 προγράμματα επενδυτικής μεταναστεύσης ανά τον κόσμο, η επικείμενη αύξηση του φόρου μεταβίβασης έχει προκαλέσει σημαντική άνοδο του αγοραστικού ενδιαφέροντος. Μάλιστα η εξέλιξη αυτή παρατηρείται σε μια περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα είχε αρχίσει να χάνει έδαφος έναντι άλλων χωρών, ακριβώς επειδή αυστηροποιήθηκε σημαντικά το πρόγραμμα «χρυσή βίζα».

Με βάση τα στοιχεία της εταιρείας, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον κατά τον τελευταίο μήνα εκδηλώθηκε από ανθρώπους που ζουν μόνιμα στην Τουρκία (30%), τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (15%), τις ΗΠΑ (15%), τη Ν. Αφρική (12%) και την Ινδία (10%). Μάλιστα, 4 στους 10 ενδιαφερόμενους ήταν ήδη ενήμεροι για την αύξηση του φόρου μεταβίβασης και ήθελαν να μάθουν πόσο γρήγορα μπορούν να ολοκληρώσουν μια αγοραπωλησία, ώστε να προλάβουν την καταληκτική ημερομηνία της 1ης Ιουλίου του 2027.

Σε ό,τι αφορά τις περιοχές υψηλής ζήτησης, η Αθήνα κυριαρχεί, καθώς το 25% της ζήτησης αφορά περιοχές στο κέντρο, στον Πειραιά, στην Αθηναϊκή Ριβιέρα (Γλυφάδα, Αλίμος, Π. Φάληρο), όπως και στην Καλλιθέα. Εκτός Αττικής, οι πελάτες της εταιρείας ενδιαφέρονται περισσότερο για την Πελοπόννησο (Ναύπλιο και Καλαμάτα), τη Χαλκιδική και τη Θεσσαλονίκη, ενώ στον αντίποδα, πολύ μικρό είναι το αγοραστικό ενδιαφέρον για νησιά, όπως η Κέρκυρα, η Σαντορίνη και η Ρόδος.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές αναζητούν ανακαινισμένα, ή νεόδμητα διαμερίσματα που να μπορούν να εκμισθώσουν μέσω μακροχρόνιων συμφωνιών. Υπάρχει όμως και ένα ποσοστό 20% που εκδηλώνει ενδιαφέρον για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, κυρίως συνταξιούχοι, ενώ ένα πρόσθετο 10% επιθυμεί να μείνει στη χώρα μας για αρκετό διάστημα κάθε χρόνο, όχι όμως μόνιμα.

CYVIEW 199 LATSIA

- ✓ Modern Residential Development
- ✓ Energy Efficient (Class A)
- ✓ Well Design Living Spaces
- ✓ Elegant Architecture
- ✓ Available 2 Bedrooms

From €210.000 + VAT

Αγίου Γεωργίου 47,
3ος όροφος, 2224 Λατσία
22486955
www.cyview-developers.com
info@cyview-developers.com

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ 14 βραβεία στα Global Finance Awards

Δεκατέσσερα βραβεία έλαβε η Τράπεζα Κύπρου, στα φετινά World's Best Digital Bank Awards 2026, που διοργανώνει το διεθνούς κύρους περιοδικό Global Finance. Η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 13 Οκτωβρίου, στο ξενοδοχείο Raffles, στη Σιγκαπούρη. Διατήρησε την κυριαρχία της σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατακτώντας δύο περιφερειακά βραβεία για τη Δυτική Ευρώπη και έλαβε τρία επιπλέον βραβεία σε τοπικό επίπεδο. Σε επίπεδο Δυτικής Ευρώπης, η Τράπεζα Κύπρου διατήρησε το βραβείο Best in Social Media Marketing & Services στην κατηγορία των Ιδιωτών και το βραβείο Best in Transformation στην κατηγορία των Επιχειρήσεων. Η διαρκής επιτυχημένη πορεία της στο SME Banking και στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στις δυνατότητες της ψηφιακής πλατφόρμας Jinius.

ΟΜΙΛΟΣ ΠΗΛΑΚΟΥΤΑ Εγκαίνια showroom για BMW, MINI και BMW Motorrad

Μια νέα εποχή ανοίγει για τον Όμιλο Πηλακούτα και τη BMW στην Κύπρο, καθώς αποκάλυψε το πλήρως ανανεωμένο showroom για τα brands BMW, MINI και BMW Motorrad στη Λευκωσία, υιοθετώντας τη διεθνή φιλοσοφία BMW Retail.Next. Την εκδήλωση, τίμησαν με την παρουσία τους ο senior vice president BMW Group Bernhard Kuhnτ και ο president & CEO BMW Group Central and Southeastern Europe dr Alexander Wehr. Το νέο Retail.Next showroom της

BMW, είναι σχεδιασμένο με τρόπο που ο πελάτης έρχεται σε επαφή με το brand, μέσα από μια νέα προσωποποιημένη εξυπηρέτηση. Η αρχιτε-

κτονική και η τεχνολογία λειτουργούν συμπληρωματικά, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που επιτρέπει στον επισκέπτη να εξερευνήσει τα μοντέλα

της BMW, να ανακαλύψει τις δυνατότητες εξατομικεύσης και να βιώσει το brand με έναν άμεσο και διαδραστικό τρόπο.

INFOCREDIT GROUP - LEXISNEXIS Δεκατρία χρόνια συνεργασίας

Δεκατρία χρόνια στρατηγικής συνεργασίας συμπληρώνουν η Infocredit Group με τη LexisNexis Risk Solutions (LNRS). Πρόκειται για μια συνεργασία που βασίζεται στην εμπιστοσύνη και στην κοινή δέσμευση για την υποστήριξη των επιχειρήσεων στη διαχείριση κινδύνων και στην ενίσχυση της συμμόρφωσής τους. Από την έναρξή της το 2013, η συνεργασία έχει επεκταθεί σε αγορές της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αμερικής, παρέχοντας στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε δεδομένα ελέγχου και λύσεις συμ-

μόρφωσης. Σε πρόσφατη συνάντηση στο Λονδίνο, στελέχη των δύο οργανισμών ανασκόπησαν την πορεία της συνεργασίας και συζητήσαν τις εξελισσόμενες απαιτήσεις των πελατών. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν σε νέα προϊόντα και δυνατότητες, καθώς και σε ευκαιρίες επέκτασης σε επιπλέον αγορές. Η συνεργασία έχει, επίσης, αποσπάσει διεθνή αναγνώριση. Το 2024, η Infocredit Group τιμήθηκε με το βραβείο Best Customer Focus στο LexisNexis Risk Solutions Risk Ready EMEA Partner Summit στο Λονδίνο.

PHILIP MORRIS CYPRUS Νέος γενικός διευθυντής

Ο Χρήστος Τσαγκαλίδης αναλαμβάνει καθήκοντα γενικού διευθυντή της Philip Morris Cyprus. Έχοντας ηγηθεί στρατηγικών πρωτοβουλιών της Philip Morris International (PMI) σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, αναλαμβάνει τον νέο του ρόλο αξιοποιώντας τη διεθνή εμπειρία του στη στρατηγική, τον επιχειρηματικό μετασχηματισμό και την καινοτομία. Ξεκίνησε την πορεία του στην PMI το 2018 και έκτοτε έχει αναλάβει θέσεις στρατηγικής και επιχειρησιακής

ευθύνης στην έδρα της εταιρείας. Κατά την πιο πρόσφατη θέση του, ως επικεφαλής Στρατηγικής και Υλοποίησης Προγραμμάτων για την Ευρώπη (head of Strategy & Program Delivery Europe), ηγήθηκε πρωτοβουλιών που στήριξαν τον μετασχηματισμό της PMI και την προώθηση του οράματός της για ένα μέλλον χωρίς τσιγάρο. Συνέβαλε, επίσης, στον σχεδιασμό και τον συντονισμό πρωτοβουλιών μετασχηματισμού και επιχειρησιακής αριστείας σε βασικούς τομείς της εταιρείας.

Ο Ανδρέας Νεοκλέους εντάσσεται στην ηγετική ομάδα των Συμβουλευτικών υπηρεσιών της PwC Κύπρου, όπου θα αναλάβει τον ρόλο του chief consulting officer από τις 16 Οκτωβρίου. Ο διορισμός του αποτελεί μέρος της στρατηγικής της PwC Κύπρου για την περαιτέρω ενίσχυση και εξέλιξη των Συμβουλευτικών υπηρεσιών της, με στόχο την παροχή ολοκληρωμένων λύσεων που βοηθούν τους πελάτες να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης, της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού μετασχηματισμού. Ο Ανδρέας Νεοκλέους αναγνωρίζεται ευρέως ως μία από τις κορυφαίες προσωπικότητες της Κύπρου

PWC ΚΥΠΡΟΥ Νέος CEO

στους τομείς του επιχειρηματικού μετασχηματισμού, της οργανωσιακής αλλαγής, του πελατοκεντρικού σχεδιασμού και της υιοθέτησης καινοτόμων λύσεων. Με επαγγελματική πορεία που ξεπερνά τα 25 χρόνια, έχει αναλάβει ανώτερους ηγετικούς ρόλους τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς. Ο διορισμός του αντικατοπτρίζει μια συνεδητή επιλογή της PwC Κύπρου να πρωτοστατεί και όχι απλώς να υποστηρίζει τους πελάτες της, θέτοντας στο επίκεντρο τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και την παροχή αποτελεσματικών λύσεων, διαμορφώνοντας ένα νέο πρότυπο για το τι μπορούν και πρέπει να αναμένουν οι οργανισμοί από τους συμβούλους τους.

HADASSAH ΚΥΠΡΟΥ Νέα διαδικασία παραπομπής ασθενών από την Κύπρο

Από τις 21 Νοεμβρίου 2026, οι παραπομπές ασθενών από την Κύπρο προς το Hadassah στο Ισραήλ, θα πραγματοποιούνται αποκλειστικά μέσω του Hadassah Medical Center, στη Λεμεσό. Με ανακοίνωσή του το Hadassah Medical Center στη Λεμεσό, επισημαίνει ότι η IMER/ Health Plus δεν θα έχει πλέον το δικαίωμα να παραπέμπει Κύπριους ασθενείς στο Hadassah στα Ιεροσόλυμα. Οι ασθενείς που παραπέμπονται μέσω του Hadassah Κύπρου θα λαμβάνουν την επίσημη οικονομική προσφορά του Hadassah Ισραήλ και θα έχουν τη δυνατότητα να καταβάλλουν το αντίστοιχο ποσό απευθείας στο Hadassah. Το Hadassah Κύπρου δεσμεύεται ότι δεν θα επιβάλλεται οποιαδήποτε πρόσθετη χρέωση, προσαύξηση ή αμοιβή διμεσεολάβησης επί των ιατρικών χρεώσεων του Hadassah Ισραήλ. Επισημαίνει ακόμα ότι οποιεσδήποτε ιατρικές υπηρεσίες παρέχονται ξεχωριστά σε ασθενείς στην Κύπρο, πριν ή μετά τη θεραπεία τους στο Ισραήλ, θα προσδιορίζονται με σαφήνεια και θα χρεώνονται ξεχωριστά. Το κόστος θεραπείας που προσφέρεται από το Hadassah Ισραήλ θα παραμένει ακριβώς το ίδιο, χωρίς οποιαδήποτε πρόσθετη χρέωση ή προσαύξηση από το Hadassah Κύπρου. Οι ασθενείς μπορούν ήδη να επικοινωνούν με το Hadassah Medical Center στη Λεμεσό για δεύτερη ιατρική γνώμη, ιατρική αξιολόγηση και συντονισμό της θεραπείας τους στο Hadassah στα Ιεροσόλυμα.

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ
ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
ΟΛΗ Η ΚΥΠΡΟΣ

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 – 10:00
cyta
ένα με ένα

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ
ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ

GOOD LUCK, HAVE FUN, DON'T DIE

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 21:00

GOOD LUCK, HAVE FUN, DON'T DIE
ΤΑΙΝΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Ένας μυστηριώδης άνδρας, που ισχυρίζεται ότι προέρχεται από το μέλλον, κρατά ομήρους με σκοπό να τους στρατολογήσει για μια αποστολή που θα σώσει τον κόσμο από την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cyta vision cablenet MOVIES MESIMVRIA

Θέση: 49 Θέση: 101

www.mesimvria.com

Σημαντική άνοδος με στήριξη από τις τράπεζες στο Χρηματιστήριο

Ο Γενικός Δείκτης ενισχύθηκε 1,38% και έκλεισε στις 2.594,52 μονάδες

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΗ

Ανοδικά κινήθηκε το ελληνικό χρηματιστήριο, ακολουθώντας τα βήματα των ευρωπαϊκών αγορών και καλύπτοντας μέρος των απωλειών της ισχυρής διόρθωσης της περασμένης εβδομάδας. Εν μέσω ενισχυμένων διάθεσης ανάλυψης ρίσκου διεθνώς, και με το sell-off στα ομόλογα να έχει «ηρεμήσει», οι τοποθετήσεις σε τράπεζες και επιλεγμένα blue chips στήριξαν τον Γενικό Δείκτη, έστω και αν δεν κατάφερε να «πιάσει» ξανά τις 2.600 μονάδες.

Πιο αναλυτικά, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 2.594,52 μονάδες καταγράφοντας κέρδη 1,38%, ενώ ο τζίρος κινήθηκε στα 366,023 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με άνοδο 1,42% στις 6.639,97 μονάδες, ενώ η μεσαία κεφαλαιοποίηση έκλεισε στις 3.024,48 μονάδες με κέρδη 1,31%.

Στα μη τραπεζικά blue chips, ξεχώρισαν η Cenergy με άνοδο 3,54% και η ΕΥΔΑΠ με άνοδο 3,17%, ενώ κέρδη άνω του 2% κατέγραψαν οι Βιοχάλκο, Allwyn και ΕΛΒΑΛΧαλκόρ και άνω του 1% ήταν τα κέρδη σε Aegean, ΓΕΚ Τέρνα, Coca-Cola, Metlen, Jumbo και Aktor.

Εν μέσω ενισχυμένης διάθεσης ανάλυψης ρίσκου διεθνώς, και με το sell-off στα ομόλογα να έχει «ηρεμήσει», οι τοποθετήσεις σε τράπεζες και επιλεγμένα blue chips στήριξαν τον Γενικό Δείκτη.

Στον αντιποδα, τέσσερις τίτλοι έκλεισαν με πτώση. Ειδικότερα, η Motor oil η οποία υποχώρησε κατά 1,40%, η ΔΕΗ με πτώση 1,15%, η Lamda Development με απώλειες 1,08%, ενώ η HELLENIQ ENERGY υποχώρησε 0,11%.

Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε άλμα 2,07% κλείνοντας στις 3.022,42 μονάδες, με την Optima Bank να κλείνει 3,94% υψηλότερα και την Eurobank να ακολουθεί με άνοδο 2,87%. Με κέρδη

2,35% έκλεισε η Τράπεζα Πειραιώς, κατά 1,59% ενισχύθηκε η Εθνική Τράπεζα, κατά 1,47% η Τράπεζα Κύπρου, κατά 1,30% η CrediaBank και κέρδη 1,05% κατέγραψε η Alpha Bank.

Παραμένοντας στις τράπεζες, η UBS επιβεβαίωσε τη θετική στάση της παρά την ισχυρή διόρθωση της περασμένης εβδομάδας, διατηρώντας την Τράπεζα Πειραιώς στις κορυφαίες τραπεζικές επιλογές της στην Ευρώπη

μαζί με τις ABN Amro, Barclays, Banco Comercial Portugues, BNP Paribas, ING, Raiffeisen Bank.

Ο οίκος εκτιμά πως οι ελληνικές και οι πορτογαλικές τράπεζες είναι σε καλύτερη θέση να απορροφήσουν το σοκ από την αναταραχή στις αγορές ομολόγων, καθώς η πιστωτική επέκταση και η έκθεσή τους σε κυμαινόμενα επιτόκια προσφέρουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα.

Όπως σημειώνει η UBS, οι ευ-

ρωπαϊκές τράπεζες έχουν υποχωρήσει κατά 10% τον τελευταίο μήνα, λόγω 1) της αστάθειας της αγοράς κρατικών ομολόγων, 2) ενός ολοένα και πιο φορτωμένου πολιτικού ημερολογίου (με τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Ελλάδα να πηγαίνουν στις κάλπες τους επόμενες μήνες) και 3) την κατοχύρωση κερδών λόγω των έξι ετών σημαντικής υπεραπόδοσης του κλάδου.

Η διόρθωση, ωστόσο, δεν αλλάζει τη θετική στάση της ελβετικής τράπεζας. Αντιθέτως, εκτιμά ότι οι προοπτικές κερδοφορίας και των κερδών ανά μετοχή παραμένουν ισχυρές, με την αύξηση των δανείων και την οικονομική ανάπτυξη να αποδεικνύονται πολύ πιο ανθεκτικοί παράγοντες από ό,τι θεωρεί η αγορά. Παράλληλα, τα υψηλότερα επιτόκια αναμένεται να σπηρίξουν τα έσοδα, ενώ η περίοδος ανακοινώσεων αποτελεσμάτων τρίτου τριμήνου θα οδηγήσει σε ανοδικές αναθεωρήσεις των προβλέψεων. Επίσης, βλέπει πρόσθετα περιθώρια αύξησης των αποτιμήσεων από πιθανές εξαγορές και συγχωνώσεις, καθώς και από την αξιοποίηση της τεχνικής νομισματικής σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

Μικρά κέρδη στην Ευρώπη εν μέσω αβεβαιότητας

Σε θετικό έδαφος κινήθηκαν χθες τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια και ενώ οι τιμές πετρελαίου συνεχίζουν την ανοδική πορεία τους, παρά την «ενεργειακή εκκείρι- ρία» που ανακοίνωσε ο Ντόναλντ Τραμπ ανάμεσα στην Ουκρανία και στη Ρωσία μέσα στο Σαββατοκύριακο. Ο ευρωπαϊκός δείκτης Stoxx 600 ενισχύθηκε κατά 0,56% στις 635 μονάδες, ο FTSE 100 στο Λονδίνο σημείωσε άνοδο κατά 0,99%, στις 10.654 μονάδες, ο DAX 30 στη Φρανκφούρτη κινήθηκε υψηλότερα κατά 0,72% στις 25.267 μονάδες και ο CAC 40 στο Παρίσι, κατέγραψε κέρδη 0,38%, στις 7.832 μονάδες.

Οι τιμές του πετρελαίου στις διεθνείς αγορές κινήθηκαν αρχικά καθοδικά, καθώς καλλιεργήθηκαν προσδοκίες για αυξημένη προσφορά ρωσικών καυσίμων μετά τις ανακοινώσεις του Τραμπ περί αποκλιμάκωσης στην ενεργειακή κρίση.

Ο Αμερικανός πρόεδρος δήλωσε αρχικά ότι επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ Ουάσιγκτον και Μόσχας για την προμήθεια ρωσικού ντίζελ στις αγορές, ενώ λίγο μετά γνωστοποίησε ότι Ρωσία και Ουκρανία συμφώνησαν να σταματήσουν τα εκατέρωθεν πλήγματα στις ενεργειακές υποδομές. Παράγοντες της αγοράς και αναλυτές, ωστόσο, εμφανίζονται ιδιαίτερα σκεπτικοί ως προς την εφαρμογή και τη βιωσιμότητα των συμφωνιών που εξήγγειλε ο Αμερικανός πρό-

εδρος. Ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι υπογράμμισε ότι η Μόσχα έχει ήδη παραβιάσει τη συμφωνία.

Οι επενδυτές παρακολουθούν και τις εκθέσεις κερδοφορίας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων για να αξιολογήσουν την πορεία τους εν μέσω γεωπολιτικής αβεβαιότητας και υψηλότερου κόστους δανεισμού.

Ο Ντέιβιντ Μόρισον, ανώτερος αναλυτής αγοράς στην Trade Nation, επισήμανε ότι τα κέρδη του τρίτου τριμήνου, ιδίως από εταιρείες ημιαγωγών και άλλες επιχειρήσεις τεχνητής νοημοσύνης, θα είναι καθοριστικά για τη διαμόρφωση του βραχυπρόθεσμου κλίματος της αγοράς. Μέ- κα καθοδικά, καθώς καλλιεργήθηκαν προσδοκίες για αυξημένη προσφορά ρωσικών καυσίμων μετά τις ανακοινώσεις του Τραμπ περί αποκλιμάκωσης στην ενεργειακή κρίση.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποίησε ότι η Ε.Ε. θα βγει αποδυναμωμένη από τις περικοπές ύψους 159 δισ. ευρώ στον επόμενο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της. Ενόψει των συνομιλιών των ηγετών της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες, η Κομισιόν κάλεσε τις κυβερνήσεις να μην εξαντλήσουν τα αποθεματικά εκτάκτου ανάγκης. Όπως αποκάλυψαν διπλωμάτες της Ε.Ε., η Επιτροπή εξακάθαρσε ότι τέτοιες μειώσεις δαπανών θα αφήσουν την Ένωση απροετο-

(Πηγή: Reuters)

ΕΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη			
(Σε δολάρια)			
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.	
3M COMPANY	162,095	1.3347	
ALCOA CORP	41,295	-0.8294	
ALTRIA GROUP	71,3641	-0.4407	
AMAZON COM	261,49	-0.3582	
AMER EXPRESS C	312,74	1.4829	
AMER INTL GROU	77,33	0.3764	
AMGEN	415,255	0.0928	
APPLE INC	339,7799	0.9327	
BANK OF AMERIC	54,435	0.2127	
BAXTER INTL IN	24,6	1.0267	
BOEING CO	190,15	-0.1156	
BRISTOL MYERS	57,365	-2.9685	
CATERPILLAR IN	809,39	1.1143	
THE CIGNA GP O	282,615	0.0655	
CHEVRON	214,72	1.2926	
CISCO SYSTEMS	114,87	-2.9732	
CITIGROUP	130,625	0.9166	
CERNVECIERAS	10,9	-0.0917	
COCA-COLA CO	89,03	1.113	
COUGATE PALMOL	89,2	1.0536	
DANABOS CORP	170,175	0.6417	
DIANA SHIPPING	2,865	1.5957	
DOW INC	28,1324	-1.012	
DUPONT DE NMOU	131	0.7692	
GLBL X EM MR E	36,76	-0.8788	
ENTERGY CP	103,77	0.9436	
EKXONMBL HLD O	171,76	1.6692	
FEDEX CORP	290,62	-0.3737	
FORD MOTOR CO	12	-1.3969	
INTL BUS MACHI	225,41	-0.7573	
GENERAL DYNAMI	335,395	1.2452	
GE AEROSPACE O	311,025	0.9166	
GOLDM SACHS GR	892,62	-0.3016	
HALLIBURTON CO	32,665	0.3533	
THE HTFD INS O	130,43	1.0224	
HP INC	29,71	-1.6225	
HOME DEPOT INC	291,88	0.3921	
INTEL CORP	101,5249	-3.0326	
JOHNSON JOHNSO	262,4	0.3672	
JPMORGAN CHASE	334,75	0.5285	
LAZARD INC ORD	36,715	-0.0952	
MCDONALD'S COR	234,53	-0.2976	
MERCK & CO	145,1	-0.3434	
MICROSOFT CP	542,015	1.298	
3M COMPANY	162,06	1.3128	
MORGAN STANLEY	190,2115	0.1008	
NIKE INC CL B	34,985	0.7923	
NORFOLK SOUTHE	318,68	0.2801	
PFIZER INC	28,365	0.3006	
PROCTER & GAMB	152,805	1.0415	
ROCKWELL AUTOM	434,13	0.356	
SLB LMTO ORD	48,795	-0.3166	
SOUTHERN	86,75	0.6731	
STEALTH GAS	9,04	-0.1105	
UNISYS CORP	2,2	-0.9009	

London/Λονδίνο			
(Σε πέννες)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
ANGLO AMERICAN	4184	0.336	
A.B.FOOD	1856	1.144	
ADMIRAL GRP	3670	1.269	
AMTAFAGASTA	3800	0.796	
AVIVA	687,4	1.536	
ASTRAZENECA	12026	0.233	
BABCOCK INTL	910,2	-0.329	
BAE SYS	1882,5	1.21	
BARCLAYS	437,6	1.85	
BRAMERTOB	4194	0	
BERKELEY GRHL	3210	1.262	
BR.LAND	394,4	1.493	
BUNZL	2730	-0.292	
BP	587,96472	0.29	
BURBERRY GRP	1044	1.903	
BT GROUP	194,7	1.012	
COCACOLA HBC A	4350	1.588	
CENTRICA	148,05	0.475	
COMPASS GROUP	31,14	-0.192	
CAPITA GROUP	250	6.383	
DC ENERGY	6435	0.156	
DIAGEO	1673	2.137	
EXPERIAN	2698	0.597	
EASYJET	677,4	-0.382	
FRESNILLO	2756	0	
GLENCORE	586,3	0.291	
GSK	1771	1,2	
HIKMA	1629	1.055	
HAMMERSON	326,8	0.245	
HSBC HLDGS.UK	1428,4	2.336	
INTL CONSOL AI	419	0.745	
INTERCON. HOTE	158,73224	-0.126	
3I GRP	2398	-0.167	
IMBRANDS	2664	0.075	
INTERTEK GROUP	5895	0.085	
BEIERSDORF	79,24	1,1	
JOHNSON MATTHE	2458	-0.405	
KINGFISHER	319,1	0.346	
LAND SECS.	611,5	1.242	
LEGAL&GEN.	289,68	1.324	
LLOYDS GRP	104	2.362	
MARKS & SP.	306672	1.209	
MONDI	792	0.508	
NATIONAL GRID	1164,5	1.526	
NEXT	14720	0.136	
PRUDENTIAL	901,98	0.289	
PERSIMMON	1221	1.835	
PEARSON	1304	1.479	
RELX	2758,34526	1.471	

Zurich/Zupixn

Zurich/Zupixn			
(Σε ελβ. Φρ.)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
ABB LTD N	80,02	0.48	
RICHMONT N	171,65	0.79	
GEBERIT N1	530,8	0.42	
NOVARTIS N	119,96	0.72	
SGS N	97	0.58	
SWATCH GROUP I	178,15	0.39	
ADECO N	218,8	-8,22	
JULIUS BAER N	71,76	1,3	
GIVALDAN N	3488	1,4	
NESTLE SA	76,38	0,45	
SWISSCOM N	626	-0,48	
SWISS RE N	144,95	0,66	
UBS GROUP N	40,01	0,28	
ZURICH INSURAN	578,8	0,49	

Frankfurt/Φρανκφούρτη

Frankfurt/Φρανκφούρτη			
(Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
ADIDAS N	149,6	-0,25	
ALLIANZ SE	420,5	3,5	
BASF SE	51,27	-0,41	
BAY MOT WERKE	53,06	-0,2	
BEIERSDORF	79,24	1,1	
BAYER N AG	43,83	0,06	
COMMERZBANK	38,12	0,22	
CONTINENTAL AG	68,6	-0,54	
DEUTSCHE BANK	30,29	0,37	
DT BOERSE N	298,3	2,3	
DT LUFTHANSA A	7,248	0,05	
DT TELEKOM N	24,98	0,28	
E.ON SE NA	17,335	0,185	
FRESINIUS MEDI	37,9	0,4	
HEIDELBERG MAT	142,9	0,6	
HENKEL AG&CO V	75,32	0,86	
INFINEON TECH	57,22	-1,64	
K+S NA	13,91	-0,72	

Amsterdam/Αμστερντομ			
(Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
AALBERTS	41,8	-0,85	
AEGON	7,498	1,27	
ABN AMRO BANK	40,75	0,74	
AKZO NOBEL	57,98	0,49	
ARCELMITTAL	56,82	-0,8	
ASML HOLDING	1575,8	-1,61	
HEINEKEN	72,24	1,57	
ING GROEP	30,035	1,37	
KPN KON	3,88	-0,08	
NN GROUP	76,12	0,95	
IMCO	100,35	-0,2	
RANDSTAD	34,86	-1,28	
RELEX	32,7	1,43	
VOPAK	51,55	0,88	
WOLTERS KLUWER	77,16	2,88	

Milano/Μιλάνο

Milano/Μιλάνο			
(Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
ENI	25,41	25,21	
#N/A Inval field.	6,184	1,11	
MEDIOBANCA	25,24	25,24	
RCS MEDIAGROUP	0,83	0,83	
SNAM	5,66	5,61	
TELECOM ITALIA	5,49	5,55	
TENARIS	25,97	25,71	
TERNA	9,17	9,13	
UNICREDIT	76,25	0,16	

Tokyo/Τόκιο

Tokyo/Τόκιο			
(Σε γιέν)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
AJINOMOTO	5399	2	
ASAHI GROUP HL	1580	1,35	
ASTELLAS PHARM	2247,5	-0,02	
BRIDGESTONE CO	3913	0,8	
CANON INC	4708	1,57	
CASIO COMPUTER	2227	0,45	
CITIZEN WATCH	2376	0,89	
CREDIT SAISON	4237	-0,61	
DAIWA SEC GROU	1736	-0,34	
SUBARU	2539,5	-0,2	
FUJIFILM HOLDI	3427	0,32	
FUJITSU	4250	3,03	
HITACHI	5669	1,29	
HONDA MOTOR	1726,5	0,82	
IHI	2625,5	1,37	

Paris/Παρίσι

Paris/Παρίσι			
(Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.	
ACCOR	45,02	-0,82	
AIR LIQUIDE	168,70	-0,58	
ALSTOM	15,91	1,99	
AXA	41,81	0,77	
BNP PARIBAS	90,09	0,16	
BOUYGUES	40,45	0,37	
CARREFOUR	15,91	-0,41	
CASINO GUICHAR	0,17	-0,34	
CREDIT AGRICOL	16,33	0,06	
DANONE	59,30	1,02	

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΩΝ		
ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ		
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,1181	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑΣ
ΠΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	177,33	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,391	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΩΝΓΚΟΝΓ
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4748	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,84478	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	365,13	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,3850	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ
ΛΕΤΙ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	5,3370	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟΥ
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,1965	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΔΩΒΙΑΣ
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9312	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	136,40	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	10,6955	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΑΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	2.594,52	2.559,18	35,34	1,38%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	6.639,97	6.547,03	92,94	1,42%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ EN.A. GROWTH ΧΑ	15.927,01	15.944,04	-17,03	-0,11%
FTSE/Χ.Α.ΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	5.663,84	5.642,28	21,56	0,38%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΧΑ	2.245,91	2.237,12	8,79	0,39%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	3.024,48	2.985,36	39,12	1,31%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	1.554,05	1.531,44	22,61	1,48%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΔΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Χ.Α.	573,14	565,35	7,79	1,38%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	3.093,25	3.050,62	42,63	1,40%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	12.192,78	12.022,12	170,66	1,42%
FTSE/Χ.Α. MID CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	4.439,61	4.382,19	57,42	1,31%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	3.523,41	3.483,29	40,12	1,15%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	5.245,08	5.173,65	71,43	1,38%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	3.022,42	2.961,13	61,29	2,07%
FTSE/ATHEX ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	7.382,70	7.374,51	8,19	0,11%
FTSE/ATHEX ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	14.131,78	13.845,34	286,44	2,07%
FTSE/ATHEX ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	5.276,43	5.293,52	-17,09	-0,32%
FTSE/ATHEX ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4.754,11	4.669,44	84,67	1,81%
FTSE/ATHEX ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	9.686,78	9.562,98	123,80	1,29%
FTSE/ATHEX ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	12.204,45	12.013,77	190,68	1,59%
FTSE/ATHEX ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	10.376,56	10.147,68	228,88	2,26%
FTSE/ATHEX ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	9.526,49	9.536,13	-9,64	-0,10%

Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοίνωσαν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές ισχύουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	196.286.501,07
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	46.426.795,69
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	25.049.526,50
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	19.919.446,84
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	11.735.809,70
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	10.533.944,00
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	9.697.801,72
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	7.702.035,23
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	7.128.062,82
ΠΟΛΥΑΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.665.421,22
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	4.154.065,22
ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	2.754.883,22
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	2.063.505,47
ΥΔΡΕΥΣΗ	1.895.114,38
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	1.647.405,06
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΧΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.495.227,60
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.114.572,93
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	1.085.174,17
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.060.194,53
ΤΡΟΦΙΜΑ	945.196,84
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	870.015,10
ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	552.241,55
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	463.001,50
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	424.579,27
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	393.354,84
ΑΞΦΑΛΕΙΕΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ & ΖΗΜΙΩΝ	358.309,59
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΔΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	274.711,28

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΕΥΡΩΒ	4,445	2,87%
ΠΕΙΡ	9,744	2,35%
ΕΤΕ	16,255	1,59%
ΕΕΕ	51,5	1,98%
ΑΛΦΑ	4,224	1,05%
ΔΕΗ	22,4	-1,15%
MTLN	49,24	1,40%
ΜΟΗ	66,8	-1,40%
ΒΟΧΓΡ	10,38	1,47%
ΓΕΚΤΕΡΝΑ	41,1	1,83%
ΟΤΕ	19,46	0,57%
ΜΠΕΛΑ	25,06	1,95%
ΟΡΤΙΜΑ	14,5	3,94%
ΑΛΩΝ	12,4	2,48%
ΤΙΤΣ	46,8	0,34%
ΕΛΠΕ	18,47	-0,11%
ΣΕΝΕΡ	23,42	3,54%
ΔΑΑ	12,09	0,58%
ΑΚΤΡ	9,84	1,44%
ΣΡΕΔΙΑ	0,932	1,30%
ΒΙΟ	16,42	2,88%
ΛΑΜΔΑ	5,935	-1,08%
ΑΡΑΙΓ	11,01	1,01%
ΕΛΧΑ	3,44	2,69%
ΕΥΔΑΠ	12,38	3,17%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
MEDICON ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	3,120	7,59%	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	15,000	-2,60%
ΧΑΙΔΕΜΕΝΟΣ (ΚΟ)	1,000	5,26%	ΑΔΩΜΥΛΑ (ΚΟ)	5,340	-2,38%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK Α.Ε. (ΚΟ)	14,500	3,94%	A.S. COMPANY (ΚΟ)	4,335	-1,70%
ΕΥΑΘ (ΚΟ)	4,240	3,54%	ΣΙΔΑΜΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΑΕ (ΚΟ)	2,340	-1,68%
ΣΕΝΕΡΓΥ HOLDINGS (ΚΑ)	23,420	3,54%	ALPHA TRUST ΑΝΑΡΟΜΕΔΑ ΑΕΕΧ (ΚΟ)	8,380	-1,64%
ΜΕΥΑΚΟ (ΚΟ)	6,120	3,38%	ΟΝΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ (ΚΟ)	1,546	-1,53%
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,320	3,35%	ALTER EGO MEDIA Α.Ε. (ΚΟ)	6,460	-1,52%
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	12,380	3,17%	ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	10,360	-1,52%
ΑΒΑΞ (ΚΟ)	3,370	3,06%	ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	66,800	-1,40%
ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,283	2,91%	UNIBIOS (ΚΟ)	2,170	-1,36%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε. (ΚΟ)	68.561.678,52
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. (ΚΟ)	44.784.935,26
ΔΕΗ (ΚΟ)	44.657.356,94
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK Α.Ε. (ΚΟ)	37.987.060,78
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	30.539.972,74
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	25.049.526,50
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	11.745.905,90
ALLWYN AG (ΚΟ)	11.177.987,20
ΟΤΕ (ΚΟ)	10.533.944,00
TITAN S.A. (ΚΑ)	9.697.801,72
ΟΤΕ (ΚΟ)	10.533.944,00
VERALLIS Α.Ε. (ΚΟ)	2,170

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	315	6.618	9.747
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	12	69	2.693
FTSE/Χ.Α. Large Cap	303	6.549	7.054
MSCI GREECE REBASED	0	0	0
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.296	14.204	2.233.736
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	29	230	10.375
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	8	50	4.376
ΑΚΤΟΡ Α.Ε. ΣΥΜ/ΧΩΝ (ΚΟ)	83	637	224.731
Allwyn AG (ΚΟ)	51	221	16.372
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	266	4.654	54.979
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	2	5	230
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0	0	18
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	8	36	1.592
BALLY'S INTRALOT (ΚΟ)	12	225	1.473.976
BANK OF CYPRUS (ΚΟ)	11	58	275
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	3	3	711
ΣΕΝΕΡΓΥ HOLDINGS (ΚΑ)	23	113	5.647
CrediaBank (ΚΟ)	43	1.603	245.975
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	3	13	3.096
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	52	325	20.022
EUROBANK (ΚΟ)	115	1.380	14.255
EURONEXT ATHENS (ΚΟ)	11	42	157
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	13	51	14.326
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	1	5	4.286
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	6	53	4.956
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	38	115	2.443
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	28	151	15.019
JUMBO (ΚΟ)	15	33	2.615
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	39	143	37.570
METLEN PLC (ΚΟ)	51	196	12.877
MIG (ΚΟ)	0	0	146
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	23	58	476
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	76	567	8.637
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ)	10	23	337
ΟΤΕ (ΚΟ)	4	22	929
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	44
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΟ)	192	2.647	29.313
ΔΕΗ (ΚΟ)	51	430	17.050
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	149
TITAN (ΚΑ)	9	13	1.834
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	20	102	3.942
Δικαιώματα σε Δείκτες	32	611	5.424
FTSE/Χ.Α. Large Cap	32	611	5.424
Δικαιώματα σε Μετοχές	7	30	9.891
Allwyn AG (ΚΟ)	1	1	313
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	3.031
EUROBANK (ΚΟ)	0	0	3.591
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	2	17	1.279
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	122
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΟ)	2	10	1.458
ΔΕΗ (ΚΟ)	2	2	97
Συνολική Δραστηριότητα	1.650	21.463	2.258.798

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 13 Οκτωβρίου 2026

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΟΤΑΤΗ	ΑΝΟΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣΙΜ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΥΡΩΒΚΥ	ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK Α.Ε. (ΚΟ με ΔΨ_Κ)			4.5000	4.5000	4.5000	2.0000	500	4.4500	4.9800
4.5000	0.45									
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	10.3800	10.4900	10.4422	6.8900	"17,612"	10.4000	10.4900	10.4400	0.77
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	1.3550	1.3800	1.3683	0.3400	"6,540"	1.3700	1.3750	1.3700	0.00
ΛΕΠΕ	7Q Investments Public Limited (Σ)						0.1210	0.1340		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.1040	0.1060	0.1050	-0.0150	"8,733"	0.1060	0.1090	0.1050	-3.67

Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.7000	2.7000	2.7000	-0.0430	"1,100"	2.7000	2.8000	2.7000	0.00

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						2.3600	2.3800		
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.2800	0.3060		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.0380	0.0410		
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ)	0.0865	0.0865	0.0865	1.5800	500	0.0000	0.0865	0.0865	9.49
ΑΚΕΠ	"ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (ΕΜ_Σ)"						0.0110	0.0000		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ_Σ)"						0.0000	0.0465		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.0000	0.3680		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)						0.0260	0.0275		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΚΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ_Σ)"						0.0280	0.0000		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0185		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ_Σ)"						0.0000	0.0110		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD						0.0040	0.0050		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ_Σ)"						0.0105	0.0000		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ "						1.8600	0.0000		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.2120	0.2200		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.1920	0.2020		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.0000	1.5500		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD						0.0000	0.3480		

Βιομηχανία										
NTIA	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0230	0.0000		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΔΒΚΑ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ	1.4800	1.4800	1.4800	-2.0000	"1,694"	0.0000	0.0000	1.4800	-1.33
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	1.3750	1.3850	1.3755	0.4330	"2,100"	1.3800	1.3850	1.3850	0.73
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.0000	0.4960		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ						6.2000	6.3000		

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μάχη για τα μερίδια αγοράς στο πετρέλαιο της Μ. Ανατολής

Του ΦΕΛΙΞ MARTIN / REUTERS

Σε οξύ ανταγωνισμό για την ανάκτηση των μεριδίων αγοράς που έχασαν κατά τον οκτάμηνο πλέον πόλεμο με το Ιράν έχουν αποδυθεί οι πετρελαιο-παραγωγοί της Μέσης Ανατολής. Η εξέλιξη αυτή φέρνει σε τροχιά σύγκρουσης τρέχοντα και πρώην μέλη του ΟΠΕΚ, καθώς η ναυσιπλοΐα στα Στενά του Ορμούζ ανακάμπτει σταδιακά, με τους αναλυτές ωστόσο να προειδοποιούν ότι οι καταναλωτές δύσκολα θα δουν αισθητή ανακούφιση στις αντλίες στο άμεσο μέλλον.

Ο αποκλεισμός του Ορμούζ προκάλεσε το μεγαλύτερο ενεργειακό σοκ των τελευταίων δεκαετιών, αποκόπτοντας τους παραγωγούς του Κόλπου από τη βασική εξαγωγική οδό τους. Η εικόνα αυτή ωστόσο αλλάζει. Οι εξαγωγές μέσω του Ορμούζ έφτασαν στα 12 εκατ. βαρέλια την ημέρα, αγγίζοντας το 80% των προπολεμικών επιπέδων, ενώ με τη συνδρομή εναλλακτικών διαδρομών, όπως οι σταθμοί της Σαουδικής Αραβίας στην Ερυθρά Θάλασσα και της Φουτζέιρα στα ΗΑΕ, οι συνολικές εξαγωγές της περιοχής ξεπέρασαν τον προπολεμικό μέσο όρο των 18 εκατ. βαρελίων.

Αυτή η ανάκαμψη αναμένεται να περιορίσει το παγκόσμιο έλλειμμα προσφοράς σε 250.000 βαρέλια την ημέρα τον Οκτώβριο, από σχεδόν 4 εκατ. τον Μάιο αν και η διέλευση από το Ορμούζ παραμένει εξαιρετικά επικίνδυνη. Οι χώρες του Κόλπου ωστόσο αποδέχονται το ρίσκο αυτό και το υπέρογκο κόστος ασφάλισης προκειμένου να επανασυνδεθούν με την πελατεία τους, διατηρώντας έτσι την τιμή του Brent σε υψηλά επίπεδα άνω των 100 δολαρίων. Σε αντίθεση με το παρελθόν, όταν ο ΟΠΕΚ απαντούσε σε εξωτερικές απειλές επιτρέποντας σε παραγωγούς χαμηλού κόστους να αυξήσουν την παραγωγή τους για να εκτοπίσουν νέους ανταγωνιστές, αυτή η νέα μάχη επικράτησης υπονομεύει τον ίδιο τον οργανισμό εκ των έσω. Ο ΟΠΕΚ, ο οποίος δοκιμαζόταν ήδη από τον πόλεμο στις αρχές του έτους, δέχθηκε ένα ακόμη πλήγμα τον Μάιο, όταν τα

ΗΑΕ αποχώρησαν από τον οργανισμό. Η κίνηση αυτή προκάλεσε ερωτήματα για το αν ο οργανισμός, υπό την ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας, θα μπορούσε να διατηρήσει την επιρροή του και να επαναβεβαιώσει την ικανότητά του να διαχειρίζεται τις τιμές μέσω συντονισμένου ελέγχου της προσφοράς. Η μη συντονισμένη και κατακερματισμένη αντίδραση των παραγωγών του Κόλπου στη σύγκρουση με το Ιράν υποδηλώνει ότι αυτός ο έλεγχος ενδέχεται να μην υφίσταται πλέον.

Παρά τη βελτίωση των δεικτών, η παραγωγή και οι εξαγωγές από τη Μέση Ανατολή παρουσιάζουν σημαντικές ανισότητες, ενώ οι διαρκείς κίνδυνοι στις θαλάσσιες οδούς διατηρούν το κόστος μεταφοράς και τις τιμές σε υψηλά επίπεδα.

Η συνολική παραγωγή της Σαουδικής Αραβίας, των ΗΑΕ, του Ιράκ και του Κουβέιτ εκτιμάται στα 17,3 εκατ. βαρέλια την ημέρα για τον Οκτώβριο, απέναντος ακόμη από τα 21 εκατ. βαρέλια της προπολεμικής περιόδου.

Τα ΗΑΕ προσαρμόστηκαν πιο γρήγορα μέσω εναλλακτικών διαδρομών στο Ορμούζ, με την παραγωγή τους να φτάνει τα 4,2 εκατ. βαρέλια την ημέρα και να ξεπερνάει τον προπολεμικό τους μέσο όρο των 3,9 εκατ. Στον αντίποδα, η πορεία της Σαουδικής Αραβίας υπήρξε πιο σύνθετη, καθώς η παραγωγή της περιορίζεται στα 7,4 εκατ. βαρέλια την ημέρα, δηλαδή στο 75% των προπολεμικών επιπέδων.

Στην προσπάθειά τους να προσελκύσουν εκ νέου αγοραστές, χώρες όπως η Σαουδική Αραβία και το Ιράκ προσφέρουν σημαντικές εκπτώσεις σε όσους παραλαμβάνουν φορτία εντός του Κόλπου.

Ωστόσο, αυτή η αύξηση της προσφοράς δεν αναμένεται να οδηγήσει σε αισθητή μείωση των τιμών στην αντίληψη των καταναλωτές, καθώς το εξαιρετικά υψηλό κόστος ασφάλισης, τα αυξημένα ναύλα και η επικινδυνότητα της ναυσιπλοΐας στα Στενά του Ορμούζ κρατούν τις τελικές τιμές του πετρελαίου σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα.

Μια νέα σύγκρουση ανάμεσα στις κυβερνήσεις και τις κεντρικές τράπεζες διαγράφεται στον ορίζοντα, καθώς η αναταραχή στις αγορές κρατικών ομολόγων αυξάνει το κόστος εξυπηρέτησης των κρεών και επαναφέρει στο προσκήνιο το ζήτημα της ανεξαρτησίας της νομισματικής πολιτικής.

Οι κυβερνήσεις των μεγαλύτερων οικονομιών βρίσκονται αντιμέτωπες με διογκωμένες δανειακές υποχρεώσεις, αυξανόμενες αμυντικές δαπάνες και μεγαλύτερες ανάγκες χρηματοδότησης των συνταξιοδοτικών και υγειονομικών συστημάτων. Την ίδια ώρα, οι κεντρικές τράπεζες αποσύρονται σταδιακά από τις αγορές ομολόγων, περιορίζοντας έναν από τους σημαντικότερους μηχανισμούς στήριξης του κρατικού δανεισμού της τελευταίας εικοσαετίας.

Σύμφωνα με ανάλυση του Reuters, εάν η πίεση στις αγορές συνεχιστεί, οι κυβερνήσεις ενδέχεται να στραφούν εκ νέου προς τις κεντρικές τράπεζες, ζητώντας παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των αποδόσεων. Πρόκειται για μια εξέλιξη που θα δοκιμάσει τα όρια μεταξύ νομισματικής πολιτικής και δημοσιονομικής στήριξης. Το μέγεθος του προβλήματος αποτυπώνεται στα στοιχεία του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου (ΙΙΦ). Το συνολικό δημόσιο χρέος των χωρών του G7 έχει σχεδόν τριπλασιαστεί από το 2008, ξεπερνώντας τα 60 τρις. δολάρια. Παρότι το μέσο κόστος δανεισμού έχει επιστρέψει περίπου στα επίπεδα εκείνης της χρονιάς, οι ετήσιες δαπάνες για τόκους είναι πλέον αυξημένες κατά 85%.

Την ίδια στιγμή, οι κεντρικές τράπεζες περιορίζουν τους ισολογισμούς τους. Στις αρχές του 2022, το συνολικό ενεργητικό των κεντρικών τραπεζών του G7

είχε ξεπεράσει τα 30 τρις. δολάρια. Εκτοτε έχει μειωθεί κατά περίπου ένα τρίτο.

Η επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα προειδοποίησε ότι το παγκόσμιο δημόσιο χρέος αναμένεται να ξεπεράσει το ετήσιο παγκόσμιο ΑΕΠ έως το 2030. Κάλεσε τις κυβερνήσεις των ανεπτυγμένων οικονομιών να παρουσιάσουν αξιόπιστα σχέδια δημοσιονομικής προσαρμογής, αντί να θεωρούν δεδομένο ότι οι κεντρικές τράπεζες θα παρέμβουν για να περιορίσουν το κόστος δανεισμού. Χαρακτήρισε μάλιστα ανεπιθύμητο το ενδεχό-

Το ερώτημα που απασχολεί πλέον τις νομισματικές αρχές είναι υπό ποιες συνθήκες μπορούν να επιστρέψουν στις αγορές ομολόγων χωρίς να υπονομεύσουν την αξιοπιστία τους.

μενο οι υπεύθυνοι της νομισματικής πολιτικής να αναλάβουν ξανά ρόλο δισώστη των δημοσιονομικών αρχών.

Το πρόβλημα είναι ότι οι πολιτικές συνθήκες δεν ευνοούν τη δημοσιονομική προσαρμογή. Με εκλογικές αναμετρήσεις να πλησιάζουν στις ΗΠΑ, στη Γαλλία, στην Ιταλία και στην Ισπανία, οι μεγάλες περικοπές δαπανών θεωρούνται δύσκολες. Εάν οι αποδόσεις συνεχίσουν να αυξάνονται, η πολιτική πίεση προς τις κεντρικές τράπεζες θα μπορούσε να ενταθεί.

Σήμερα όμως η στάση των κεντρικών τραπεζών έχει αλλάξει. Ο νέος πρόεδρος της Fed Κέβιν Γουόρς έχει εκφράσει επανειλημμένως επιφυλάξεις για την ποστική χαλάρωση, υποστηρίζοντας ότι η πολυετής εφαρμογή της πλησιάζει στα όρια της δημοσιονομικής πολιτικής.

Ο νέος πρόεδρος της Fed Κέβιν Γουόρς έχει εκφράσει επανειλημμένως επιφυλάξεις για την ποστική χαλάρωση, υποστηρίζοντας ότι η πολυετής εφαρμογή της πλησιάζει στα όρια της δημοσιονομικής πολιτικής.

ντρικών τραπεζών έχει αλλάξει. Ο νέος πρόεδρος της Fed Κέβιν Γουόρς έχει εκφράσει επανειλημμένως επιφυλάξεις για την ποστική χαλάρωση, υποστηρίζοντας ότι η πολυετής εφαρμογή της πλησιάζει στα όρια της δημοσιονομικής πολιτικής.

Στη Βρετανία, η Τράπεζα της Αγγλίας συνεχίζει να πωλεί κρατικά ομόλογα, αν και σχεδιάζει να επικεντρώσει τις πωλήσεις της σε τίτλους μικρότερης διάρκειας.

Αντίστοιχα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εξακολουθεί να μειώνει τον ισολογισμό της, ο οποίος παραμένει μεγαλύτερος

από το 40% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης. Η πολιτική αυτή εφαρμόζεται σε μια περίοδο κατά την οποία η αναταραχή στην αγορά γαλλικών ομολόγων επαναφέρει ανησυχίες που θυμίζουν την ευρωπηϊκή κρίση χρέους του 2011-2012. Η επικείμενη αλλαγή ηγεσίας στην ΕΚΤ προσθέτει έναν ακόμη παράγοντα αβεβαιότητας, καθώς οι επικρατέστεροι υποψήφιοι δεν φαίνεται να επιθυμούν επιστροφή στην περίοδο των εκτεταμένων παρεμβάσεων.

Η αποχώρηση των κεντρικών τραπεζών δεν είναι η μοναδική αλλαγή στην αγορά κρατικού

χρέους. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία, που παραδοσιακά αποτελούσαν σταθερούς αγοραστές μακροπρόθεσμων ομολόγων, περιορίζουν τη ζήτησή τους καθώς μειώνονται τα προγράμματα καθορισμένων παροχών και αυξάνεται ο αριθμός των συνταξιούχων. Το κενό καλύπτεται σε μεγαλύτερο βαθμό από hedge funds και άλλους επενδυτές με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Η αλλαγή αυτή καθιστά τις αγορές πιο ευάλωτες στις διακυμάνσεις των επιτοκίων και στις απότομες μεταβολές των τιμών. Το ερώτημα που απασχολεί πλέον τις νομισματικές αρχές είναι υπό ποιες συνθήκες μπορούν να επιστρέψουν στις αγορές ομολόγων χωρίς να υπονομεύσουν την αξιοπιστία τους. Ο γενικός διευθυντής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS) Πάμπλο Ερνάντες ντε Κος υποστήριξε ότι οι παρεμβάσεις εκτάκτου ανάγκης πρέπει να διακωρίζονται σαφώς από τα προγράμματα νομισματικής τόνωσης.

Το κόστος δανεισμού ωστόσο αυξάνεται, οι πληθωριστικές πιέσεις παραμένουν και οι πόλεμοι με το Ιράν έχει προκαλέσει νέο ενεργειακό πλήγμα. Εάν οι κεντρικές τράπεζες παραιτηθούν για να συγκρατήσουν τις αποδόσεις, κινδυνεύουν να κατηγορηθούν ότι διευκολύνουν τον κρατικό δανεισμό. Εάν δεν παρέμβουν, οι κυβερνήσεις θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν αυξανόμενες δαπάνες για τόκους. Η μείωση της έκδοσης νέου χρέους θα μπορούσε να περιορίσει την πίεση, αλλά θεωρείται πολιτικά δύσκολη. Έτσι, το βάρος ενδέχεται να επιστρέψει στις κεντρικές τράπεζες, οι οποίες επικεντρώνουν να απομακρυνθούν από έναν ρόλο που ανέλαβαν στις προηγούμενες κρίσεις, αλλά από τον οποίο οι κυβερνήσεις δεν έχουν ακόμη καταφέρει να απεξαρτηθούν.

Η τεχνητή νοημοσύνη πλήττει την αγορά εργασίας

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προειδοποιεί ότι η νέα τεχνολογία απειλεί και τα φορολογικά έσοδα

«Τσουνάμι σε αργή κίνηση», που απειλεί να αλλάξει ριζικά όχι μόνο την αγορά εργασίας αλλά και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτούνται τα κράτη, βλέπεται να έρχεται η επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, προειδοποιώντας ότι οι κυβερνήσεις δεν έχουν την πολυτέλεια να περιμένουν μέχρι να γίνουν ορατές, όλες οι συνέπειες της τεχνητής νοημοσύνης. Μιλώντας τη Δευτέρα, κατά την ετήσια σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Μπανγκόκ, η Γκεοργκίεβα περιέγραψε μια τεχνολογική μετάβαση που ήδη περιορίζει τη ζήτηση για εργαζομένους σε επαγγέλματα με επαναλαμβανόμενα καθήκοντα, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την απασχόληση σε δραστηριότητες με χαμηλότερες αμοιβές.

«Πρόκειται για ένα τσουνάμι που κινείται αργά, αλλά παραμένει τσουνάμι», ανέφερε χαρακτηριστικά. Η επικεφαλής του Ταμείου στάθηκε ιδιαίτερα στο γεγονός ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν απειλεί απλώς να καταργήσει συγκεκριμένες θέσεις

εργασίας. Αλλάζει τη σύνθεση της απασχόλησης, μεταφέροντας τη ζήτηση από ορισμένες ειδικότητες προς άλλες, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα καλύτερους μισθούς ή ποιοτικότερες θέσεις. Ως παράδειγμα υπογράμμισε την αύξηση των χαμηλά αμειβόμενων θέσεων ως κλάδους όπως οι κατασκευές, μια εξέλιξη που, όπως παρατήρησε, «δεν αποτελεί λόγο πανηγυρισμού». Οι επιπτώσεις, ωστόσο, δεν σταματούν στην απασχόληση. Σύμφωνα με την Γκεοργκίεβα, μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις αφορά τη φορολογία, καθώς η ολοένα μεγαλύτερη συμμετοχή της τεχνητής νοημοσύνης στην παραγωγική διαδικασία ενδέχεται να μετατοπίσει το οικονομικό βάρος από την εργασία προς το κεφάλαιο. Για τις κυβερνήσεις, η μεταβολή αυτή δημιουργεί ένα νέο πρόβλημα: μεγάλο μέρος των δημόσιων εσόδων στηρίζεται στη φορολόγηση της εργασίας. Εάν η παραγωγή οικονομικής αξίας εξαρτάται όλο και περισσότερο από την ανθρώπινη απασχόληση, τα σημερινά φορολογικά συστή-

Η Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα μιλώντας τη Δευτέρα, κατά την ετήσια σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Μπανγκόκ, περιέγραψε μια τεχνολογική μετάβαση που ήδη περιορίζει τη ζήτηση για εργαζομένους σε επαγγέλματα με επαναλαμβανόμενα καθήκοντα, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την απασχόληση σε δραστηριότητες με χαμηλότερες αμοιβές.

ματα κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωπα με σοβαρές πιέσεις.

Πρόκειται για μια πρόκληση που καθιστά αναγκαία την επανεξέταση τόσο της φορολογικής πολιτικής όσο και των μηχανισμών εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Οι πρώτες ενδείξεις αυτής της ανατροπής είναι ήδη ορατές. Σε επαγγελματικούς κλάδους που εμφανίζουν υψηλή έκθεση στην τεχνητή νοημοσύνη, οι προσλήψεις νέων εργαζομένων έχουν αρχίσει να επιβραδύνονται, δυσκολεύοντας ιδιαίτερα όσους επιχειρούν να εισέλθουν για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας.

Παράλληλα, εντείνονται οι ανησυχίες πως τα οικονομικά οφέλη της νέας τεχνολογίας δεν θα κατανεμηθούν ισοτίμα. Παρά το τεράστιο επενδυτικό κύμα που έχει πυροδοτήσει η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, τα κέρδη μέχρι στιγμής συγκεντρώνονται σε σχετικά περιορισμένο αριθμό εργαζομένων και οικονομιών. «Σήμερα δεν μπορούμε να φανταστούμε με ακρίβεια πώς θα είναι ο κόσμος της εργασίας σε πέντε χρόνια», παραδέχθηκε η Γκεοργκίεβα. Εκείνο που μπορούν

να κάνουν οι κυβερνήσεις, πρόσθεσε, είναι να παρακολουθούν συστηματικά τις αλλαγές, να αξιολογούν τις συνέπειές τους και, κυρίως, να λαμβάνουν μέτρα από τώρα. Η προειδοποίηση του ΔΝΤ δεν σημαίνει, πάντως, ότι η τεχνητή νοημοσύνη αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως απειλή.

Οι εκτιμήσεις του Ταμείου δείχνουν ότι η ευρύτερη υιοθέτηση της μπορεί να προσθεθεί έως και μία ποσοστιαία μονάδα στον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης των προηγμένων ασιατικών οικονομιών. Μία τέτοια ενίσχυση, σύμφωνα με την Γκεοργκίεβα, θα μπορούσε να υπερκαλύψει τις αρνητικές επιπτώσεις που ασκεί η γήρανση του πληθυσμού στην ανάπτυξη των πλουσιότερων χωρών της περιοχής.

Το ζητούμενο, επομένως, δεν είναι εάν η τεχνητή νοημοσύνη θα αυξήσει την παραγωγικότητα, αλλά ποιοι θα επωφεληθούν από αυτήν και πώς θα διασφαλιστεί ότι η τεχνολογική πρόοδος δεν θα συνοδεύεται από λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης, μεγαλύτερες ανισότητες και ασθενέστερη φορολογική βάση.

Deloitte.

Ready to make progress?
Explore your fit.

Scan to explore

